

Studiegids
Leraar economie
2022-2023

Driestar hogeschool

Driestar educatief

Inhoudsopgave algemeen deel en programma generiek

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool	4
1.1 Leraar, een prachtig beroep	4
1.2 Onze opleiding	4
1.3 De ideale student	4
2. De inhoud van de opleiding	5
2.1 Bachelor-masterstructuur	5
2.2 Propedeuse	5
2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar	5
2.4 Opleidingsprogramma: generiek deel	7
2.4.1 Thema's	7
2.4.2 Programma	7
2.4.3 Professionele leergemeenschap en portfolio	8
2.4.4 Relatie met de praktijk	8
2.4.5 Taaltoets	8
2.4.6 Afstudeerrichtingen	9
2.5 Opleidingsprogramma: vakdeel	9
2.6 Bekwaamheidseisen	9
2.7 Internationalisering economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde	10
2.8 Internationalisering Engels	11
2.9 Internationalisering Duits	12
3. Algemeen en organisatorisch	13
3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris	13
3.2 Absentie	13
3.3 Boekenlijst	14
3.4 Onderwijsinhouden	14
3.5 Diploma-uitreiking	14
4. Faciliteiten	14
4.1 Parkeren	14
4.2 Vertrouwenspersonen	14
4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking	15
5. Procedures en reglementen	15
5.1 Rechtsbescherming	15
5.1.1 Rechtsbescherming algemeen	15
5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie	15
5.1.3 College van beroep voor de examens	15
5.1.4 Wet gegevensbescherming	15
5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen	16
5.3 Plagiaat	16
5.4 Landelijke (kennis)toetsen	16
6. Organisatie en aanspreekpunten	17
6.1 Organisatiestructuur	17
6.2 Namen en adressen	18
6.3 Rooster	18
6.4 Collegetijden	19

7. Inschrijving, toelating en studiekosten	21
7.1 Toelatingseisen	21
7.2 Informatie over de opleiding	21
7.3 Aanmelding	22
7.4 Collegegeld	22
7.4.1 Regels en bedragen	22
7.4.2 Bedragen studiejaar 2022-2023	22
7.4.3 Betalingsmogelijkheden	23
7.4.4 Tweede inschrijving	24
7.4.5 Digitale machtiging collegegeld in Studielink	24
7.4.6 Studiefinanciering, lerarenbeurs en tegemoetkoming leraren	25
7.5 Vrijstellingen	25
7.5.1 Grondslag van de regeling	25
7.5.2 Motivering van de aanvraag	25
7.5.3 Vrijstellingen generiek programma	26
7.5.4 Manier van aanvragen	31
7.5.5 Wijze van beoordeling	31
7.6 Specifieke trajecten	31
7.6.1 Zijnstroom in beroep (ZiB)	31
7.6.2 Pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG)	31
7.6.3 Traject groepsleerkracht	31
8. Periodeoverzichten generiek programma	32
9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma	34
Jaar 1	34
Jaar 2	34
Jaar 3	35
I Programmabeschrijving van het eerste studiejaar	36
<i>Jaar 1, periode 1</i>	36
1.1 Professionele identiteit (PI) - Zelfportret	36
1.5 Leidinggeven aan leerlingen (BT1)	37
- De docent als gastheer/gastvrouw en pedagoog	37
<i>Jaar 1, periode 2</i>	38
1.8 Praktijkgericht onderzoek (BT4) en	39
en het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2)	39
- Motivatie van leerlingen	39
<i>Jaar 1, periode 3</i>	40
1.3. Professionele identiteit (PI) - Leercyclus	40
1.7 Samen ondersteunen van de leerlingen (BT3)	41
en leidinggeven aan leerlingen (BT1)	41
- Leiderschap in christelijk perspectief	41
<i>Jaar 1, periode 4</i>	42
1.4 Professionele identiteit (PI) - Kijk op jongeren	42
<i>Jaar 1, alle periodes</i>	43
1.10 Kennisvoortgangstoets (kvt)	43
1.11 Praktijkervaring eerste studiejaar	44
1.12 Portfolio en voortgangsgesprek	45
1.13 Masterclasses pedagogen 1	46
1.14 Taaltoets	47
II Programmabeschrijving van het tweede studiejaar	48
<i>Jaar 2, periode 1</i>	48

2.1 Professionele identiteit (PI) – Diversiteit 1	48
2.5 Leidinggeven aan leerlingen (BT1) – Problematische interacties	49
<i>Jaar 2, periode 2</i>	50
2.2 Professionele identiteit (PI) – Diversiteit 2	50
2.9 Ontwikkelen van onderwijs (BT5) en begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen	51
van leerlingen (BT2) – Lessenserie	51
2.8 Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) – Opstart praktijkonderzoek	52
<i>Jaar 2, periode 3</i>	54
2.3 Professionele identiteit (PI) – Zin in werk	54
2.7 Samen ondersteunen van de leerling (BT3) en pedagogisch leidinggeven aan leerlingen (BT1)	55
– Samen ondersteunen van leerlingen	55
<i>Jaar 2, periode 4</i>	56
2.4 Professionele identiteit (PI) – Persoonlijke balans	56
2.6 Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2)	57
– Ontwikkeling en persoonsvorming	57
2.8 Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) – Afronding praktijkonderzoek	58
<i>Jaar 2, alle periodes</i>	60
2.10 Kennisvoortgangstoets (kvt)	60
2.11 Praktijkervaring tweede studiejaar	61
2.12 Portfolio en assessment	62
2.13 Pedagogen 2	63
III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar	64
<i>Jaar 3, periode 1</i>	64
3.2.1 Leeromgeving en organisatie 3	64
<i>Jaar 3, periode 2</i>	65
3.2.2 Relatie en gezag 3	65
<i>Jaar 3, periode 3</i>	66
3.2.3 Leeromgeving en organisatie 4	66
<i>Jaar 3, periode 4</i>	67
3.2.4 Ontwikkeling en Unicité 3	67
3.2.5 Pedagogen 3	68
<i>Jaar 3, alle periodes</i>	69
3.2.5 Portfolio	69
3.2.6 Stage derde studiejaar	70
IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar	71
4.2.1 Verantwoordelijkheid en Unicité (VU)	71
4.2.2 Ontwikkeling en Leeromgeving (OL)	72
4.2.3 Relatie en Ontwikkeling (RO)	73
4.2.4 Gezag en Organisatie (GO)	75
<i>Alle periodes jaar 4</i>	76
4.2.5 Onderzoek	76
4.2.6 Lio-stage	77
4.2.7 Portfolio en assessment	78
4.2.8 Generieke kennisbasis toets	79
4.2.9 Masterclasses	80

Na de beschrijving van de generieke modules volgt het vakinhoudelijke programma

(na een blauw tussenblad)

1. Leraar worden bij Driestar hogeschool

1.1 Leraar, een prachtig beroep

Lesgeven in het voortgezet onderwijs is geen dag hetzelfde. Contact met leerlingen is altijd boeiend en verrassend! Als leraar kun je de passie voor jouw vak overbrengen op jongeren. Je draagt bij aan hun vorming, je leeft hen voor als christen en probeert hen iets mee te geven vanuit de Bijbel. Kortom: houd je van jongeren én van je vak, dan is het leraarschap ongetwijfeld wat voor jou!

Bij Driestar hogeschool kun je zeven mooie tweedegraads lerarenopleidingen volgen: Duits, Engels, economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde. Deze opleidingen kun je in verschillende varianten doen. Het diploma geeft je bevoegdheid om les te geven in de onderbouw van havo en vwo en in alle leerjaren van het vmbo en het mbo. Onder voorbehoud van latere wijzigingen vertellen we in deze studiegids meer over de studie zoals ingericht in cursusjaar 2022/2023. Naast de informatie in deze studiegids kun je verschillende documenten op Eduweb vinden zoals de onderwijs- en examenregelingen en het studentenstatuut. Deze studiegids valt onder de reikwijdte van de onderwijs- en examenregelingen.

1.2 Onze opleiding

Driestar hogeschool leidt leraren op voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De lerarenopleidingen staan landelijk goed bekend. We zijn deel van een organisatie die veel kennis over onderwijs heeft en werkt vanuit christelijke waarden en Bijbelse bronnen. We ondersteunen je in je vorming als normatieve professional. Het onderwijs heeft innerlijk gewortelde professionals nodig.

Onze christelijk-reformatorische identiteit vormt een wezenlijk onderdeel van de opleiding. Het doortrekt alles wat we doen: de omgang met elkaar en onze studenten en het invullen van de colleges. We spannen ons in om leraren op te leiden die zich geworteld weten in de Bijbelse leer en de gereformeerde belijdenis, die bewogen zijn met kinderen en jongeren en hart hebben voor hun werk. Daarnaast helpen we scholen bij de vormgeving van goed onderwijs en het nascholen van docententeams. Veel van onze docenten geven ook les in het funderende onderwijs. Voor de docenten van de lerarenopleidingen voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (afgekort tot Ivo) geldt doorgaans dat ze ook een betrekking hebben of hebben gehad binnen een van deze soorten onderwijs. Zo hebben we niet alleen gedegen kennis van de theorie, maar we weten ook wat er leeft in de praktijk. Dat merk jij in je opleiding.

Kenmerkend voor onze hogeschool is verder de kleinschaligheid, de open sfeer en de goede persoonlijke begeleiding.

1.3 De ideale student

Een ideale student werkt aan zichzelf en wil veel leren. Je stelt jezelf dan ook leergierig op en durft regelmatig in de spiegel te kijken. Je wilt veel voor het vak leren en voor het generieke programma. Juist als er een andere wijze van leren wordt gevraagd met meer diepgang of stevige training, geniet je van de verbreding en verdieping waarmee je jouw leven en je leraarschap verrijkt.

Je neemt voldoende tijd voor de opleiding. Je zorgt dat je andere bezigheden het studeren niet in de weg zitten. Soms is dat zoeken, zeker als je een nieuwe baan hebt in het onderwijs of een gezin hebt. Doe niet te veel dingen tegelijk. Hobby's en vrijwilligerstaken kunnen tijdelijk op een laag pitje. Concentreer je tijdens de werkweek op gezin, werk en studie. De tijd die je nodig hebt is per student verschillend.

Een ideale student denkt na over zijn of haar opleiding en manier van werken. Als het nodig is, zoek je contact met een studieleider, tutor of docent; voor feedback, een duwtje in de rug, een nieuw inzicht of een beetje hulp. Je bent van harte welkom! Een student met zo'n profiel leert en ontwikkelt echt en leert grondig. Zo ben je als leraar, nu en later, ook een voorbeeld voor je leerlingen.

2. De inhoud van de opleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we in hoofdlijnen de opleiding van het komend cursusjaar. Wijzigingen nu of in latere jaren zijn voorbehouden. De student volgt altijd de opleiding zoals in het dan lopende jaar feitelijk vormgegeven is.

2.1 Bachelor-masterstructuur

Het hoger onderwijs sluit qua structuur en studiepuntensysteem aan bij de internationaal gebruikelijke bachelor-masterstructuur. Hierdoor zijn er goede (internationale) uitwisselingsmogelijkheden voor studenten. Door onze samenwerking met andere hogescholen en universiteiten binnen de Educatieve Levensbeschouwelijke Alliantie kunnen we maatwerk bieden als je een deel van je studie op een andere opleiding wilt doen.

In het kader van de bachelor-masterstructuur zijn voor studenten twee zaken van belang:

1. We werken met 60 studiepunten per jaar. 1 studiepunt staat formeel voor 28 studiebelastingsuren. Een module van 4 studiepunten telt dus 112 studielasturen. Als je bijvoorbeeld 12 college-uren hebt, is de verwachting dat je bereid bent 100 uren zelfstandig te maken. In hoeverre dat daadwerkelijk nodig is hangt van veel dingen af en kan per persoon verschillen.
2. Aan het eind van de opleiding mag jij je bachelor noemen. Een bachelorsdiploma biedt in principe toegang tot een masteropleiding bij hogescholen of universiteiten. Dat wil niet altijd zeggen dat je zondermeer in een masteropleiding - die voor universitaire bachelors veelal een jaar duurt - kunt instromen. Bij universiteiten gaat daar meestal nog een studietraject aan vooraf. Bij eerstegraadsopleidingen in het HBO kun je doorgaans drempelloos instromen.

2.2 Propedeuse

Het eerste studiejaar is een propedeutisch jaar. Dan krijg je inzicht in de aard van de gekozen studie en proberen de docenten vast te stellen of je de capaciteiten bezit om de studie tot een goed einde te brengen. Tijdens en tegen het jaareinde wordt een aantal tentamens afgenomen en worden opdrachten en dergelijke gemaakt. Die tentamens, opdrachten en dergelijke betreffen samen de gehele leerstof van het eerste jaar. De resultaten kunnen aanleiding zijn tot het niet toelaten van de student tot alle colleges van het tweede jaar, ook wanneer geen afwijzend studieadvies is gegeven.

Je maakt in de propedeutische fase door een stage ook kennis met je toekomstige beroep als leraar in het voorgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Dit staat vermeld bij de beschrijving van 'stage eerste leerjaar'. Deze stage heeft een driedelige functie:

- er worden opdrachten gedaan gericht op de beroepstaken en professionele identiteit (jaar 1 en 2) en de werkcolleges van bepaalde modules (jaar 3 en 4).

- je maakt kennis met je toekomstige beroep.

- de stage heeft een selecterende rol: deze moet afgerond worden met een voldoende.

Tijdens de modules van het generieke programma van het eerste cursusjaar ontvang je meer informatie over de stage.

Zodra je alle punten binnen hebt voor je propedeuse kun je via Osiris je propedeuse aanvragen.

Propedeuses worden maandelijks geprint. Je krijgt vervolgens een e-mailbericht als je propedeuse klaarligt bij de student-infobalie, ruimte 0.25.

2.3 Beroepsprofiel van de christelijke leraar

De opbouw van ons beroepsprofiel wordt vormgegeven vanuit de Bron. Hiermee bedoelen we de Bijbel. Het Woord bepaalt de manier waarop we kijken naar de werkelijkheid en waarop de leraar zijn beroep uitoefent.

Het aanbod van de opleiding is vandaaruit opgebouwd uit drie lagen:

1. De zijnslaag: 'Ik ben'

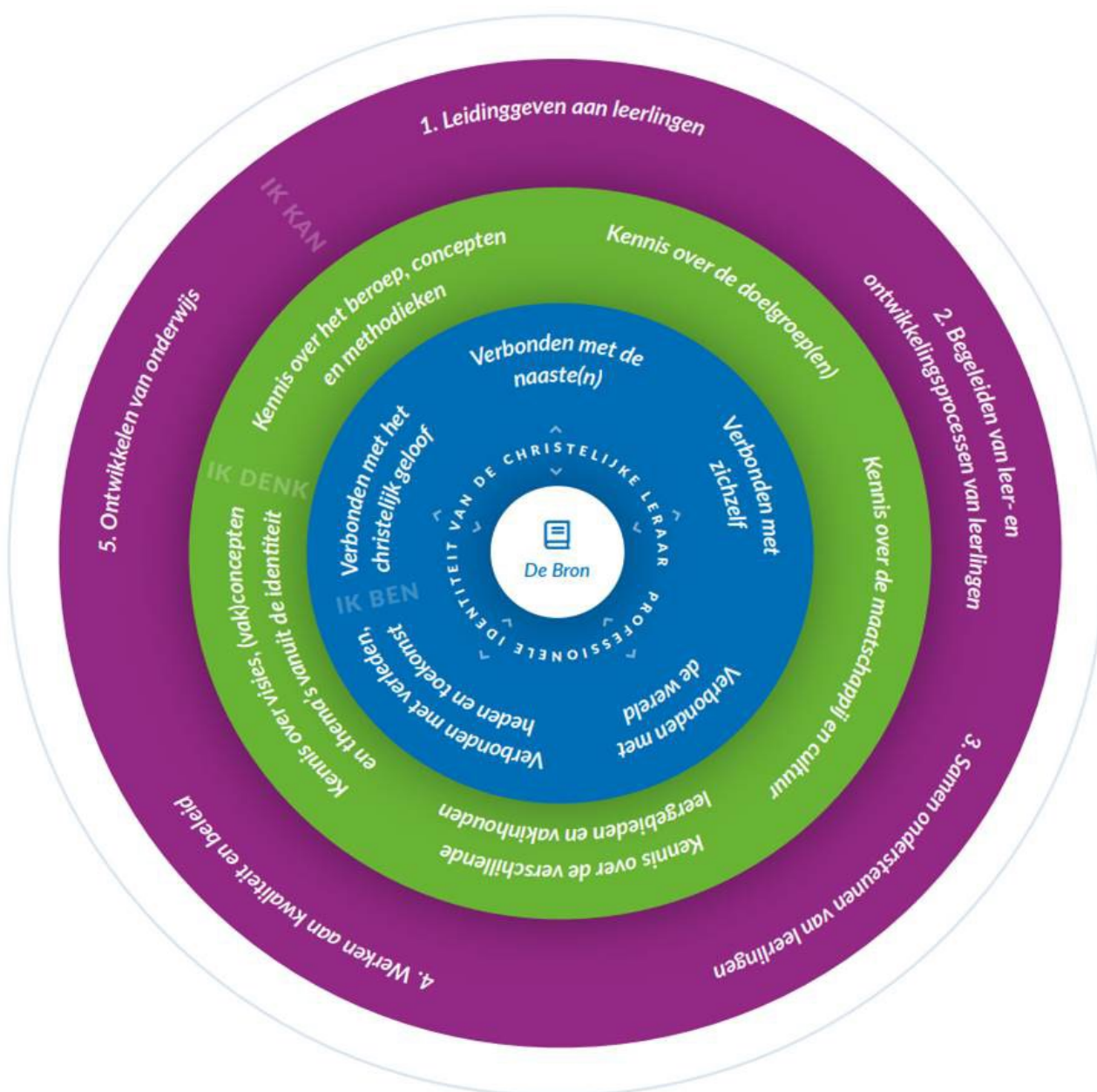
In de laag 'ik ben' gaat het om de persoonsvorming van de professional, die richting geeft aan wat de professional drijft. Hierbij horen vragen als: 'Wie ben ik?' en 'Hoe ben ik?' Deze laag noemen we ook wel de professionele identiteit. Uitgangspunt voor de beschrijving van de professionele identiteit is de christelijke mensvisie dat iedereen relationeel geschapen is. We onderscheiden daarbij vijf kernen. De professional is: verbonden met het christelijk geloof; de naaste; zichzelf; de wereld; verleden, heden en toekomst.

2. De kennislaag: 'Ik denk'

Deze laag betreft de kennisinhouden die de professional bij de uitoefening van zijn beroep inzet. Deze inhouden komen voort uit de landelijke kennisbases voor de opleidingen en zijn aangevuld met wat Driestar educatief vanuit haar missie en visie essentieel vindt. Kennisinhouden zijn immers niet neutraal, ze hebben een vormende waarde in zich. We onderscheiden bij 2e graads lerarenopleidingen vijf kennisdomeinen: 1. kennis over het beroep, concepten en methodieken; 2. kennis over de doelgroep(en); 3. kennis over de maatschappij en cultuur; 4. kennis over de verschillende leergebieden en vakinhouden. 5. kennis over visies, concepten en thema's vanuit de identiteit.

3. De beroepslaag: 'Ik kan'

Deze laag omvat de handelingen die de professional in de praktijk van zijn beroep uitvoert. Deze zijn samengevat in vijf beroepstaken: 1. Pedagogisch leidinggeven aan leerlingen; 2. begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen; 3. samen ondersteunen van de leerling; 4. werken aan kwaliteit en beleid; 5. ontwikkelen van onderwijs.

2.4 Opleidingsprogramma: generiek deel

Een belangrijk kenmerk van het curriculum is de samenhang: doelen, onderwerpen, opdrachten en werkvormen van het generieke programma zijn goed op elkaar afgestemd. Het vakinhoudelijke en het generieke programma vullen elkaar goed aan. Het programma sluit duidelijk aan op de praktijk van het docentschap. Bij Opleiden in de School (OidS) is de uitwerking deels anders dan bij deeltijd, omdat bij OidS een sterker accent ligt op werkplekleren.

2.4.1 Thema's

We zetten het generieke programma op vanuit pedagogische thema's die direct te maken hebben met het beroep van docent. Daarmee wordt de opleiding meer praktijkgericht. Met de pedagogische thema's bekijken we vanuit onze christelijke identiteit een aantal onderwijsinhoudelijke zaken.

In jaar 1 en 2 is de indeling van het beroepsprofiel (professionele identiteit en beroepstaken - zie paragraaf 3.5) leidend. In de komende jaren wordt dit uitgebouwd naar de hogere leerjaren.

De huidige thema's voor leerjaar 3 en 4 zijn: relatie, gezag, leeromgeving, organisatie, ontwikkeling, uniciteit en verantwoordelijkheid. De thema's zijn per twee geclusterd. Naast deze thema's besteden we in het generieke programma ook aandacht aan persoonlijke vorming.

Vanuit pedagogisch perspectief naar onderwijs kijken veronderstelt dat er – voorafgaande – aan het daadwerkelijk leerproces bij leerlingen sprake moet zijn van een pedagogische relatie tussen docent en leerling. Daarin speelt gezag – mits op een Bijbelse wijze ingevuld – een belangrijke rol. Van daaruit is het mogelijk voor leerlingen een leeromgeving te creëren met betekenisvolle leerinhouden en leeractiviteiten te organiseren. Daarbij speelt de ontwikkeling – in brede zin, dus niet alleen cognitief – van de leerling de hoofdrol. Juist in die ontwikkeling verschillen leerlingen; ze hebben een uniciteit die eveneens uitgangspunt voor het ontwerpen van de leeromgeving is. De leerling draagt daarbij een eigen verantwoordelijkheid.

2.4.2 Programma

Het programmaoverzicht in hoofdstuk 8 geeft je een beeld van de opzet van het curriculum. Er is een toenemende complexiteit van cursusjaar 1 via 2 naar 3. We maken in jaar 2 en 3 een verdiepingsslag. In trefwoorden de lijnen die natuurlijk aan elkaar gerelateerd zijn:

1. Jaar 1 is gericht op basiskennis en vaardigheden voor jou als leraar en dat in de klas als geheel. Jaar 2 gaat meer over jou en de individuele leerling in die klas. Jaar 3 over hoe jij als docent die individuele leerlingen in de klas laat samenwerken. Tevens zit er een verbreding en verdieping in jaar 3 in de thematiek die we aansnijden.
De hoofdlijn is met andere woorden: van de relatie docent-groep via docent-leerling naar leerling-leerling.
2. Van aandacht voor jezelf – via aandacht voor de taken die je moet verrichten – naar aandacht voor de ander.
3. Van jaar 1 naar 3 gaan we vooral van docentsturing, via gedeelde sturing (meer keuzemogelijkheden voor jou als student binnen delen van het programma) naar grotere vormen van zelfsturing (verzorgen van bepaalde delen en keuzes maken).
4. Vanaf de start van je studie wordt er eigenaarschap van je eigen leerproces gevraagd. Dit betekent dat je uitgedaagd wordt om mee te denken in het studieprogramma en een persoonlijke route in een periode mag voorstellen. Uiteraard word je begeleid door de docenten en zorgen zij voor duidelijkheid en structuur.
5. Van algemene ontwikkelingspsychologie via verschillen tussen leerlingen naar specifieke leer- en gedragsproblemen.
6. In elk jaar staat één bepaald boek centraal dat bij de hoofdlijn van het jaar past. Voorbeelden hiervan zijn: *How the brain learns* van D. I. Sousa en *Leraar met hart en ziel* (The courage to teach) van P. J. Palmer.
7. In centrale bijeenkomsten worden pedagogen besproken die voor het onderwijs in het algemeen en voor Nederland in het bijzonder van betekenis geweest zijn. Er is een korte opdracht aan verbonden. Vier keer per jaar worden vier tot zes pedagogen behandeld in jaar 1, 2 en 3. In totaal moet je vijf van de zes keer – verspreid over drie jaar – aanwezig zijn en de opdracht tijdig afronden om de studiepunten te behalen. Je kunt kiezen uit meerdere pedagogen. Deze keuze maak je naar aanleiding van het schema in de studiegidsen.

8. Naast de masterclasses over pedagogen (zie hierboven) hebben we in jaar 1 en 2 ook verdiepende masterclasses bij beroepstaken (BT) en bij professionele identiteit (PI). In jaar 4 bieden we verdiepende masterclasses aan bij de afstudeerrichtingen.

Het generieke gedeelte van de opleiding is in jaar 1 tot en met 3 per jaar verdeeld in vier periodes en een stage. Er zijn per jaar vier onderwijseenheden van elk drie avonden. Daarnaast is er in jaar 1, 2 en 3 een avond gewijd aan mediawijsheid.

2.4.3 Professionele leergemeenschap en portfolio

We vinden het erg belangrijk dat tijdens de collegeavonden vooral de nadruk ligt op bewustwording, betekenisverlening, training en interactie. Alles wat je achter je bureau kunt doen laten we achterwege op de avonden. We doen daarvoor een beroep op je zelfstandigheid.

1. We werken in een professionele leergemeenschap aan onderwerpen/opdrachten met betrekking tot 'professionele identiteit' en persoonlijke leervragen.
2. Gedurende je opleiding bouw je een portfolio op. Je portfolio wordt na de laatste periode van het jaar beoordeeld. Tussentijds feedback vragen mag altijd. Alleen als de opdrachten voor een periode geheel zijn afgehandeld mag het portfolio ingeleverd worden.
3. Aan het eind van het eerste jaar vindt een voortgangsgesprek plaats, aan het eind van het tweede jaar krijg je een assessment aan de hand van je portfolio. In het vierde cursusjaar is er een eind-assessment over het generieke programma jaar 1, 2 en 3 en de afstudeerrichting in jaar 4.

2.4.4 Relatie met de praktijk

In de opleiding neemt de stage/praktijkervaring een belangrijke plaats in. Hiervoor verwijzen we ook naar de moduleboeken van het generieke programma. Alvast enkele hoofdlijnen. Een stagedag wil zeggen: minimaal zes lessen of meer. Een korte stage kan heel goed dienen als voorbereiding op de werkcolleges van een bepaalde periode uit het generieke programma. Kennismaken met een school en dergelijke roept vaak leervragen op die je helpen om gericht met de opdracht van de beroepstaak aan de gang te gaan. Tijdens een periode kun je dan aan de slag om je generieke competenties te ontwikkelen. De praktijkervaring van jaar 1 moet als voldoende worden beoordeeld om de studie te mogen voortzetten. Jaar 1 en 2 heeft voor deeltijd en OidS dezelfde 'Gids Praktijkervaring', waarbij er verschillen zijn wat betreft de concrete uitwerking.

Deeltijd

In het deeltijdprogramma jaar 1, 2 en 3 moet je per cursusjaar minimaal 10 dagen stagelopen. Als hogeschool vinden we het belangrijk dat je zelf een stageplaats regelt. De praktijk wijst uit dat vrijwel iedereen op korte termijn een stageplek vindt. Als dat problemen oplevert kunnen we je assisteren. In principe is het de bedoeling dat je gedurende je studie binnen meerdere stagescholen ervaring opdoet. De eerste twee jaar mag je doorbrengen bij dezelfde school, op dezelfde of een andere locatie. Het is de bedoeling dat je daarna bij een andere school stageloopt. Als je al voldoende uren werkt in het voortgezet onderwijs kun je je stageopdrachten - zoals ook behorend bij de modules van het generieke programma - tijdens je werk doen, behoudens bepaalde opdrachten waarvoor je buiten de deur moet kijken.

De verwerking van de stages vindt plaats door middel van een portfolio. Na het afronden van de stage geldt een inleverdatum voor het portfolio. Je tutor geeft feedback op het portfolio. Het portfolio wordt beoordeeld door een docent van het generieke programma.

OidS

Studenten OidS doen op hun opleidingsschool de praktijkervaring op. Zie voor de concrete invulling de gids.

2.4.5 Taaltoets

Van een leraar wordt een goede beheersing van het Nederlands verwacht. Daarvoor zijn referentieniveaus opgesteld. Je moet niveau 4f halen in je propedeusejaar. Daarvoor maak je een taaltoets Nederlands van *Hogeschooltaal*. Als uit de taaltoets blijkt dat je dat niveau nog niet haalt, ben je verplicht om een licentie aan te schaffen en extra te oefenen. Later in het cursusjaar wordt de toets opnieuw afgenomen. Het behalen van de taaltoets op niveau 4f is een voorwaarde voor het behalen van je propedeutisch diploma.

2.4.6 Afstudeerrichtingen

Op aangeven van de minister van onderwijs zijn in 2016-2017 twee afstudeerrichtingen ingevoerd. De ene afstudeerrichting betreft het beroepsonderwijs (vmbo en mbo); de andere het algemeen vormend onderwijs (avo): havo en vwo van klas 1 t/m 3. Deze afstudeerrichtingen betreffen alle modules in jaar 4 van zowel vakdeel als generiek programma. Binnen het vakdeel - zie ook 2.4 - van 13 studiepunten wordt, waar dat zinvol is, aandacht besteed aan respectievelijk het beroepsonderwijs of het avo. De andere 47 studiepunten staan geheel in het teken van een adequate voorbereiding op het beroep. Jaar 4 start met een deels reproductiegericht toets waarin de kernconcepten van jaar 1 tot en met 3 naar voren komen. Deze is gerelateerd aan de zogeheten generieke kennisbasis (GKB), die landelijk geldt. Deze toets GKB is voor iedereen verplicht, ongeacht andere vrijstellingen. Studenten die het generieke programma van jaar 1 tot en met 3 volgen kunnen deze toets in beginsel maken aan het eind van het derde cursusjaar.

In het vierde jaar volg je samen met je tutorgroep vier modules (zie hoofdstuk 8 voor beschrijvingen). Binnen de modules zijn er allerlei opdrachten die geschikt zijn voor de schoolsoort waar je je LIO-stage doet of waar je grotendeels werkt. Deze schoolsoort is bepalend voor welke afstudeerrichting je feitelijk kiest. Bepaalde onderdelen zijn voor iedereen. Behalve de hierboven genoemde toets GKB zijn dat de oriëntatiemodule en de beknopte geannoteerde bibliografie (BGB), LIO en eindassessment. De LIO-stage - al dan niet verricht tijdens je werk in VO of MBO - wordt namelijk afgerond met een portfolio en een eindassessment in de vorm van een evaluatief gesprek. Vervolgens zijn er twee lijnen waaruit gekozen moet worden. De eerste is de onderwijslijn (OWL). Dan doe je bij de modules grote opdrachten gericht op je eigen beroepssituatie en je volgt masterclasses naar keuze. Iedere student kan kiezen voor de OWL. De tweede lijn is de onderzoekslijn (OZL). Dan volg je wel de colleges van de modules en doet de bijbehorende kleinere voorbereidende opdrachten. In plaats van de grote opdrachten bij de modules en de masterclasses doe je een empirisch onderzoek naar je eigen beroepssituatie. Om uitgenodigd te worden voor de OZL moet je BGB van goede kwaliteit zijn en moet je een overtuigende motivatiebrief geschreven hebben.

2.5 Opleidingsprogramma: vakdeel

Het vakdeel bestaat uit modules die gericht zijn op het verwerven van voldoende vakinhoudelijke en vakdidactische kennis. Driestar hogeschool legt daar altijd een flink accent op, omdat we het belangrijk vinden dat je als leraar duidelijk boven de stof staat. In de eerste drie jaar gaat het om 36 studiepunten per jaar. In jaar 4 om 12 studiepunten en een landelijke kennistoets die ook één studiepunt telt. Het vakdeel voldoet daarmee ruimschoots aan de eisen die de overheid stelt. Onze studenten zijn hier ook erg over te spreken.

Vakinhoudelijke kennis is belangrijk, maar het is natuurlijk ook belangrijk dat je er wat mee kunt met leerlingen. De relatie met het schoolvak komt bij veel modules op natuurlijke momenten terug. Dat gaat als vanzelf, omdat bijna al onze docenten zelf ook in het voortgezet onderwijs of mbo werkzaam zijn. Bovendien hebben we in vrijwel alle jaren bij alle opleidingen een module vakdidactiek. Hier word je heel expliciet geleerd hoe je inzichten, die je opdoet in het generieke programma, vertaalt naar je eigen vak. Ook komen daar speciale vak-eigen, didactische methodes aan de orde. Vakdidactiek is daarom een module die de spil vormt tussen het generieke programma en het vakdeel.

De vakmodules worden gegeven op donderdagavonden van 17.00 tot 22.00 uur. Bij Ivo Wiskunde is de contacttijd van 16.00 tot 22.00 uur. Het betreft 30 avonden in de jaren 1, 2 en 3 en zo'n 15 avonden in jaar 4.

2.6 Bekwaamheidseisen

We zorgen er natuurlijk voor dat je bij het afronden van je studie voldoet aan de bekwaamheidseisen die de overheid stelt: je moet een competente docent zijn als je je studie afgerond hebt. Wat met *competent* bedoeld wordt is door de Onderwijscoöperatie geformuleerd in drie bekwaamheidsgebieden. Deze bekwaamheidseisen vormen de basis van de tweedegraadsbevoegdheid die je met de studie verwerft. Het gaat om de volgende gebieden: je moet vakinhoudelijk bekwaam zijn, vakdidactisch bekwaam en pedagogisch bekwaam. Het curriculum is zo ontworpen dat je in stappen deze bekwaamheden verwerft. Dat geldt voor de modules die je volgt, de stage en de reflectie die je daarop doet.

2.7 Internationalisering economie, geschiedenis, godsdienst, Nederlands en wiskunde

Internationalisering is om verschillende redenen belangrijk. Een internationale oriëntatie kan zeer vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven. De verplichte module internationalisering maakt dit mogelijk. Deze telt twee studiepunten en zit in het curriculum van jaar 3. Elke opleiding heeft minimaal één georganiseerde invulling daarvan (zie route 1 hieronder), die doorgaans niet in een reguliere schoolvakantie valt. Daarin wordt kennismaking met scholen, met werkwijzen, en met de (onderwijskundige) cultuur ter plaatse gecombineerd met vakinhoudelijke elementen die op hun beurt weer verbonden zijn aan bepaalde modules. Je doet dus in den vreemde kennis op van praktijken binnen je vakgebied. We bieden verschillende mogelijkheden aan. Hieraan kun je deelnemen. We hebben drie routes voor de module internationalisering in jaar 3:

- Route 1: door Driestar hogeschool georganiseerde studieweek buitenland
Je gaat naar het buitenland en maakt daar kennis met het onderwijs. Deze studieweek wordt georganiseerd door de opleiding zelf en is gekoppeld aan je vak. Bij deze studieweek - doorgaans één complete week - is er begeleiding vanuit de hogeschool en regelen we veel voor je als het gaat om het voldoen aan de doelen. Tegelijk verwachten we van studenten een actieve studiehouding, waarin je zelf delen van het programma voor je rekening neemt. Daarom stimuleren we sterk de deelname aan deze studieweken, waarvoor de studieleader verantwoordelijk is.
- Route 2: internationale studie
Driestar Educatief heeft banden met een aantal onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten aan Driestar hogeschool kunnen voor een kortere of langere periode aan één van deze instellingen studeren waar de LVO ervaring(en) mee heeft, bijvoorbeeld aan de Noordwes Universiteit, NWU, in Potchefstroom (Zuid-Afrika) en de Kirchliche Pädagogische Hochschule KPH in Wenen (Oostenrijk). Studenten die hieraan willen deelnemen moeten wel zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel voor culturele verhoudingen hebben. Heb je interesse in deze route, neem dan vroegtijdig contact op met mevrouw C. van der Wind, C.vanderWind@driestar-educatief.nl.
- Route 3: individuele internationale stage
Je kunt ook kiezen om zélf een individuele buitenlandstage te organiseren. Je gaat dan zelf op zoek naar een stageplaats in het buitenland. Ook hiervoor geldt: je moet zeer zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel hebben voor culturele verhoudingen. Heb je interesse in deze route, neem dan ook vroegtijdig contact op met mevrouw C. van der Wind, C.vanderWind@driestar-educatief.nl.

We streven ernaar de reis- en verblijfkosten van de studieweek in het buitenland (route 1) niet nodeloos te laten oplopen, want studenten moeten deze zelf betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Binnen OidS (Opleiden in de School) gaan studenten onafhankelijk van het bovenstaande ook minimaal 2 weken naar het buitenland als onderdeel van hun generieke programma. Contactpersoon hiervoor zijn de instituutskoördinatoren OidS dhr. J.M. Strijbis, J.M.Strijbis@driestar-educatief.nl en dhr. C.M. van der Maas (C.M.vanderMaas@driestar-educatief.nl).

Er kunnen geen rechten aan bovenstaande vermeldingen ontleend worden. Door externe of interne oorzaken kan een bepaald aanbod niet mogelijk zijn.

Alternatief:

Mocht je een alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel mogelijk. Je moet dan contact opnemen met zowel de vakstudieleader én mevrouw C. van der Wind, C.vanderWind@driestar-educatief.nl. Je moet dan een vervangende activiteit ontwerpen en uitvoeren. Deze moet allereerst voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling van je plan kost

tijd, daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval verder voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

2.8 Internationalisering Engels

Internationalisering is om verschillende redenen belangrijk. Een internationale oriëntatie kan heel vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven. Voor een taaldocent is de kennismaking met taal en cultuur en regio's waar de taal wordt gesproken vanzelfsprekend.

Bij de deeltijdopleiding Engels is een langdurig verblijf in het buitenland niet altijd mogelijk. We kiezen daarom als een van de mogelijke routes ook voor een *veelvuldig* (drie korte studieweken) verblijf in Engelstalige landen. Een langdurig verblijf of het volgen van een *Summer course* in een Engelstalig land is echter wel waardevol (zie route 2). In de kennisbasis Engels voor tweedegraadslerarenopleidingen is de volgende tekst over een verblijf in het buitenland opgenomen: *Startbekwame docenten moeten de doeltaal in allerlei situaties, receptief en productief, zonder enige belemmering kunnen gebruiken. Ook is het vloeiend hanteren van het didactische principe doeltaal-is-voertaal alleen mogelijk bij een hoog en breed eigen vaardigheidsniveau. Om het in de kennisbasis gedefinieerde eindniveau van taalbeheersing aan het einde van de opleiding te bereiken, is een lang en/of veelvuldig verblijf in een Engelstalig land dan ook voor vrijwel elke student zeer wenselijk. Dit kan in de vorm van een lange stage, van een studieperiode aan een buitenlandse universiteit of van een excursie.*

Mogelijkheden:

Route 1: de reguliere studieweek

De vakgroep Engels organiseert voor elk leerjaar een studiereis waarbij de bovengenoemde doelen centraal staan. Leerjaar 1 en 2 als onderdeel van de module *culture: history and literature*. Leerjaar 3 is een verdieping op taal, cultuur, kennis van land en volk, persoonlijke en professionele vorming. Tevens is dit een goede voorbereiding op de landelijke kennistoets. Bij alle studiereizen verwachten we een actieve studiehouding en betrokkenheid bij de voorbereiding en uitvoering van het programma. Er zal bij hogere leerjaren meer verwacht worden van de studenten ten aanzien van zelfstandigheid en het onder begeleiding organiseren van de studieweek. De studiereizen zijn een belangrijk onderdeel van het curriculum (modulendoelen) en bevatten onder andere groepsactiviteiten. Doorgaans vallen deze studieweken niet in reguliere schoolvakanties. Er kunnen geen rechten aan deze vermelding ontleend worden.

Er zijn bij Engels drie studieweken met de volgende doelstellingen:

1. verdiepen van kennis van de Engelse taal, geschiedenis en literatuur
2. spiegelen van ideeën/ concepten/vooroordelen over onderwijs en de Engelse taal en cultuur aan de realiteit zoals ervaren tijdens de studiereis. We kiezen doorgaans voor het Verenigd Koninkrijk.
3. professionaliseren als leraar Engels (in opleiding) in het VO/MBO en toewerken naar specifieke doelen uit het vakgebied zoals aangegeven bij de modulendoelen (onderdeel van het vakinhoudelijk curriculum)
4. ontwikkelen van de christelijke identiteit als leraar (in opleiding)

Route 2: Internationale studie in een Engelssprekend land

Driestar hogeschool heeft banden met enkele onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten kunnen onder bepaalde voorwaarden voor een kortere of langere periode aan een van deze instellingen studeren of zelf een individuele buitenlandse studieweek organiseren. Onderschat echter niet wat daarbij komt kijken. Studenten moeten zeer zelfstandig kunnen werken en goed om kunnen gaan met culturele verschillen. Momenteel zijn er vanuit de Driestar hogeschool goede contacten met de Noordwes-Universiteit, NWU, in Potchefstroom in Zuid-Afrika.

Heb je interesse of ideeën voor een dergelijk langdurig verblijf in het buitenland, neem dan contact op met mevrouw C. van der Wind, C.vanderWind@driestar-educatief.nl. Je moet zelf een programma ontwerpen en uitvoeren dat voldoet aan dezelfde doelstellingen en tijdsinvestering (studiepunten) als de internationale studieweken. We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welke doelen en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling en eventuele goedkeuring van het plan kost tijd. Daarom moet het plan minimaal 8 weken voor de geplande datum van uitvoering ingeleverd zijn. Na afloop lever je een verslag in dat onder andere bewijsstukken, reflectie, activiteitenbeschrijving en bereikte doelen bevat.

We streven ernaar de kosten van de studieweek in het buitenland niet nodeloos te laten oplopen, omdat studenten zelf hun eigen reis- en verblijfkosten moeten betalen. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit het scholingsbudget dat ze ontvangen.

Alternatief:

Mocht je een (kosteloos) alternatief willen hebben voor de internationale studieweek dan is dat in beginsel ook mogelijk. Je moet dan contact opnemen met mevrouw C. van der Wind, C.vanderWind@driestar-educatief.nl. Je moet dan zelf een vervangende activiteit ontwerpen en uitvoeren. Deze moet allereerst voldoen aan dezelfde doelen die bij de internationale studieweek horen en ook dezelfde tijdsinvestering hebben van 56 uur (namelijk de twee bijbehorende studiepunten). We verwachten vooraf een gedetailleerde uitwerking van een plan waarbij is aangegeven welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling of je plan voldoet kost tijd. Daarom moet je plan ruim voor de geplande datum van uitvoering bij bovengenoemde personen binnen zijn; minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval verder voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord.

NB: binnen OidS gaan studenten onafhankelijk van het bovenstaande ook (minimaal) 2 weken naar het buitenland als onderdeel van hun generieke programma.

2.9 Internationalisering Duits

Internationalisering is om verschillende redenen belangrijk. Een internationale oriëntatie kan heel vormend zijn en een impuls geven tot hernieuwde reflectie en inspiratie voor jou als persoon en professional. Dat bevordert ook de diepgaande kwaliteit van je onderwijs. Je kijkt over de grenzen als je anderstaligen ontmoet. Dat geldt ook voor de ontmoeting met christenen wereldwijd die in andere culturen leven. Voor een taaldocent is kennismaking met taal en cultuur en regio's waar de taal wordt gesproken vanzelfsprekend. Er is daarom bij Duits een verplichte buitenlandse activiteit in jaar 3 van twee studiepunten. Vanwege de kleine omvang van onze opleiding dien je deze - na overleg - zelf te regelen. In principe zijn er 2 mogelijkheden.

Optie 1

Een verblijf van minimaal twee weken in een Duitstalig land, bij voorkeur in een gastgezin, zodat je de cultuur ook aan den lijve ervaart en je taalvaardigheid sneller kunt ontwikkelen. In dit verband valt bijvoorbeeld ook te denken aan een school bezoeken, een taalcursus bij een partnerschool, werk, etc. Een concreet voorstel moet je ruim van tevoren, minimaal 8 weken voor aanvang, ter goedkeuring voorleggen aan de heer drs. J. Paalberends J.Paalberends@driestar-educatief.nl, dit om teleurstellingen achteraf te voorkomen.

Optie 2

Internationale studie in een Duitstalig land. Driestar educatief heeft banden met enkele onderwijsinstellingen in het buitenland. Studenten aan Driestar hogeschool kunnen onder bepaalde voorwaarden voor een kortere of langere periode aan een van deze instellingen studeren. Als het gaat om instellingen in een Duitstalige land is momenteel alleen de Kirchliche Pädagogische Hochschule KPH, in Wenen (Oostenrijk) een optie. Studenten die hieraan willen deelnemen moeten zelfstandig kunnen opereren en een goed gevoel hebben voor culturele verhoudingen. Heb je interesse in deze route, neem dan vroegtijdig contact op met de heer drs. J. Paalberends J.Paalberends@driestar-educatief.nl en informeer ook mevrouw Van der Wind, C.vanderWind@driestar-educatief.nl. We verwachten voor beide opties vooraf een deugdelijk uitgewerkt plan waarbij je aangeeft welke activiteiten bijdragen aan welk doel en wat daarvan de geplande tijdsinvestering is. De beoordeling of je plan voldoet kost tijd. Daarom moet jouw plan ruim voor de geplande datum van uitvoering binnen zijn:

minimaal 8 weken voor aanvang. Na afloop lever je een gedetailleerd verslag in dat in ieder geval verder voorzien is van de nodige bewijsstukken en dat ook een expliciete reflectie bevat in hoeverre de uitvoering aan de doelstellingen heeft beantwoord. Je regelt het dus zelf, of je maakt gebruik van de contacten die Driestar educatief heeft.

Binnen OidS gaan studenten onafhankelijk van het bovenstaande ook (minimaal) 2 weken naar het buitenland als onderdeel van hun generieke programma.

Streef ernaar om de kosten van jouw verblijf in het buitenland niet nodeloos te laten oplopen, want studenten betalen hun eigen reis- en verblijfkosten. Regelmatig zijn werkgevers in het onderwijs bereid om (een deel van) de kosten te dragen vanuit hun scholingsbudget dat ze ontvangen.

3. Algemeen en organisatorisch

3.1 Informatievoorziening, Eduweb, e-mail, Osiris

Gedurende het schooljaar houden we je met Eduweb, een intranet voor onze studenten, op de hoogte van actuele zaken en wetenswaardigheden over de lvo-opleiding. Indien nodig informeren we je ook via je e-mailadres van Driestar hogeschool. Je wordt geacht van de inhoud kennis te hebben genomen; dus wees daar alert op. Bij het begin van je opleiding krijg je informatie over de toegang tot het netwerk en hoe je e-mail van buitenaf kunt lezen.

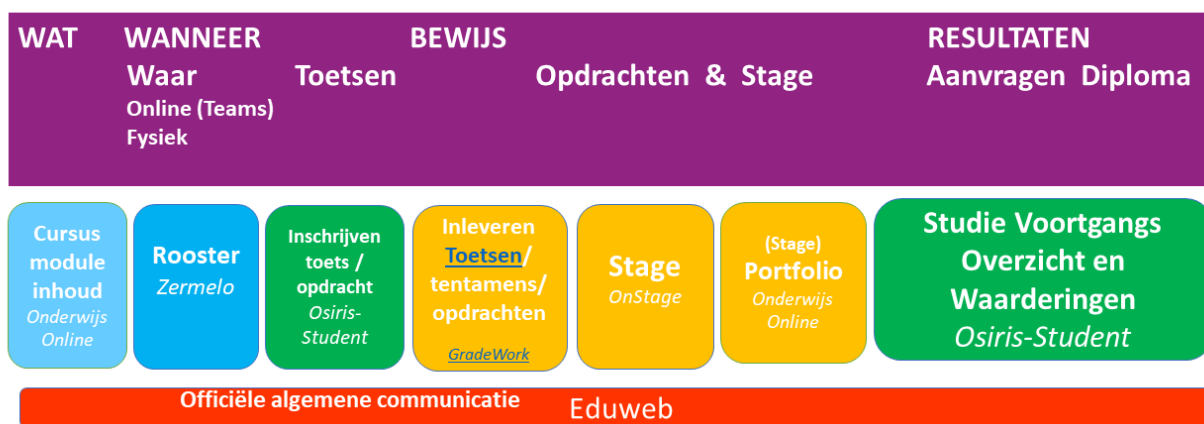
Binnen Driestar hogeschool maken we gebruik van verschillende softwareprogramma's die jullie ondersteunen bij de opleiding binnen onze hogeschool.

In onderstaande schema zie je waar we wat doen gedurende het proces van je opleiding:

Waar doen we wat?

Driestar educatief

NB: binnen de LVO wordt geen gebruik gemaakt van OnStage en beperkt van Zermelo

3.2 Absentie

Aanwezigheid tijdens de collegeavonden is zinvol en verplicht. In de werkcolleges werk je onder meer samen aan het ontwikkelen van vaardigheden. Een aanwezigheid van minimaal 80 procent van de colleges is standaard vereist, tenzij uitdrukkelijk minder is toegestaan. Bij absentie moet je vooraf de docent en de studieleider in kennis stellen.

Voor de modules van het generieke programma geldt dat je per module minimaal 2 van de 3 avonden actief moet bijwonen en bij afwezigheid van 1 avond is er een vervangende opdracht.

3.3 Boekenlijst

De lijst met aan te schaffen literatuur voor het generieke programma is in deze gids opgenomen (vanaf pagina 34).

De verplichte literatuur voor het vakinhoudelijk gedeelte is opgenomen bij de modulebeschrijvingen in de studiegids. De boeken moet je zelf aanschaffen. Soms horen bij (keuze)opdrachten ook boeken. Ook daarvan geldt dat je die zelf moet aanschaffen. We gaan ervanuit dat je zelf zorgt dat je alle benodigde zaken tijdig in bezit hebt.

3.4 Onderwijsinhouden

De doelen per module of periode, informatie over de afsluiting van de modules of periodes, de thema's die per college aan de orde komen en ook readermateriaal zijn te vinden in OnderwijsOnline.

3.5 Diploma-uitreiking

Drie keer per jaar vindt er een diploma-uitreiking plaats. In het cursusjaar 2022–2023 zal op de volgende data een diploma-uitreiking plaatsvinden: donderdag 29 september 2022 om 19.00 uur, donderdag 19 januari 2023 om 19.00 uur en donderdag 6 juli 2023 om 19.00 uur. Hieraan kun je deelnemen als je hebt voldaan aan alle exameneisen. Om deel te kunnen nemen aan de diploma-uitreiking moeten alle vakken van het generieke programma én van het vakdeel met een voldoende afgerond zijn en moeten alle opdrachten en cijfers ingevoerd zijn in Osiris. In de meeste gevallen is het eindassessment het laatste onderdeel van de studie, maar dit kan afhangen van je studieverloop. Plan tijdig je laatste studieactiviteiten en doe dat zodanig dat er geen druk uitgeoefend wordt op docenten om in minder tijd dan de OER aangeeft onderdelen te becommentariëren of te becijferen. Om je diploma te kunnen ontvangen moet je een aanvraag doen via Osiris en moet Osiris dus 240 behaalde studiepunten aangeven. Ook moet het afstudeerwerk geüpload zijn. Meer informatie over de diplomering vind je op Eduweb.

4. Faciliteiten

4.1 Parkeren

Je kunt op ons eigen terrein parkeren.

4.2 Vertrouwenspersonen

Driestar hogeschool wil studenten graag een veilige leer- en werkomgeving bieden. Elke student heeft daarom recht op bescherming tegen gedrag dat als ongewenst wordt ervaren. Binnen Driestar hogeschool is dan de mogelijkheid om een gesprek aan te vragen met een van de interne of externe vertrouwenspersonen. De vertrouwenspersoon zal luisteren naar je verhaal en zal vervolgens met je bespreken hoe je verder wilt en welke actie jijzelf, Driestar hogeschool of iemand anders kan ondernemen om het ongewenste gedrag te stoppen. Inzet is dat jij er geen schade van ondervindt. Ook kan de vertrouwenspersoon jou, indien gewenst, doorverwijzen naar hulpverlening binnen of buiten Driestar hogeschool.

De vertrouwenspersoon houdt zich ook bezig met voorlichting over en preventie van ongewenst gedrag. Schroom daarom niet om met de vertrouwenspersoon contact op te nemen wanneer je hiermee te maken krijgt, ook wanneer het niet jezelf betreft. Ook als je niet zeker weet of je klacht ernstig genoeg is, kun je erover praten. De inhoud van de gesprekken wordt altijd vertrouwelijk behandeld (zie ook paragraaf 5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie).

Onze hogeschool heeft drie interne vertrouwenspersonen, namelijk mevrouw drs. L.F. van Hartingsveldt, mevrouw P.D. Baarda en de heer D. van den Noort. Daarnaast is er ook een externe vertrouwenspersoon: mevrouw E.J. Gardebroek. Contactgegevens zijn te vinden op Eduweb. Deze vertrouwenspersonen zijn ook de aangewezen vertrouwenspersonen voor eventuele klachten op het gebied van agressie of seksuele intimidatie. De docenten zijn voor de desbetreffende kwesties op school bereikbaar.

4.3 Begeleiding studenten met een functiebeperking

Wanneer je als student een handicap of chronische ziekte hebt waardoor je belemmerd wordt in het volgen van je studie, willen we er van onze kant alles aan doen om de voortgang van je studie zo goed mogelijk te laten verlopen. Je beperking kan leiden tot problemen bij de deelname aan het onderwijs en daardoor kan studievertraging ontstaan. In dergelijke situaties kun je een beroep doen op speciale voorzieningen en regelingen. De heer Baaijens is decaan functiebeperkingen. Hij is te bereiken via J.Baaijens@driestar-educatief.nl.

Vooraf wijzen we je erop dat er weliswaar soms aanpassingen mogelijk zijn, maar dat de doelen en omvang van je studie niet gewijzigd kunnen worden. Landelijk gelden er namelijk eisen voor startbekwame leraren en daar moet iedere afgestudeerde aan voldoen.

5. Procedures en reglementen

5.1 Rechtsbescherming

5.1.1 Rechtsbescherming algemeen

In het Studentenstatuut vind je informatie over rechtsbescherming. Je kunt je klacht, bezwaar of beroep schriftelijk door middel van een ondertekende brief voorleggen aan het loket rechtsbescherming. Richt je brief aan mw. mr. H. B. Verkade H.B.Verkaade@driestar-educatief.nl. Op Eduweb vind je op de pagina *Reglementen en rechtsbescherming* het schema rechtsbescherming. Dit schema staat ook in het Studentenstatuut.

5.1.2 Procedure bij klachten betreffende agressie en seksuele intimidatie

In bepaalde gevallen is het mogelijk om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie ongewenst gedrag. Je leest hierover meer in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*. Je kunt een klacht indienen via de vertrouwenspersoon, maar ook rechtstreeks, zonder tussenkomst van een ander. Het verdient echter de voorkeur om eerst een gesprek te voeren met een vertrouwenspersoon. Ook voor de melding van de klacht bij de (onafhankelijke) klachtencommissie kan een beroep worden gedaan op de steun van de vertrouwenspersoon. Hij of zij kan na een gesprek advies geven over een eventueel formeel vervolg. De formele procedure wordt beschreven in de *Klachtenregeling ongewenst gedrag*.

Een klacht is niet anoniem, tenzij de klachtencommissie uitdrukkelijk bepaalt dat om gegronde redenen wél een anonieme klacht kan worden ingediend.

Een klacht kan worden ingediend via de vertrouwenspersoon of bij de voorzitter van de klachtencommissie ongewenst gedrag: Mr. W. Bos, Gijsberterf 6, 2743 JZ Waddinxveen.

5.1.3 College van beroep voor de examens

Als je het niet eens bent met het besluit van de examencommissie, kun je binnen 6 weken in beroep gaan bij het College van Beroep voor de Examens. Het beroep moet schriftelijk of digitaal worden ingediend bij het Loket Rechtsbescherming van Driestar hogeschool. Neem hiervoor contact op met mr H. B. Verkade (H.B.Verkaade@driestar-educatief.nl). In het Studentenstatuut is een schema opgenomen van de verschillende rechtsbeschermingsmogelijkheden voor studenten.

5.1.4 Wet gegevensbescherming

Per 25 mei 2018 is de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Vanaf die datum geldt dezelfde privacywetgeving in de hele Europese Unie (EU). De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) geldt niet meer.

Ook binnen onze organisatie is er sprake van gegevensbescherming. Wat betekent dit concreet voor jou? Alle persoonsgegevens die je in Osiris en OnderwijsOnline ziet, zijn de gegevens die wij hebben opgeslagen met als enige toevoeging je kerkgenootschap –indien van toepassing–.

Het kerkgenootschap heb je bij het aanmelden via Studielink zelf aangegeven. Medewerkers zullen nooit persoonsgegevens verstrekken aan derden zonder toestemming van jou als student.

Heb je hier nog vragen over? Loop even langs bij de balie van Studentzaken.

De functionaris gegevensbescherming binnen onze organisatie is de heer C. Kronenburg.

5.2 Examenregeling, studentenstatuut en reglementen

Als student heb je een aantal rechten en plichten die zijn vastgelegd in regelingen. De belangrijkste zijn het Studentenstatuut, de Onderwijs- en examenregeling algemeen deel (geldt voor alle opleidingen binnen Driestar hogeschool) - met diverse bijlagen waaronder het Toetskader en Tentamenregels - en de Onderwijs en examenregeling (opleidingsdeel Ivo). Deze en alle andere reglementen van de hogeschool zijn te vinden op de website van de hogeschool en op Eduweb.

Daarin is o.a. geregeld dat studenten die vanaf 2011 inschrijven moeten meedoen met kennistoetsen die landelijk gelijk zijn en voor alle hogescholen verplicht.

Op Eduweb en op de website van Driestar hogeschool kun je ook de volgende regelingen of protocollen raadplegen:

- Regeling profileringsfonds;
- Klachtenregeling ongewenst gedrag;
- Reglement geschillenadviescommissie;
- Reglement klachtencommissie studenten hogeschool;
- Reglement Loket rechtsbescherming;
- Reglement medezeggenschapsraad;
- Reglement opleidingscommissies Driestar hogeschool;
- Reglement van Orde College van beroep voor de examens;
- Protocol rouw binnen de organisatie;
- Studeren met een functiebeperking;
- Privacyreglement studenten Driestar educatief.

5.3 Plagiaat

Plagiaat is het letterlijk overnemen van (delen van) andermans werk zonder goede bronvermelding. Dit is meestal inbreuk op het auteursrecht en wordt dan gezien als fraude. Ook parafraseren, in je eigen woorden weergeven van andermans werk, wordt als plagiaat gezien als er geen bron bij vermeld staat. De onderwijs- en examenregeling (OER) geeft aan hoe fraude bestraft wordt. Gradework controleert ingeleverd werk ook op overeenkomst met op het internet aanwezige documenten alsook eerder bij Driestar educatief ingeleverd materiaal.

Voor meer informatie over auteursrechten en wat dit betekent voor studenten raadpleeg

www.auteursrechten.nl.

5.4 Landelijke (kennis)toetsen

Bij iedere lerarenopleiding in Nederland worden in het derde of vierde leerjaar digitale, landelijke kennistoetsen afgenomen. Deze zijn verplicht en moeten voldoende worden afgerond. Meer informatie is te vinden op <https://lkt.10voordeleraar.nl/>. Hier zijn ook voorbeeldtoetsen beschikbaar. De [voorbeeldtoetsen](#) beslaan de kennisdomeinen die ook in de landelijke kennistoets aan bod komen. Ze bevatten hetzelfde soort en hetzelfde aantal vragen. Voor een optimaal leereffect krijgen deelnemers alle vragen met de goede antwoorden te zien waarbij het percentage van de goede antwoorden ook wordt gegeven.

Er is een *speciale regeling collegegeld* voor studenten die alle studiepunten hebben gehaald maar alleen nog een externe toets moeten halen. Als dit mogelijk voor jou van toepassing is neem dan contact op met de studieleider van het vak.

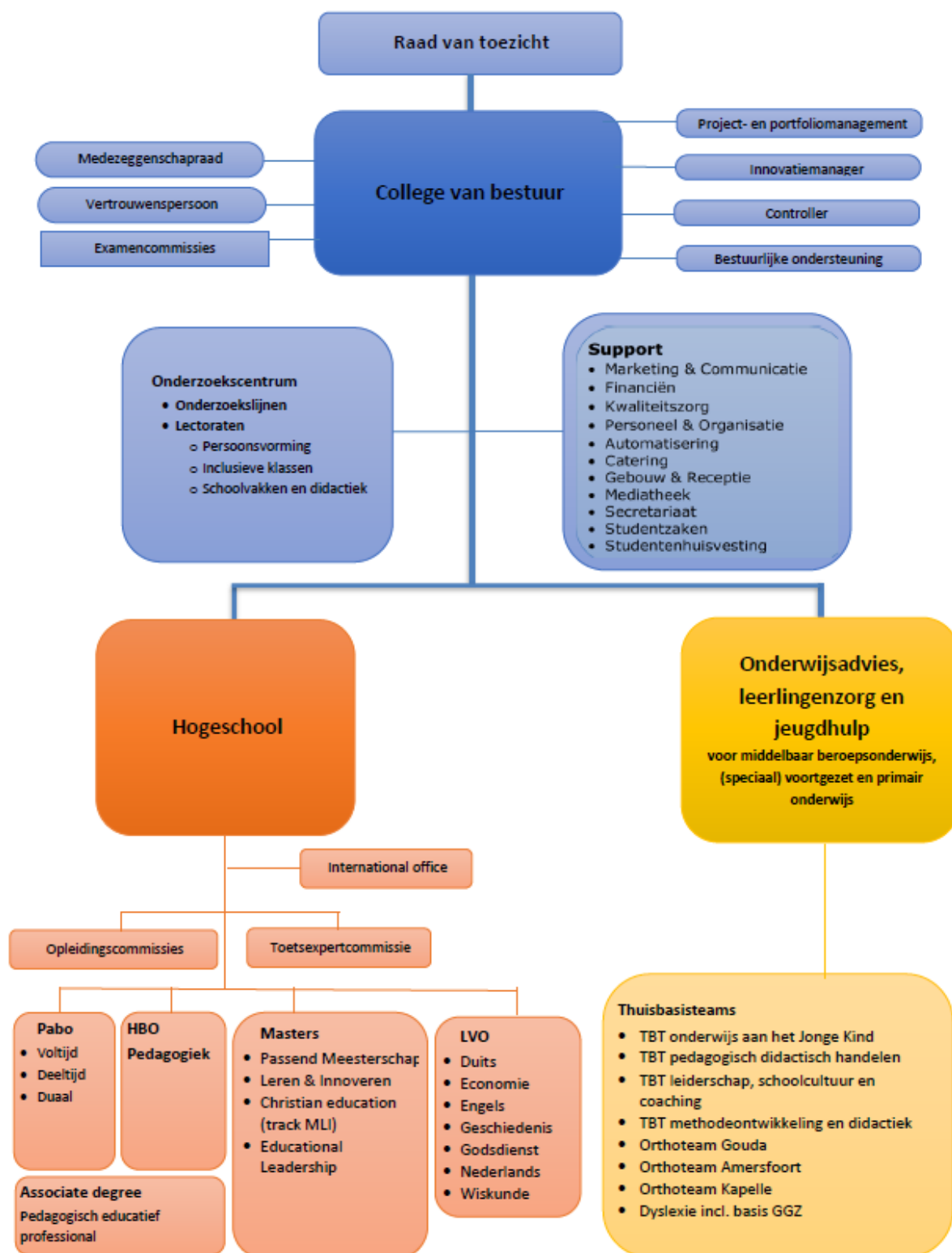
Naast bovenstaande algemene zaken gelden voor de opleiding Engels aanvullende voorwaarden om deel te mogen nemen aan de landelijke kennistoets. Je moet de modules 1.1.4, 2.1.4, 3.1.4, 1.1.5, 2.1.5, en 3.1.5 afgerond hebben en recent hebben deelgenomen aan de colleges van de voorbereidende module 4.1.5.

6. Organisatie en aanspreekpunten

6.1 Organisatiestructuur

In het organogram hieronder kun je zien hoe Driestar hogeschool organisatorisch in elkaar zit.

Organogram Driestar educatief (maart 2022)

6.2 Namen en adressen

Bestuur	De opleiding wordt verzorgd onder verantwoordelijkheid van Driestar hogeschool te Gouda		
Adres	Driestar hogeschool, Burgemeester Jamessingel 2, 2803 PD GOUDA Postbus 368, 2800 AJ GOUDA		
Studentzaken		ruimte 0.25	Postbus 368 2800 AJ GOUDA tel. 0182-540310 studentinfo@driestar-educatief.nl
Manager	Tpk	Dr. K. Tippe	K.Tippe@driestar-educatief.nl
Studieleider generiek programma	Bgr	J.J. Boogaard MSc	J.J.Boogaard@driestar-educatief.nl
Instituutskoördinatoren Opleiden in de school (OidS)		J. M. Strijbis	J.M.Strijbis@driestar-educatief.nl
		C. M. van der Maas MEd	C.M.vanderMaas@driestar-educatief.nl
Studieleider Economie en Godsdienst	Ode	drs. C.H. Oudijn	C.H.Oudijn@driestar-educatief.nl
Studieleider Engels	Mwf	C. van der Wind- Ferreira, MA, M-ELT	C.vanderWind@driestar-educatief.nl
Studieleider Duits	Mge	Drs. D.I. Geuze	D.Geuze@driestar-educatief.nl
Studieleider Geschiedenis	Ver m	Drs. H. Vermeulen	H.Vermeulen@driestar-educatief.nl
Studieleider Nederlands	Mgd	drs. P. Goedegebure	P.Goedegebure@driestar-educatief.nl
Studieleider Wiskunde	Mko	T. van der Kolk-den Heijer MSc	T.vanderKolk@driestar-educatief.nl
Internationalisering Ivo	Mwf	C. van der Wind, MA, M-ELT	C.vanderWind@driestar-educatief.nl
Examencommissie Ivo			examencommissielvo@driestar-educatief.nl <i>meer informatie op Eduweb</i>
Opleidingscommissie Ivo			<i>meer informatie op Eduweb</i>
Decaan functiebeperkingen		J. Baaijens	J.Baaijens@driestar-educatief.nl

6.3 Rooster

Voor openingsbijeenkomst, collegeweken, tentamenweken, vakanties en afsluiting: zie het jaarrooster voorin deze studiegids. Voor alle data geldt: Deo Volente.

Het jaar is ingedeeld in twee semesters of vier periodes. Ieder semester is per leerjaar ingedeeld in twee periodes van elk zeven of acht collegeweken voor de vakken. In elke periode zijn er drie collegeavonden per jaar voor het generieke programma van jaar 1, 2 en 3. Jaar 4 heeft een afwijkende indeling in colleges en masterclasses. Na een periode volgen de kennisvoortgangstoetsen of tentamens.

6.4 Collegetijden

Generiek programma jaar 1 en 2

De generieke colleges worden gegeven op dinsdagmiddag en -avond.

Dinsdagmiddag (OidS) leerjaar 1 en 2	Dinsdagavond (deeltijd) leerjaar 1 en 2
Leergemeenschap: 13.30 – 14.30 uur	Masterclass: 17.00 – 18.00 uur*
Pauze: 14.30 – 14.45 uur	Pauze: 18.00 – 18.30 uur
College: 14.45 – 15.30 uur	College: 18.30 – 19.15 uur
Pauze: 15.30 – 15.45 uur	Pauze: 19.15 – 19.30 uur
College: 15.45 – 16.30 uur	College: 19.30 – 20.15 uur
Pauze: 16.30 – 17.00 uur	Leergemeenschap: 20.15 – 21.15 uur
Masterclass: 17.00 – 18.00 uur*	

**met uitzondering van masterclasses pedagogen, deze duren van 17.00 tot 19.00 uur, inclusief pauze van 18.00 tot 18.30 uur. Jaar 1 en 3: 8 november 2022 en 14 februari 2023, jaar 2: 29 november 2022 en 14 maart 2023.*

Generiek programma jaar 3 en 4

De generieke colleges worden gegeven op dinsdagmiddag en -avond van 17.00 – 21.15 uur.

Dinsdagmiddag (OidS) leerjaar 3	Dinsdagavond (deeltijd) leerjaar 3
College: 12.30 – 13.30 uur	College: 17.00 – 18.00 uur
Pauze: 13.30 – 13.45 uur	Pauze: 18.00 – 18.30 uur
College: 13.45 – 14.45 uur	College: 18.30 – 19.15 uur
Pauze: 14.45 – 15.00 uur	Pauze: 19.15 – 19.30 uur
College: 15.00 – 15.30 uur	College: 19.30 – 20.15 uur
	Pauze: 20.15 – 20.30 uur
	College: 20.30 – 21.15 uur

OidS en Deeltijd jaar 4

Gezamenlijk avondprogramma	Dinsdagavond leerjaar 4
	Module 1: 17.00 – 18.00 uur
	Pauze: 18.00 – 18.30 uur
	Module 1: 18.30 – 19.15 uur
	Module 2: 19.15 – 20.15 uur
	Pauze: 20.15 – 20.30 uur
	Module 2: 20.30 – 21.15 uur

Vakinhoudelijke colleges jaar 1 t/m 4

De vakinhoudelijke colleges worden gegeven op donderdagavond van 17.00 – 22.00 uur.

Studenten van de opleiding Ivo Wiskunde starten op donderdag om 16 uur.

Woensdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo godsdienst
1. 17.00 - 18.00 uur (GL) 17.00 - 18.30 uur (PW)
Pauze: 18.00/18.30 uur – 18.45 uur*
2. 18.45 - 20.15 uur
Pauze: 20.15 - 20.30 uur *
3. 20.30 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo geschiedenis
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur*
3. 20.30 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Nederlands
1. 17.00 - 18.30 uur
2. 18.30 - 20.00 uur
Pauze: 20.00 - 20.30 uur*
3. 20.30 uur - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Duits
1. 17.00 - 17.45 uur
2. 17.45 - 18.30 uur
3. 18.30 - 19.15 uur
Pauze: 19.15 - 19.45 uur*
4. 19.45 - 20.30 uur
5. 20.30 - 21.15 uur
6. 21.15 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo economie
1. 17.00 - 17.45 uur
2. 17.45 - 18.30 uur
3. 18.30 - 19.15 uur
Pauze*: 19.15 - 19.45 uur
4. 19.45 uur - 20.30 uur
5. 20.30 - 21.15 uur
6. 21.15 - 22.00 uur

Donderdagavond leerjaar 1 t/m 4
Lvo Engels
1. 17.00 - 18.30 uur
Pauze: 18.30 - 19.00 uur*
2. 19.00 - 20.30 uur
3. 20.30 uur - 22.00 uur

Donderdag leerjaar 1 t/m 4	
Lvo wiskunde	
0. Voortgangsgesprekken	15.30 – 16.00 uur
1. Leerplein	16.00 – 16.45 uur
2. Leerplein	16.45 – 17.30 uur
3. Werkcollege/intervisie	17.30 – 18.15 uur
Pauze: 18.15-18.45 uur*	
4. College	18.45 – 19.30 uur
5. College	19.30 – 20.15 uur
Pauze: 20.15-20.30 uur*	
6. College	20.30 – 21.15 uur
7. College	21.15 – 22.00 uur

*) Om drukte bij de kantine te voorkomen, hebben Ivo-opleidingen verschillende pauzetijden.

7. Inschrijving, toelating en studiekosten

7.1 Toelatingseisen

Voor de opleiding gelden toelatingseisen. Allereerst is dat het bezit van een bepaald diploma. Ten tweede het met goed resultaat volgen van de studiekeuzecheckdag en het afleggen van de bijbehorende toetsen. Voor studenten OidS is er daarnaast een aparte toelatingsroute.

Om te worden toegelaten tot de tweedegraads lerarenopleiding heb je allereerst minimaal één van de volgende diploma's nodig: havo of mbo (minimaal niveau 4). Als je een havodiploma hebt geldt dat bij alle profielen het betreffende vak in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen.

Aanvullende informatie voor Lerarenopleiding wiskunde

Voor de lerarenopleiding wiskunde geldt dat je als havist wiskunde B moet hebben afgerond. Als je een vwo-diploma hebt kun je met alle profielen worden toegelaten tot de opleiding.

Als je een havodiploma hebt geldt dat wiskunde B in het vakkenpakket dient te zijn opgenomen. Als je een vwo-diploma hebt, volstaat ook wiskunde A voor toelaatbaarheid tot de opleiding. Hieronder wordt eindniveau havo wiskunde B (instapniveau opleiding) nader gespecificeerd:

- De student kan standaardfuncties (lineaire functies, wortel- en machtsfuncties, exponentiële, logaritmische, en goniometrische functies) hanteren, interpreteren binnen een context, grafieken beschrijven en functievoorschriften vastleggen.
- Het bovengenoemde geldt ook voor samengestelde functie als combinatie van standaardfuncties.
- De student kent de begrippen die karakteristieke eigenschappen van de grafieken van functies beschrijven: interval, domein, bereik, stijgen, dalen, toenemend en afnemend stijgen en dalen, top, extremen, minimum, maximum, snijpunt met de y-as en symmetrie.
- De student kent de begrippen differentiaal quotiënt, helling, richtingscoëfficiënt en raaklijn en kan deze bij een gegeven functie bepalen.
- De student kan eerste- en tweedegraads vergelijkingen algebraïsch oplossen.
- De student kan de goniometrie en de stelling van Pythagoras gebruiken voor het bepalen van hoeken en afstanden in een gegeven driehoek.

Als je op 1 september van het cursusjaar dat je wilt starten 21 jaar of ouder bent en je beschikt niet over één van bovenvermelde diploma's, kun je wettelijk alleen toegelaten worden na een *Toelatingsonderzoek 21+*. Daarvoor moet je de algemene studiekeuzecheckdag volgen en een onverkort positief advies krijgen op basis van de tests die dan afgenomen worden.

De studie start op het eindniveau van havo-5. We verwachten van je dat je de inhoud van het schoolvak op de havo en Nederlands op dat niveau beheerst. Dit is nodig om de studie goed te kunnen volgen. Je moet kennis en vaardigheden dus in redelijke mate paraat hebben. Als het lang geleden is dat je met het vak bezig bent geweest, vergt dat een inhaalslag die je voorafgaand aan de eerste colleges moet afronden. De studieleider is bereid je daarover te adviseren.

7.2 Informatie over de opleiding

Regelmatig zijn er voorlichtingsbijeenkomsten op de hogeschool voor belangstellenden. Je vindt de data op onze website www.driestar-hogeschool.nl. Het is belangrijk om hier naartoe te komen als aanstaande student! Daarnaast kun je met een van de studieleiders van het vak of van het generieke programma een afspraak maken. Het is ook mogelijk - aanbevolen zelfs - een collegeavond bij te wonen. Neem hiervoor contact op met Studentzaken, met de studieleider van het vakinhoudelijke programma of met de studieleider van het generieke programma.

Voor alle administratieve zaken en voor de eerste algemene informatie kun je terecht bij de afdeling Studentzaken. Voor algemene vragen over de inhoud van de studie of vragen die over het vakdeel gaan staat de studieleider van het vak je graag te woord. Heb je vragen over de inhoud van het generieke programma en de stage, richt je tot de studieleider van het generieke programma. Contactgegevens vind je in hoofdstuk 6.

De studieleider is te spreken voor elke student die dit wenst. Gesprekken over studiebegeleiding vinden plaats op initiatief van de student. We verzoeken je zo mogelijk eerst via e-mail een afspraak te maken. Een persoonlijk gesprek vindt bij voorkeur plaats in aansluiting op de te volgen colleges.

7.3 Aanmelding

Het is van belang je zo spoedig mogelijk aan te melden, liefst voor 1 mei. Alleen wie zich vóór 1 mei aanmeldt heeft recht op toelating in het hoger onderwijs op voorwaarde dat aan de toelatingseis is voldaan. Wie zich pas na die datum aanmeldt, moet afwachten of hij/zij nog toegelaten wordt. In alle gevallen is de studiekeuzecheckdag verplicht en moet je als je na 1 mei hebt aangemeld een positief advies krijgen om daadwerkelijk toegelaten te worden.

Aanmelden voor een opleiding loopt via het centrale aanmeldsysteem van alle hogescholen en universiteiten: *Studielink*. De aanmelding gaat volledig via Studielink, dus je hoeft geen apart formulier voor onze hogeschool in te vullen. Voor meer informatie en aanmelding ga je naar www.driestar-educatief.studielink.nl.

7.4 Collegegeld

7.4.1 Regels en bedragen

In het studentenstatuut is aangegeven welke rechten en plichten aan jouw inschrijving als student zijn verbonden. In de regelgeving wordt gesproken over twee soorten collegegeld: het wettelijk collegegeld en het instellingscollegegeld.

Het wettelijk collegegeld wordt betaald door een student:

- die niet eerder een bachelor of master heeft gehaald - tenzij je voor het eerst een opleiding in onderwijs volgt en je eerder behaalde bachelor geen opleiding in de zorg betrof - en
- die voldoet aan het nationaliteitsvereiste. Dit houdt in dat de student de nationaliteit bezit van een land dat deel uitmaakt van de Europese Economische Ruimte (EER), de Surinaamse of de Zwitserse nationaliteit, of (onder voorwaarden) de Turkse nationaliteit op grond van het Associatiebesluit 1/80. Studenten vallen ook onder de nationaliteitsvereiste als ze een familielid zijn van in Nederland wonende EU-burgers die niet de EER-nationaliteit hebben of als ze een verblijfsvergunning bezitten op basis waarvan ze in aanmerking komen voor studiefinanciering en
- die woont in Nederland, België, Luxemburg of een van de Bondsstaten Noord-Rijnland-Westfalen, Nedersaksen of Bremen van de Bondsrepubliek Duitsland
- en wordt voor de voltijdopleidingen vastgesteld door het ministerie OCW
- en wordt voor de deeltijdopleidingen vastgesteld door de hogeschool.

Het instellingscollegegeld

- geldt voor een student die geen recht heeft op wettelijk collegegeld
- wordt vastgesteld door de hogeschool
- is minimaal gelijk aan het wettelijk voltijd collegegeldtarief

Er is één uitzondering op deze regeling: een student betaalt wettelijk collegegeld indien hij met een tweede opleiding is begonnen terwijl de eerste opleiding (waarvoor wettelijk collegegeld wordt/werd betaald) nog niet was afgerond. Dit geldt dus voor degenen die een tweede opleiding volgen die gestart is vóór het behalen van de eerste bachelor en die niet onderbroken is geweest. Zodra de eerste studie is afgerond, betaalt de student wel instellingscollegegeld.

7.4.2 Bedragen studiejaar 2022-2023

De tarieven van het collegegeld voor het studiejaar 2022-2023 zijn als volgt:

Wettelijk collegegeld*

deeltijd collegegeld	€ 1.990
duaal collegegeld	€ 2.209

*Regeling halvering collegegeld: Eerstejaars studenten betalen de helft van het wettelijk collegegeld. Studenten aan lerarenopleidingen krijgen een extra jaar halvering van het collegegeld.

Kijk voor meer informatie en de voorwaarden over deze regeling op:
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/hoger-onderwijs/halvering-collegegeld-eerstejaars>.

Instellingscollegegeld

instellingscollegegeld	€ 6.540
instellingscollegegeld (verlaagd, vrijwel gehele vrijstelling generiek programma)	€ 5.440

Voor studenten Godsdienst die in het cursusjaar 2019-2020 ingeschreven stonden voor de studie leraar Godsdienst bij CGO zijn op aanvraag afwijkend bedragen van toepassing.

7.4.3 Betalingsmogelijkheden

Hoe betaal je het collegegeld?

Voor het studiejaar 2022-2023 kun je de betaling van het collegegeld via Studielink regelen. Driestar hogeschool maakt voor de incasso van het collegegeld gebruik van een digitale machtiging in Studielink.

Het collegegeld mag op twee manieren worden voldaan:

1. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in één keer van je rekening af te schrijven. Het bedrag wordt dan eind september 2022 (of zo snel mogelijk daarna) van de rekening afgeschreven.
2. Je machtigt Driestar educatief het bedrag in tien termijnen van je rekening af te schrijven. In dat geval ben je € 21,00 administratiekosten verschuldigd. Dit wordt geïncasseerd bij de eerste termijn. De bedragen worden vanaf eind september 2022 elke maand van je rekening afgeschreven t/m eind juni 2023.

Denk goed na bij het doen van je inschrijving of je in één keer of in termijnen wilt betalen. De betaalwijze is namelijk achteraf niet meer te wijzigen nadat je eenmaal je betaalgegevens hebt ingevuld en de machtiging hebt bevestigd in Studielink.

Zorg dat er voldoende saldo op je rekening staat op het moment dat er geïncasseerd wordt. Na een tweede mislukte incasso worden er € 10,00 administratiekosten in rekening gebracht per mislukte poging.

Betaling door werkgever

Betaalt je werkgever? Schrijf je dan eerst in via Studielink en kies bij betaling voor *betaling op andere wijze*. Zonder herinschrijving kunnen wij het formulier niet verwerken. Vul vervolgens de garantieverklaring *werkgever betaling collegegeld* in. Dit formulier kun je vinden via onderstaande link: [Garantieverklaring-werkgever-betaling-collegegeld-2022-2023.pdf \(driestar-hogeschool.nl\)](#). Je blijft als student zelf verantwoordelijk voor tijdige betaling van het collegegeld. Wanneer jouw werkgever niet tijdig betaalt, word jij als student daarop aangesproken.

Incassodata voor studiejaar 2022/2023

De incassodata zijn:	
Eenmalig	27-09-2022
Termijn 1	27-09-2022
Termijn 2	27-10-2022
Termijn 3	28-11-2022
Termijn 4	27-12-2022
Termijn 5	27-01-2023
Termijn 6	27-02-2023
Termijn 7	27-03-2023
Termijn 8	27-04-2023
Termijn 9	26-05-2023
Termijn 10	27-06-2023

7.4.4 Tweede inschrijving

Het is mogelijk om twee (of meer) studies naast elkaar te volgen. Alleen bij de opleiding van eerste inschrijving ben je dan collegegeld verschuldigd. Hieronder staan de verschillende mogelijkheden van een tweede inschrijving:

eerste en tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Je betaalt collegegeld voor je eerste inschrijving. Je hoeft verder niets te regelen voor je tweede inschrijving. Wanneer het bedrag voor de opleiding van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij tweede inschrijving (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

eerste inschrijving elders, tweede inschrijving aan Driestar hogeschool

Als je een eerste inschrijving aan een andere universiteit of hogeschool hebt moet je het volledige collegegeld betalen bij die instelling. Je kunt als tweede inschrijver bij Driestar hogeschool per 1 september 2022 worden ingeschreven als je bij de instelling van eerste inschrijving het collegegeld hebt betaald. In dit geval dien je een *Bewijs Betaald Collegegeld* op te vragen bij die hogeschool of universiteit. Deze lever je in bij de afdeling Studentzaken. Wanneer het bedrag bij de instelling van eerste inschrijving lager is dan het bedrag bij een tweede inschrijving aan Driestar hogeschool (bijvoorbeeld bij deeltijd en voltijd) moet je het verschil bijbetalen. Je ontvangt dan een aanvullende factuur.

eerste inschrijving aan Driestar hogeschool, tweede inschrijving elders

Het is ook mogelijk dat je een eerste inschrijving aan Driestar hogeschool hebt en een tweede inschrijving elders. In dat geval kun je een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* aanvragen bij de afdeling Financiën. Deze lever je in bij de andere hogeschool of universiteit.

7.4.5 Digitale machtiging collegegeld in Studielink

Je betaalt collegegeld voor ieder studiejaar dat je bent ingeschreven bij Driestar hogeschool. De betaling regel je zelf online met een digitale machtiging in Studielink.

Samengevat moet je de volgende acties uitvoeren:

- log in op Studielink: www.driestar-educatief.studielink.nl
- schrijf je (her)in voor het eerstvolgende collegejaar
- ga naar *Voer je betaalgegevens in* via *Mijn To do lijst*
- het collegegeld wordt vastgesteld door de hogeschool
- bevestig je machtiging

Belangrijke informatie!

- Om gebruik te maken van de digitale machtiging moeten je persoonsgegevens zijn gecontroleerd.
- Betaalt een bedrijf/werkgever namens jou het collegegeld via machtiging of factuur? Vul dan in: *betaling op andere wijze* en vul de garantieverklaring in (zie paragraaf 7.4.4).
- Betaalt iemand anders voor jou het collegegeld (bijvoorbeeld een ouder) of betaal je zelf maar ben je minderjarig, dan moet die andere persoon de digitale machtiging ondertekenen met zijn/haar eigen DigiD.
- Je kunt de ingevulde betalingsgegevens na bevestiging in Studielink niet meer wijzigen.
- Wil je na het bevestigen van de digitale machtiging toch je betalingsgegevens wijzigen? Stuur dan een mail naar collegegeld@driestar-educatief.nl.
- Volg je ook een opleiding aan een andere onderwijsinstelling? Dan heb je mogelijk recht op vrijstelling van collegegeld door een Tweede Inschrijving. Lever dan een *Bewijs Betaald Collegegeld (BBC)* voor 1 september 2022 in bij de afdeling Studentzaken van Driestar hogeschool.

Vragen

Voor vragen over digitale machtiging van het collegegeld kun je een e-mailbericht sturen naar collegegeld@driestar-educatief.nl.

7.4.6 Studiefinanciering, lerarenbeurs en tegemoetkoming leraren

Studiefinanciering

Studenten die een voltijd of een duale opleidingsvorm (OidS) volgen, komen in aanmerking voor een lening, een studentenreisproduct (OV), collegegeldkrediet en eventueel een aanvullende beurs (afhankelijk van het inkomen van ouders). Het aanvragen kan via de website van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Tegemoetkoming leraren of levenlanglerenkrediet

Volg je een lerarenopleiding aan hbo of universiteit? Dan kun je mogelijk een [tegemoetkoming leraren](#) aanvragen.

Bent je tussen de 30 en 55 en wil je een opleiding aan mbo, hbo of universiteit gaan volgen? Dan kom je misschien wel in aanmerking voor het [levenlanglerenkrediet](#).

Lerarenbeurs

Ben je bevoegd leraar in het primair of voortgezet onderwijs, het middelbaar of hoger beroepsonderwijs? Dan kun je een [lerarenbeurs aanvragen](#) als je je professionele niveau wilt verhogen, je vakkennis wilt verbreden of wilt specialiseren.

De lerarenbeurs vergoedt (deels) de kosten voor collegegeld, studiemiddelen en reiskosten. Bovendien kan je werkgever met de lerarenbeurs een vergoeding krijgen om je vervanging tijdens studieverlof te bekostigen.

7.5 Vrijstellingen

7.5.1 Grondslag van de regeling

Op grond van de onderwijs- en examenregeling (OER) bestaat de mogelijkheid tot het aanvragen van vrijstelling bij de examencommissie voor deelname aan gehele modules. Er kunnen vrijstellingen verstrekt worden voor onderdelen van modules zoals een of meer tentamens of opdrachten. De procedure voor het aanvragen van vrijstellingen wordt hieronder beschreven. Meer hierover is te vinden op Eduweb.

Bedenk dat je ook verklaart dat je de betreffende kennis en vaardigheden nog paraat hebt. Je hebt deze vaak nodig bij modules die je wel moet volgen. Dat geldt ook voor de landelijke kennistoets (zie 5.4).

7.5.2 Motivering van de aanvraag

De aanvraag voor het verkrijgen van een vrijstelling moet je duidelijk motiveren. Daarvoor verstrek je een kopie van een bewijsstuk zoals een certificaat, diploma of getuigschrift. In een schriftelijke toelichting bij het bewijsstuk geef je verdere informatie over de exacte inhoud, het niveau (getoetste kennis, vaardigheden) en de studielast van het onderdeel op grond waarvan je de vrijstelling aanvraagt. Cursussen van bijvoorbeeld 40 of 60 uur studielast geven per definitie geen vrijstelling voor modules met een studielast van 112 uur. Zo mogelijk voeg je ook officiële beschrijvingen van de inhoud bij. Het volgen van cursussen op scholen terwijl je de opleiding doet tot tweedegraadsleraar raden we overigens ten sterkste af.

Als je vrijstelling aanvraagt en krijgt voor bepaalde modules is het van belang te bedenken dat wij van jou verwachten dat je alle kennis nog steeds paraat hebt.

Bovendien bouwen modules regelmatig op elkaar voort en dat betekent ook dat in volgende modules je niet van docenten mag verwachten of vragen dat ze iets dat eerder aan de orde is geweest opnieuw gaan behandelen. Daarvoor is collegetijd of individuele tijd te kostbaar. Ten slotte is het van belang te weten dat je aan het eind van de opleiding een verplichte landelijke kennistoets moet afleggen in je vak, waarin je parate kennis wordt getoetst, ook van modules waarvoor je vrijstelling had. Als je niet zeker weet of je kennis nog actueel en paraat is raden we af om vrijstellingen aan te vragen. In de afstudeerrichtingen is een toets opgenomen over kernconcepten uit het generieke programma die ook verplicht is voor iedereen, ook als je bepaalde vrijstellingen hebt voor modules uit jaar 1 tot en met 3. We gaan er dus bij vrijstellingen vanuit dat je de inhoud echt nog paraat hebt.

Een vrijstelling voor de stage betekent dat de stage zelf niet uitgevoerd hoeft te worden. Wel moet je soms de stageopdrachten doen en die kunnen dan in principe tijdens het werk op school gedaan worden, mits de aard van de opdrachten zich daarvoor leent. Bovendien kan er vanuit de module vakdidactiek in principe een beperkt gebruik van stagetijd vereist worden voor opdrachten. Daarnaast moet je een assessment doen dat gaat over de voortgang van jou als student/docent. Daarvoor moet je ook een portfolio maken, zie de moduleboeken van het generieke programma.

7.5.3 Vrijstellingen generiek programma

De standaardvrijstellingen voor het generieke programma staan in de tabel die op de volgende pagina staat. Er zijn o.a. standaardvrijstellingen voor modules van het generieke programma voor studenten met een pabo-diploma, die korter dan vijf jaar geleden zijn afgestudeerd of die na hun afstuderen relevante werkervaring hebben opgedaan. Zie hiervoor de tabel hieronder. Dat betekent dat een fors deel van het generieke programma van alle cursusjaren in principe voor vrijstelling in aanmerking komt.

Vrijstellingen generieke programma

<i>Afgeronde opleiding (jaar)</i>	<i>Studiejaar Generieke programma</i>	<i>Periodes Generiek</i>	<i>Onderdeel vrijstellingen in Generieke programma</i>	<i>Onderdeel te volgen in Generieke programma</i>
Pabo 1	LVO 1	Periode 1	• Professionele identiteit (PI), inclusief hierbij behorende masterclasses • Leidinggeven aan leerlingen (BT1), inclusief hierbij behorende masterclasses	• Geen
		Periode 2	• Professionele identiteit (PI), inclusief hierbij behorende masterclasses • Ontwerpen van onderwijs (BT5) en begeleiden van leer- en ontwikkelprocessen van leerlingen (BT2), inclusief hierbij behorende masterclasses	• Geen
		Periode 3	• Professionele identiteit (PI), inclusief hierbij behorende masterclasses • Leidinggeven aan leerlingen (BT1) en Samen ondersteunen van leerlingen (BT3), inclusief hierbij behorende masterclasses	• Geen
		Periode 4	• Werken aan kwaliteit en beleid (BT4), inclusief hierbij behorende masterclasses	• Begeleiden van leer- en ontwikkelprocessen van leerlingen (BT2) inclusief hierbij behorende masterclasses • Kennisvoortgangstoets (KVT) 4
Pabo 2	LVO 1	Periode 1	• Professionele identiteit (PI), inclusief hierbij behorende masterclasses • BT1, periode 1, inclusief hierbij behorende masterclasses	• Geen
		Periode 2	• Professionele identiteit (PI), inclusief hierbij behorende masterclasses • BT5/BT2, periode 2 (+ KVT5), inclusief hierbij behorende masterclasses	• Geen
		Periode 3	• Professionele identiteit (PI), inclusief hierbij behorende masterclasses • BT1/BT3, periode 3, inclusief hierbij behorende masterclasses	• Geen
		Periode 4	• Professionele identiteit (PI), inclusief hierbij behorende masterclasses • Werken aan kwaliteit en beleid (BT4), inclusief hierbij behorende masterclasses	• Begeleiden van leer- en ontwikkelprocessen van leerlingen (BT2), inclusief hierbij behorende masterclasses • Kennisvoortgangstoets (KVT) 6

Afgeronde opleiding (jaar)	Studiejaar Generieke programma	Periodes Generiek	Onderdeel vrijstellingen in Generieke programma	Onderdeel te volgen in Generieke programma
Pabo 3	LVO 3	Periode 1	• Module 'leeromgeving en organisatie' (LO) 3	• Geen
		Periode 2	• Module 'relatie en gezag' (RG) 3	• Geen
		Periode 3	• Module 'leeromgeving en organisatie (LO) 4	• Geen
		Periode 4	• Geen	• Module 'ontwikkeling en uniciteit' (OU) 3
Pabo 4	LVO 4	Periode 1	VU eindopdracht (differentiëren)	In principe dienen alle modules en masterclasses te worden gevolgd.
		Periode 2		
		Periode 3	Vrijstelling RO kan aangevraagd worden door wie de	
		Periode 4	<i>international class</i> heeft gevolgd of minimaal drie maanden in buitenland heeft gestudeerd of gewerkt.	
Algemeen: • Studenten met een pabo-diploma hoeven geen taaltoets te behalen; • Studenten met een pabo-diploma hoeven geen masterclasses pedagogen studiejaar 1 t/m 3 te volgen; • Studenten met een pabo-diploma volgen de verdiepende masterclasses in studiejaar 4 • Studenten met een pabo-diploma houden een portfolio bij en hebben aan de hand van dit portfolio een eindgesprek (deeltijd). • Studenten met een pabo-diploma moeten wel stage lopen in het vo of mbo (zie aandachtsblok hieronder)				
Stage: Jaar 1: 10-15 lessen, verspreid over 10 dagen stage (5 generiek en 5 vakdidactisch) Jaar 2: 10-15 lessen, verspreid over 10 dagen stage (5 generiek en 5 vakdidactisch) Jaar 3: 10-15 lessen, verspreid over 10 dagen stage (5 generiek en 5 vakdidactisch) Jaar 4: 10-15 lessen per week, gedurende 21 weken				
Vrijstellingen stage leerjaar 1 t/m 3: • Werkzaam in VO of MBO: 4 lesuren of meer per week gedurende een heel cursusjaar			Aandachtspunten: • Wel praktijkopdrachten die aan het portfolio of een te volgen beroepstaak is gekoppeld • Studenten die OidS (duale route) volgen, kunnen geen stagevrijstelling aanvragen	
Vrijstellingen stage leerjaar 4: • Werkzaam in VO of MBO: 10 lesuren of meer per week gedurende een heel cursusjaar			Aandachtspunten: • Wel praktijkopdrachten die aan het portfolio of een te volgen beroepstaak is gekoppeld • Studenten die OidS (duale route) volgen, kunnen geen stagevrijstelling aanvragen	

<i>Afgeronde opleiding</i>	<i>Studiejaar Generieke programma</i>	<i>Periodes Generiek</i>	<i>Onderdeel vrijstellingen in Generieke programma</i>	<i>Onderdeel te volgen in Generieke programma</i>
Eerstegraads of tweedegraads lerarenopleiding	1 t/4	alle	• Professionele identiteit (PI) • Beroepstaken (BT) • Masterclasses • Hogeschooltaal toets • Generieke kennisbasis toets	• Geen • Wel vakdidactisch eindgesprek
Stage: Jaar 1: 10-15 lessen, verspreid over 10 dagen stage (5 generiek en 5 vakdidactisch) Jaar 2: 10-15 lessen, verspreid over 10 dagen stage (5 generiek en 5 vakdidactisch) Jaar 3: 10-15 lessen, verspreid over 10 dagen stage (5 generiek en 5 vakdidactisch) Jaar 4: 10-15 lessen per week, gedurende 21 weken				
Vrijstellingen stage leerjaar 1 t/m 3: • Werkzaam in VO of MBO in het vak waarvoor je studeert: 4 lesuren of meer per week gedurende een heel cursusjaar			Aandachtspunten: • Sommige opdrachten hebben zowel een generiek deel als een vak(didactiek)deel. De vrijstelling geldt dan niet voor het vak(didactiek)deel.	
Vrijstellingen stage leerjaar 4: • Werkzaam in VO of MBO in het vak waarvoor je studeert: 10 lesuren of meer per week gedurende een heel cursusjaar			Aandachtspunten: • Sommige opdrachten hebben zowel een generiek deel als een vak(didactiek)deel. De vrijstelling geldt dan niet voor het vak(didactiek)deel.	

<i>Afgeronde opleiding</i>	<i>Studiejaar Generieke programma</i>	<i>Periodes Generiek</i>	<i>Onderdeel vrijstellingen in Generieke programma</i>	<i>Onderdeel te volgen in Generieke programma</i>
Zomercursus Basisvaardigheid en van lesgeven	1	2	• Ontwikkelen van onderwijs (BT5) en begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2)	• Professionele identiteit (PI) • Masterclass 'praktijkonderzoek'/werken aan kwaliteit en beleid (BT4)

<i>Afgeronde opleiding</i>	<i>Studiejaar Generieke programma</i>	<i>Periodes Generiek</i>	<i>Onderdeel vrijstellingen in Generieke programma</i>	<i>Onderdeel te volgen in Generieke programma</i>
MBO-OA			• Geen standaard vrijstellingen	
AD-PEP			• Geen standaard vrijstellingen	

<i>Afgeronde opleiding</i>	<i>Studiejaar Generieke programma</i>	<i>Periodes Generiek</i>	<i>Onderdeel vrijstellingen in Generieke programma</i>	<i>Onderdeel te volgen in Generieke programma</i>
Overige HBO/WO			• Geen standaard vrijstellingen • Maatwerk of een verkort traject is mogelijk op basis van 'eerder verworven kwalificaties' (ECK's) • Assessment voor een maatwerk of verkort traject is onder voorwaarden mogelijk op basis van 'eerder verworven competenties' (ECV's)	• In overleg met de studieleider van het vak en de studieleider van het Generieke programma. Hierin kunnen landelijke afspraken leidend zijn.

Ook voor het verkrijgen van een standaardvrijstelling moet de voorgeschreven procedure worden gevolgd. Deze vrijstelling vraag je dus door middel van het daartoe bestemde formulier officieel aan, maar een toelichting bij het bewijsstuk is niet noodzakelijk.

NB: Als je vrijstelling aanvraagt en krijgt voor bepaalde modules is het van belang te bedenken dat wij van jou verwachten dat je alle kennis nog steeds paraat hebt. Je moet immers aan het eind van de opleiding een verplichte landelijke kennistoets afleggen, waarin je parate kennis wordt getoetst, ook van modules waarvoor je vrijstelling had.

7.5.4 Manier van aanvragen

- Op Eduweb staat beschreven hoe je vrijstelling kunt aanvragen.
- Alleen volledig ingevulde formulieren, voorzien van de juiste bewijsstukken en toelichting, nemen we in behandeling. Je krijgt bij onvoldoende bewijslast een automatisch bericht om de bewijslast aan te vullen.
- Nadat de examencommissie de vrijstellingsaanvraag in behandeling heeft genomen krijg je bericht over het genomen besluit.

7.5.5 Wijze van beoordeling

De studieleider van het generieke deel van de opleiding brengt advies uit aan de examencommissie over een aanvraag tot vrijstelling als het gaat om een onderdeel uit het generieke programma en om de stage. Voor andere onderdelen van het programma brengt de studieleider van het vak advies uit over de aanvraag. Beide studieleiders overleggen indien nodig met de betrokken docent(en). Bij een positieve beslissing van de examencommissie zetten we de studiepunten voor het betreffende onderdeel in het cijferregistratiesysteem. Daarbij vermelden we dat het een vrijstelling betreft. De toegekende studiepunten zijn alleen rechtsgeldig in het kader van het diploma van de opleiding. Deze studiepunten zullen dus niet vermeld worden op eventuele certificaten die we voor een deel van de opleiding verstrekken.

7.6 Specifieke trajecten

7.6.1 Zijinstroom in beroep (ZiB)

Deze studievariant is geschikt voor studenten die al een hbo- of wo-opleiding hebben afgerond, maar niet in het bezit zijn van een onderwijsbevoegdheid of die een tweede onderwijsbevoegdheid willen halen. De student moet een benoeming van minimaal 0,4 fte hebben op een school voor voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Naast deze leerwerkplek zijn er colleges bij Driestar hogeschool in Gouda volgens een op maat gemaakte studieroute. Aan het einde van deze periode is er een bekwaamheidsonderzoek. De school is verplicht de student in staat te stellen het traject te volgen. Hiervoor wordt een overeenkomst opgesteld. Zij-instromers hebben maximaal twee jaar de tijd om de onderwijsbevoegdheid te halen.

7.6.2 Pedagogisch-didactisch getuigschrift (PDG)

De post-hbo-opleiding Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) leidt op tot startbekwame docent in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Deze opleiding wordt gegeven vanuit het samenwerkingsverband Hodos. Dit betekent dat de bijeenkomsten door zowel Driestar hogeschool als door schoolopleiders van het Hoornbeeck College worden verzorgd. Voor het PDG-traject bestaat een afzonderlijke studiegids.

7.6.3 Traject groepsleerkracht

De post-hbo-opleiding Groepsleerkracht onderbouw vmbo-b/k biedt de mogelijkheid om met een beperkte bevoegdheid les te geven in het vmbo basis-kader leerjaar 1 en 2. Voor de opleiding is een diploma van de pabo of de pedagogische academie vereist. Na acht maanden wordt de opleiding afgerond met een portfolio en een eindassessment.

8. Periodeoverzichten generiek programma

Aan de periodeoverzichten en de beschrijvingen kunnen geen rechten worden ontleend. Het kan om verschillende redenen voorkomen dat kleine of grotere onderdelen worden gewijzigd in de loop van het cursusjaar. Het streven is echter om dit zo min mogelijk te doen.

Het generieke programma omvat de volgende onderdelen:

Eerste leerjaar

Semester 1	Periode	Studiepunten
Professionele identiteit (PI) - zelfportret	1	2
Leidinggeven aan leerlingen (BT1) – de docent als gastheer/gastvrouw en pedagoog	1	1
Ontwikkelen van onderwijs (BT5) en begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2) -lesontwerp	2	2
Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) en Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2) - motiveren van leerlingen (praktijkonderzoek)	2	2
Semester 2		
Professionele identiteit (PI) - leercyclus	3	2
Samen ondersteunen van leerlingen (BT3) en leidinggeven aan leerlingen (BT1) – leiderschap in christelijk perspectief	3	1
Professionele identiteit (PI) -kijk op jongeren	4	2
Overige onderdelen		
Portfolio	1-4	2
Kennisvoortgangstoetsen	1-4	2
Praktijkervaring	1-4	6
Taaltoets	2	1
Masterclasses pedagogen	2 en 3	1

Tweede leerjaar

Semester 1	Periode	Studiepunten
Professionele identiteit (PI) – diversiteit 1	1	1
Leidinggeven aan leerlingen (BT1) – problematische interacties	1	2
Professionele identiteit (PI) – diversiteit 2	2	1
Ontwikkelen van onderwijs (BT5) en begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2) -lesontwerp	2	2
Opstart: werken aan kwaliteit en beleid (BT4) - praktijkonderzoek	2	
Semester 2		
Professionele identiteit (PI) – zin in werk	3	1
Samen ondersteunen van leerlingen (BT3) en leidinggeven aan leerlingen (BT1) – de dynamische driehoek	3	2
Professionele identiteit (PI) -persoonlijke balans	4	1
Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2) – persoonsvorming	4	1
Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) - praktijkonderzoek	4	2
Overige onderdelen		
Portfolio en assessment	1-4	3
Kennisvoortgangstoetsen	1-4	2
Praktijkervaring	1-4	5
Masterclasses pedagogen	2 en 3	1

Derde leerjaar

Modulenaam	Modulenummer	Studiepunten
Leeromgeving en organisatie 3	3.2.1N	4
Relatie en gezag 3	3.2.2N	4
Ontwikkeling en uniciteit 3	3.2.3N	4
Verantwoordelijkheid en relatie 3	3.2.4N	4
Pedagogen 3 & portfolio	3.2.5NN	2
Stage derde studiejaar	3.2.6	4
Internationalisering	Afhankelijk van het jaar van instromen, zie vakdeel.	2

Vierde leerjaar

Modulenaam	Modulenummer **	Studiepunten Onderzoekslijn	Studiepunten Onderwijslijn
Verantwoordelijkheid en Unicité	4.2.1	2	5
Ontwikkeling en Leeromgeving	4.2.2	2	5
Relatie en Ontwikkeling	4.2.3	2	6
Gezag en Organisatie	4.2.4	2	5
Oriëntatie op onderzoek	4.2.5.1	2	2
Beknopte geannoteerde bibliografie	4.2.5.2	5	5
Uitvoering onderzoek	4.2.5.3	14	-
Lio-stage***	4.2.6	15	15
Portfolio en assessment***	4.2.7	1	1
Generieke kennisbasis toets	4.2.8	2	2
Masterclasses	4.2.9	-	1

* Ontbrekende nummers hebben te maken met modules die niet langer gebruikt worden.

** De nummers zijn voorlopig; door de indeling van Osiris kunnen hier nog wijzigingen in worden aangebracht.

*** Voor OidS zijn dit respectievelijk 14 en 2 studiepunten en kunnen de nummers afwijken.

Afsluiting

Periodes in jaar 1 en 2 worden afgesloten met een kennisvoortgangstoets en / of in het inleveren van een toetsopdracht. Modules in jaar 3 en 4 worden doorgaans afgesloten met een tentamen. Ook zijn er opdrachten. Opdrachten moet je uiterlijk twee weken na de laatste collegeavond inleveren bij je tutor. Een afsluitend tentamen kan ook de vorm hebben van, bijvoorbeeld, een essay of een lessenserie.

9. Aan te schaffen literatuur voor generiek programma

Jaar 1

- De Muynck, A., Kunz, A.J. & Vermeulen, H. (2017). *Essenties van christelijk leraarschap*. Gouda: Driestar educatief. ISBN 9789071287763.
- De Muynck, A., Kunz, A.J. (2021). *Gidsen, een christelijke schoolpedagogiek*. Utrecht, KokBoekencentrum. ISBN: 9789043534970.
- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). *Handboek voor leraren*. Bussum: Uitgeverij Coutinho. ISBN 9789046907221.
- Hattie, J (2015). *Leren zichtbaar maken*. Rotterdam: Bazalt. ISBN 9789461182043.
- Murre, P., Muynck, B. de, Vermeulen, H. (2012). *Vitale ideale, voorbeeldige praktijken*. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs. Drukkerij Buijten en Schipperheijn B.V. ISBN 9789058816979.
- Murre, P., Muynck, B. de, Vermeulen, H. (2014). *Vitale ideale, voorbeeldige praktijken 2. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Drukkerij Buijten en Schipperheijn B.V. ISBN 9789058818171.
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen, Uitgeverij Pica. ISBN 9789492525123.
- Teitler, P. & Teitler, R. (2022). *Lessen in orde. Handboek voor de onderwijspraktijk*. Uitgeverij Coutinho. ISBN 9789046908051.
- Ter Horst, W. (2018). *Wijs me de weg*. Kampen: Uitgeverij Kok. ISBN 9789024222872.
- Van der Donk, C. & Van Lanen B. (2020). *Praktijkonderzoek op school*. Bussum: Uitgeverij Coutinho. ISBN 9789046907320.
- Van Geel, V. (2013). *Lichaamstaal. Praktijkboek voor de leraar*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff. ISBN 9789006952506.
- Vloed, K. van der (2021). *Samenspraak: 30 communicatiemodellen voor het onderwijs*. Uitgeverij Aspekt B.V. ISBN 9789464241310.
- Van der Wal, J. & De Wilde, J. (2021). *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*. Bussum: Coutinho. ISBN 9789046907580.

Jaar 2

- De Muynck, A., Kunz, A.J. & Vermeulen, H. (2017). *Essenties van christelijk leraarschap*. Gouda: Driestar educatief. ISBN 9789071287763.
- De Muynck, A., Kunz, A.J. (2021). *Gidsen, een christelijke schoolpedagogiek*. Utrecht, KokBoekencentrum. ISBN: 9789043534970.
- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). *Handboek voor leraren*. Bussum: Uitgeverij Coutinho. ISBN 9789046907221.
- Heijde, H., van der, Bruijn, K., Kampman, L., Oosterhoff, S. (2022). *Culturele diversiteit in de klas*. Uitgeverij Coutinho
- Hoogeveen, P. & Winkels, J. (2022). *Het didactische werkvormenboek. Variatie en differentiatie in de praktijk*. Uitgeverij Koninklijke van Gorcum Bv.
- Kirschner, P., Claessens, L. (2018). *Op schouders van reuzen: inspirerende inzichten uit de cognitieve psychologie voor leerkrachten*. Ten Brink uitgevers
- Murre, P., Muynck, B. de, Vermeulen, H. (2012). *Vitale ideale, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Drukkerij Buijten en Schipperheijn B.V. ISBN 9789058816979.
- Murre, P., Muynck, B. de, Vermeulen, H. (2014). *Vitale ideale, voorbeeldige praktijken 2. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Drukkerij Buijten en Schipperheijn B.V. ISBN 9789058818171.
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen, Uitgeverij Pica. ISBN 9789492525123.
- Sousa, D.A., (2017). *How the brain learns*. Thousands Oaks, California: Corwin Press. 5e herziene druk.
- Surma, T, Kirschner, P. (2019). *Wijze lessen: 12 bouwstenen voor effectieve didactiek*. Ten Brink uitgevers
- Teitler, P. & Teitler, R. (2022). *Lessen in orde. Handboek voor de onderwijspraktijk*. Uitgeverij Coutinho. ISBN 9789046908051.
- Van der Donk, C. & Van Lanen B. (2020). *Praktijkonderzoek op school*. Bussum: Uitgeverij Coutinho. ISBN 9789046907320.

- Van der Vegt, M. (2020). *De kracht van rust. 8 tegendraadse lessen over werk en het goede leven*. Utrecht: Ten Have.
- Verstegen, R. & Lodewijks, H. (2018). *'Interactiewijzer'* (10^e druk). Assen: Uitgeverij van Gorcum.
- Visser-Vogel, E. & de Muynck, A. (2019). *Hier ben ik. Een christelijk perspectief op persoonsvorming in het onderwijs*. Apeldoorn: Uitgeverij de Banier.
- Vloed, K. van der (2021). *Samenspraak: 30 communicatiemodellen voor het onderwijs*. Uitgeverij Aspekt B.V. ISBN 9789464241310.
- Vries, P. de (2021). *Ouderbetrokkenheid 3.0, handboek*. CPS Onderwijsontwikkeling en advies. ISBN 97890650081025

Jaar 3

- Bakker-de Jong, M. & Mijland, I. (2014). *Handboek voor elke mentor*. Esch: Quirijn. 14^e druk of hoger.
- Ebbens, S.O. & Ettekoven, S.C.J. (2016). *Samenwerkend leren. Praktijkboek*. (4^e druk). Groningen: Noordhoff Uitgevers.
- Geerts, W. & van Kralingen, R. (2016) *Handboek voor leraren (2^e herziene druk)*. Bussum: Coutinho.
- Horeweg, A. (2015). *Gedragsproblemen in de klas in het voortgezet onderwijs*. Tiel: Lannoo.
- Nieuwenbroek, A. (2000). *Tienminutengesprekken met ouders*. 's-Hertogenbosch: KPC Groep.
- Palmer, P.J. (2005). *Leraar met hart en ziel: Over persoonlijke en professionele groei*. Houten: Wolters-Noordhoff Groningen.
- Van Brummelen, H. (2009). *Walking with God in the Classroom. Christian Approaches to Teaching and Learning*. Colorado Springs, CO: Purposeful Design Publications.
- Verhoeven, N. (2018). *Wat is onderzoek? Praktijkboek voor methoden en technieken*. Uitgeverij Boom. ISBN 9789024406937
- Vermande, M., van der Meulen, M. & Reijntjes, A. (red.) (2015). *Pesten op school (2^e druk)*. Amsterdam: Boom Lemma Uitgevers.
- Visser-Vogel, E. & De Muynck, A. (2019). *Hier ben ik. Een christelijk perspectief op persoonsvorming in het onderwijs*. Apeldoorn: De Banier
- Wiliam, D. (2013). *Cijfers geven werkt niet*. Meppel: Ten Brink Uitgevers/Didactief.

I Programmabeschrijving van het eerste studiejaar

Jaar 1, periode 1

1.1 Professionele identiteit (PI) - Zelfportret

Cursuscode:	1.1
Plaats in de opleiding:	jaar 1, semester 1, periode 1
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: professionele identiteit (PI)

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je kunt op een persoonlijke manier je eigen levensovertuiging onder woorden brengen en vertellen wie jezelf bent en je verhoudt tot het christelijk geloof en andere overtuigingen (kern 1.2).
- Je kunt reflecteren op je eigen handelen vanuit christelijke waarden en normen (kern 1.3).
- Je zoekt bij jezelf naar een eenheid van geloven, denken, voelen, willen en handelen (kern 1.4).

Inhoud

Dit onderdeel geeft een introductie op de opleiding en op het docentschap. In het bijzonder komt aan de orde wie je bent als persoon en als leraar voor je leerlingen. Hierbij breng je je autobiografie in. Daarnaast gaat het om je functioneren als reflectieve en onderzoekende docent.

Werkwijze

Aan de professionele identiteit werk je als student vooral in de professionele leergemeenschap (PLG), maar ook in de reguliere colleges en de masterclasses. Bij al deze onderdelen wordt naast theoretische verdieping steeds de verbinding met de praktijk gelegd. Er zijn afwisselende werkvormen waarbij presentaties van voorbereide stof door studenten een integraal onderdeel uit van de contactmomenten uitmaken.

Verplichtingen

De student is verplicht alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Afsluiting

Het onderdeel professionele identiteit is behaald, wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

1.5 Leidinggeven aan leerlingen (BT1)

– De docent als gastheer/gastvrouw en pedagoog

Cursuscode:	1.5
Plaats in de opleiding:	jaar 1, semester 1, periode 1
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT1 en PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je zorgt voor een goede pedagogische relatie met je leerlingen (kern 1.1).
- Je stemt vanuit de pedagogische gezagsrelatie je (non)verbale gedrag en pedagogische leiderschapsstijl af op de leerlingen en de situatie (kern 1.2).
- Je stelt in overleg met de leerlingen en andere betrokkenen heldere afspraken, regels en routines op, passend bij de meer algemeen geldende regels en hanteert deze consequent en op een positieve manier (kern 1.3).
- Je bent dienstbaar aan anderen, hun belang en hun ontwikkeling, door in compassie af te stemmen op (de behoeften van) de ander (kern 2.1 PI).

Inhoud

Dit onderdeel heeft zowel een praktische als een meer theoretische en bezinnende insteek. We gaan in op je lichaamstaal en het belang van regels en routines. Je krijgt een introductie op de zes rollen van de leraar waarbij we met name dieper ingaan op de rol van gastheer en pedagoog. Centraal staan de volgende twee vragen: hoe bouw je aan een goede pedagogische relatie met je leerlingen? En hoe stem je je leiderschapsstijl af op je leerlingen?

Werkwijze

Door middel van colleges en masterclasses vindt theoretische verdieping plaats waarbij steeds de verbinding met de praktijk gelegd wordt. Er zijn afwisselende werkvormen waarbij presentaties van voorbereide stof door studenten een integraal onderdeel uit van de contactmomenten uitmaken.

Verplichtingen

De student is verplicht alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 1, periode 2

1.9 Ontwikkelen van onderwijs (BT5) en Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2) - Lesontwerp

Cursuscode:	1.9
Plaats in de opleiding:	jaar 1, semester 1, periode 2
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT5, BT en PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je formuleert ontwerprichtlijnen voor doel, vorm en inhoud van het samen te stellen onderwijsproduct (b.v. een les of opdracht) (kern 5.2).
- Je voert het onderwijsproduct (b.v. een les of opdracht) in de praktijk uit (kern 5.4).
- Na afloop kun je de volgende leeruitkomsten aantonen: Je bereidt vanuit visie samenhangende leer- en ontwikkelingsactiviteiten voor. Je zorgt voor een duidelijke relatie tussen de doelen van de activiteiten, het niveau en de kenmerken van de leerlingen, de inhoud van het leergebied en de belevingswereld van de leerlingen o.m. vanuit het college mediawijsheid (kern 2.1).
- Je initieert en begeleidt leer- en ontwikkelingsprocessen op zo'n manier dat leerlingen betrokken en gemotiveerd werken aan gestelde doelen (kern 2.2).
- Je evalueert en waardeert structureel het ontwikkelingsproces van de leerlingen en de resultaten daarvan (kern 2.3).
- Je streeft in het werken aan de eigen ontwikkeling naar het zo goed mogelijk inzetten van je gaven (kern 3.8 PI).
- Je staat jezelf toe fouten te maken, omdat je weet dat je niet perfect kan zijn, zonder zich achter die wetenschap te verschuilen (kern 3.9 PI).

Inhoud

Bij het vorige onderdeel gaat het vooral over de pedagogiek, bij deze beroepstaak staat de didactiek centraal. Je maakt kennis met het lesplanformulier dat je de komende jaren bij Generiek en vakdidactiek zult gebruiken. We gaan aan de slag met diverse werkvormen, groepswork en het onderwijsleergesprek.

Werkwijze

Door middel van colleges en masterclasses vindt theoretische verdieping plaats waarbij steeds de verbinding met de praktijk gelegd wordt. Er zijn afwisselende werkvormen waarbij presentaties van voorbereide stof door studenten een integraal onderdeel uit van de contactmomenten uitmaken.

Verplichtingen

De student is verplicht alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

1.8 Praktijkgericht onderzoek (BT4) en en het begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2) - Motivatie van leerlingen

Cursuscode:	1.8
Plaats in de opleiding:	jaar 1, semester 1, periode 2
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT4, BT2 en PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je onderzoekt hoe je de motivatie van leerlingen kunt verhogen middels de aspecten van aandacht, relevantie, verwachting en vertrouwen en geeft daarbij aan hoe jezelf tegen het motiveren van leerlingen en de achtergronden ervan aankijkt, welke mogelijke mogelijkheden je ziet en wat de vakliteratuur erover zegt (kern 4.4 en kern 2.2).
- Je formuleert het doel van het onderzoek en de onderzoeksvraag op basis van de probleemanalyse en gemaakte keuzes, onderbouwd met eigen ervaringen, data uit de praktijk en inzichten uit de literatuur (kern 4.4).
- Je kiest haalbare en passende onderzoeksactiviteiten en verzamelt data die bijdragen aan het beantwoorden van de onderzoeksvraag (kern 4.4).
- Je ordent en analyseert kritisch de verzamelde data, trekt er heldere conclusies uit en vertaalt deze naar verbetervoorstellen (kern 4.4).
- Je neemt verantwoordelijkheid voor je eigen ontwikkeling, kijkt met een onderzoekende houding naar je eigen handelen, gebruikt evaluatie, reflectie en feedback om een goed te krijgen van jezelf en het je eigen functioneren (kern 3.5 PI).
- Je streeft in het werken aan de eigen ontwikkeling naar het zo goed mogelijk inzetten van je gaven (kern 3.8 PI).

Inhoud

De ideale leraar van nu is een onderzoekende leraar. Bij dit onderdeel ga je onderzoeken hoe je de motivatie van leerlingen kunt verhogen. Het is praktijkgericht onderzoek dat je doet waarbij je tevens een onderzoekende houding als leraar leert aan te nemen voor de komende studiejaren en je schoolloopbaan.

Werkwijze

In het college wordt de onderzoeksopdracht toegelicht. Zowel de docent/tutor als een medestudent geven tussendoor feedback op de opzet en ontwikkelingen van het onderzoek. Je kunt aan het onderzoek werken gedurende periode 2, 3 en 4.

Verplichtingen

Je voert deze opdracht uit tenzij je hiervoor een vrijstelling hebt gekregen.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids of in de periodegids.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 1, periode 3

1.3. Professionele identiteit (PI) - Leercyclus

Cursuscode:	1.3
Plaats in de opleiding:	jaar 1, semester 2, periode 3
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je reflecteert op het eigen handelen vanuit christelijke waarden en normen (kern 1.3).
- Je geeft vanuit een onderzoekende houding in dialoog met anderen betekenis aan situaties, vraagstukken en ontwikkelingen op het gebied van het docent zijn (kern 1.5).
- Je kijkt met een onderzoekende houding naar het handelen en de mogelijkheden van anderen en geeft op grond daarvan constructieve feedback (kern 2.5).
- Je kunt het eigen handelen onderbouwen op grond van je levensbeschouwing, idealen, drijfveren, waarden, overtuigingen en vermogens en je kunt de dialoog over je keuzes aangaan (kern 3.1).
- Je neemt verantwoordelijkheid voor je eigen ontwikkeling, kijkt met een onderzoekende houding naar je eigen handelen, gebruikt evaluatie, reflectie en feedback om een goed te krijgen van jezelf en het je eigen functioneren (kern 3.5).

Inhoud

Je kijkt met behulp van twee verschillende methodes (individueel en samen met anderen) naar situaties uit jouw praktijk. In dit eerste deel van de opdracht reflecteer je met een onderzoekende houding met behulp van de reflectiespiraal van Korthagen (methodisch). In dit tweede deel van de opdracht onderzoek je samen met (drie) andere studenten elkaars praktijkervaringen en reflecteer je hierop met behulp van de incidentmethode.

Werkwijze

Aan de professionele identiteit werk je als student vooral in de professionele leergemeenschap (PLG), maar ook in de reguliere colleges en de masterclasses. Bij al deze onderdelen wordt naast theoretische verdieping steeds de verbinding met de praktijk gelegd. Er zijn afwisselende werkvormen waarbij presentaties van voorbereide stof door studenten een integraal onderdeel uit van de contactmomenten uitmaken.

Verplichtingen

De student is verplicht alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Afsluiting

Het onderdeel professionele identiteit is behaald, wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

1.7 Samen ondersteunen van de leerlingen (BT3) en leidinggeven aan leerlingen (BT1) - Leiderschap in christelijk perspectief

Cursuscode:	1.7
Plaats in de opleiding	jaar 1, semester 2, periode 3
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT3, BT1 en PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je zorgt voor een goede pedagogische relatie met je leerlingen (kern 1.1).
- Je stemt vanuit de pedagogische gezagsrelatie je (non-)verbale gedrag en pedagogische leiderschapsstijl af op de leerlingen en de situatie (kern 1.2).
- Je stelt in overleg met de leerlingen en andere betrokkenen heldere afspraken, regels en routines op, passend bij de meer algemeen geldende regels en hanteert deze consequent en op een positieve manier (Kern 1.3).
- Je past beschikbare kennis vanuit de christelijke vakliteratuur over het samen ondersteunen van leerlingen toe op je eigen praktijk en je kunt hiervoor een verantwoorde literatuurselectie maken (kern 3.4)
- Je laat je inspireren en voeden door de Bijbel en andere christelijke bronnen en door christelijke rolmodellen (kern 1.1 PI).
- Je bent dienstbaar aan anderen, hun belang en hun ontwikkeling, door in compassie af te stemmen op (de behoeften van) de ander (kern 2.1 PI).

Inhoud

Eenzijds werk je bij dit onderdeel aan bewustwording van de pedagogische relatie tussen jou en leerlingen. Anderzijds werk je aan verrijking van nieuwe inzichten die je opdoet vanuit de literatuur. Met deze opdracht ontwikkel je een persoonlijke visie op leiderschap in christelijk perspectief.

Werkwijze

Door middel van colleges en masterclasses vindt theoretische verdieping plaats waarbij steeds de verbinding met de praktijk gelegd wordt. Er zijn afwisselende werkvormen waarbij presentaties van voorbereide stof door studenten een integraal onderdeel uit van de contactmomenten uitmaken.

Verplichtingen

De student is verplicht alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Afsluiting

Het onderdeel is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 1, periode 4

1.4 Professionele identiteit (PI) - Kijk op jongeren

Cursuscode:	1.4
Plaats in de opleiding:	jaar 1, semester 2, periode 4
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: PI en BT3

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je bent dienstbaar aan anderen, hun belang en hun ontwikkeling, door in compassie af te stemmen op (de behoeften van) de ander (kern 2.1 PI).
- Je gaat met een goede balans tussen afstand en nabijheid om met anderen, kunt eigen grenzen bewaken en respecteert grenzen van de ander (kern 2.3 PI).
- Je weet van de gebrokenheid van het aardse bestaan en kijkt daarom met mildheid naar (het falen van) mensen met je omgaat (kern 2.4 PI).
- Je stimuleert het eigenaarschap (zelfverantwoordelijkheid) van de leerling (kern 3.2.4)
- Je sluit aan bij de ontwikkelingsmogelijkheden van de leerling en maakt gebruik van diens gaven (kern 3.2.5).
- Je hebt bij het samen ondersteunen van de leerling een onderzoekende houding (opmerkzaam, nieuwsgierig, bedachtzaam en kritisch) (kern 3.4.1).

Inhoud

In deze periode maak je kennis met de ontwikkelingen (onder andere op lichamelijk, cognitief, identiteits- en moreel gebied) die jouw leerlingen in de adolescentie doormaken. Je gaat op zoek naar jouw mensbeeld en jouw kijk op jongeren. Je gaat ontdekken hoe jouw kijk op jongeren doorwerkt in jouw staan voor de klas.

Werkwijze

Aan de professionele identiteit werk je als student vooral in de professionele leergemeenschap (PLG), maar ook in de reguliere colleges en de masterclasses. Bij al deze onderdelen wordt naast theoretische verdieping steeds de verbinding met de praktijk gelegd. Er zijn afwisselende werkvormen waarbij presentaties van voorbereide stof door studenten een integraal onderdeel uit van de contactmomenten uitmaken.

Verplichtingen

De student is verplicht alle bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 1, alle periodes

1.10 Kennisvoortgangstoets (kvt)

Cursuscode:	1.10
Plaats in de opleiding:	jaar 1, alle periodes
Aantal studiepunten:	2

Inhoud

Deze kennisvoortgangstoets sluit aan bij die onderdelen van de Generieke Kennisbasis die in deze periode tijdens colleges en in de te bestuderen stof aan de orde zijn gekomen. De kennisvoortgangstoets richt zich op de onderste drie niveaus van de taxonomie van Bloom (onthouden/reproduceren, begrijpen en toepassen).

Werkwijze

Vier keer per cursusjaar zal er een kennisvoortgangstoets worden afgenomen. De toetsen zijn cumulatief van aard.

Verplichtingen

Je bent verplicht om per cursusjaar de vier kennisvoortgangstoetsen te maken, tenzij je voor een van de toetsen een vrijstelling kunt aanvragen.

Literatuur

De literatuur staat vermeld bij de periodebeschrijving van de kennisvoortgangstoets.

Afsluiting

Elke kvt dient met een voldoende te worden afgerond.

1.11 Praktijkervaring eerste studiejaar

Cursuscode:	1.11
Plaats in de opleiding:	jaar 1, alles periodes
Aantal studiepunten:	6
Docenten/schoolopleiders:	jaar 1 deeltijd/OidS

Beroepstaak

Dit onderdeel sluit aan bij de professionele identiteit en bij de beroepstaken van het beroepsprofiel van de christelijke leraar die in het eerste jaar aan de orde komen.

Leeruitkomsten

Na afloop kun je aantonen dat je de leeruitkomsten van de professionele identiteit en van de beroepstaken van het eerste jaar beheerst (zie hiervoor de uitwerking in de gids Praktijkervaring).

Inhoud

In deze module:

- maak je kennis met de praktijk van het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs
- geef je (delen van) lessen
- reflecteer je op je eigen handelen en hoe dat zich verhoudt tot het christelijk leraarschap

Werkwijze

Om je goed te kunnen verhouden tot de onderwijspraktijk ga je observeren, geef je lessen en ga je in gesprek met docenten en leerlingen. Je reflecteert (met je schoolopleider/begeleider) op je eigen handelen.

Naast een aantal gerichte praktijkopdrachten werk je aan de opdrachten waarmee je de theorie aan de praktijk verbindt. De praktijkopdrachten staan beschreven in de gids Praktijkervaring.

Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, werk je op schoollocatie aan zowel je praktijkopdrachten als aan de moduleopdrachten.

Als je via de deeltijdroute studeert, werk je op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs aan de praktijkopdrachten en maak je de opdrachten als zelfstudie.

Verplichtingen

Als je de route Opleiden in de School (OidS) volgt, ben je twee dagen per week op je schoollocatie.

Als je via de deeltijdroute studeert, ben je minimaal tien dagen op een school voor voortgezet onderwijs/middelbaar beroepsonderwijs.

Literatuur

Zie de gids Praktijkervaring.

Afsluiting

Deze opdrachten moeten als voldoende beoordeeld worden door jouw docent of schoolopleider.

1.12 Portfolio en voortgangsgesprek

Cursuscode:	1.12
Plaats in de opleiding:	jaar 1, alle periodes
Aantal studiepunten:	2

Beroepstaak

Dit onderdeel sluit aan bij de professionele identiteit en bij de beroepstaken van het beroepsprofiel van de christelijke leraar die in het eerste jaar aan de orde komen.

Leeruitkomsten

Na afloop kun je aantonen dat je de leeruitkomsten van de professionele identiteit en van de beroepstaken van het eerste jaar beheerst.

Inhoud

In de professionele leergemeenschap vindt een verdieping plaats van je professionele identiteit. Wie ben jij in relatie tot het beroep en de opleiding? Wat is jouw beeld van jongeren en hoe werkt dit door in jouw staan voor de klas?

Je portfolio is een belangrijk instrument in het beroepsonderwijs. In je portfolio beschrijf je je persoonlijke ontwikkeling en professionele niveau. Je probeert zichtbaar te maken hoe je groeit naar het beroep van leraar. Een portfolio is daarom zelf ook een groeidocument en neemt een centrale plaats in tijdens je opleiding. Je sluit je portfolio af met een voortgangsgesprek.

Werkwijze

Je schrijft je portfolio aan de hand van de richtlijnen die zijn opgesteld. In het portfolio staan jouw leerdoelen centraal. Het samenstellen van het portfolio helpt je bij de bewustwording van en de reflectie op jouw leerproces en onderwijsgedrag. In jouw portfolio laat jij je proces van leraar worden zien, waarbij het werkplekleren/stage een centrale plaats inneemt. Om je ontwikkeling te tonen verzamel je bewijzen. Deze bewijzen heb je nodig tijdens je voortgangsgesprek

Verplichtingen

1. Je woont de bijeenkomsten van je professionele leergemeenschap bij.
2. Je neemt actief deel aan de bijeenkomsten in de groep.
3. Je besteedt aandacht aan de opbouw en presentatie van je portfolio (lay-out).
4. In je portfolio is de beroepspraktijk zichtbaar gekoppeld aan de theorie en vice versa.
5. Je rond jaar 1 af in de vorm van een voortgangsgesprek met je docent/schoolopleider.

Literatuur

Zie de handleiding Portfolio.

1.13 Masterclasses pedagogen 1

Cursuscode:	1.13
Aantal studiepunten:	1
Docent:	(gast)docenten, zie schema

Leerdoelen

Ik ken van de pedagoog die ik bestudeerd heb de volgende aspecten:

- een levensloop
- zijn/haar visie op het onderwijs
- bijzonderheden ten aanzien van zijn/haar visie
- literatuur

Inhoud

Het is een kunst om als leraar-in-wording idealen te ontwikkelen, te hebben en te houden. Je moet daarin ook gevoed worden. Een manier daarvoor is teruggaan naar de bronnen: pedagogen uit het verleden. Er is immers al zo veel gezegd en uitgeprobeerd op het terrein van het onderwijs. Er zijn daarom ieder jaar twee *meesterlijke momenten* waarin je in contact gebracht wordt met een pedagoog naar keuze. In drie jaar tijd kun je zo je eigen gedachten over onderwijs scherpen aan die van zes pedagogen. In totaal bieden we er zo'n vijftien aan, dus er is een ruime keus. Bij elkaar bestrijken ze een groot deel van de westerse geschiedenis.

We hebben gemerkt dat deze momenten helpen om onderwijs en leraarschap minder vanuit een kennis- of vaardighedenbril te bekijken. Je krijgt meer inzicht in fundamentele vraagstukken en een beeld van onderwijs als geheel. Het geeft je ook een gevoel voor verhoudingen bij dat wat heden ten dage als nieuw gepresenteerd wordt en dat wat van duurzaam belang is. "De meeste ideeën over onderwijs zijn niet nieuw, maar niet iedereen kent de oude ideeën", zei Euclides al zo rond 400 voor Christus.

Werkwijze

Om een goed beeld van de pedagogiek door de eeuwen heen te krijgen volg je het eerste jaar twee colleges over een pedagoog naar keuze. Daarbij ontvang je een opdracht die je uitvoert en inlevert.

Verplichtingen

2 colleges van een pedagoog naar keuze

2 voorbereidende opdrachten en 2 verwerkende opdrachten behorend bij de desbetreffende pedagoog

Verplichte literatuur

Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012 en 2014). *Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Deel 1 en deel 2. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn Motief. (Te bestellen bij webwinkel Driestar)

Afsluiting

Je opdracht moet als voldoende beoordeeld worden door de (gast)docent.

Pedagogen jaar 1

8 november en 14 februari

8 november	Spreker	14 februari	Spreker
Korczak	Mevrouw J. de Jong-Slagman	Comenius	de heer H. Vermeulen
Augustinus	de heer C.W. Schimmel	Kohnstamm	mevrouw M.L.M. Hoencamp
Bonhoeffer	de heer A. Knulst	Herbart	de heer R. Toes
Wolterstorff	de heer A.J. Kunz	Seligman	mevrouw P.D. Baarda
Ter Horst	de heer J.J. Boogaard	Erasmus	de heer P. Goedegebure

1.14 Taaltoets

Cursuscode:	1.14
Plaats in de opleiding:	jaar 1
Aantal studiepunten:	1

Inhoud

De Taaltoets toetst het niveau van de Nederlands Taal op het gebied van spelling, woordenschat en stelsvaardigheid op niveau 4F. Het startniveau van een HBO-opleiding is 3F. Het vereiste eindniveau voor de propedeuse is 4F.

Werkwijze

Deze test maak je in september of oktober op de hogeschool. Je wordt daarvoor uitgenodigd. Je maakt de test op internet: www.hogeschooltaal.nl. Bij Hogeschooltaal kun je een leermodule bestellen om je via een online zelfstudieprogramma op de taaltoets voor te bereiden.

Verplichtingen

Je bent verplicht om de taaltoets te behalen.

Literatuur

Geen.

Afsluiting

Dit onderdeel is behaald als de taaltoets voldoende is gemaakt.

II Programmabeschrijving van het tweede studiejaar

Jaar 2, periode 1

2.1 Professionele identiteit (PI) – Diversiteit 1

Cursuscode:	2.1
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 1, periode 2
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je kan op een persoonlijke manier je eigen levensovertuiging onder woorden brengen en vertellen wie jezelf bent, hoe je tegenover God staat en waar je iets weerspiegelt van het beeld van Christus (kern 1.2);
- Je geeft met een onderzoekende houding (opmerkzaam, nieuwsgierig, bedachtzaam en kritisch), in dialoog met anderen en vanuit christelijk perspectief betekenis aan situaties, vraagstukken en ontwikkelingen in het beroep (kern 1.5);
- Je gaat met een goede balans tussen afstand en nabijheid om met anderen, kan eigen grenzen bewaken en respecteert grenzen van de ander (kern 2.3);
- Je beoefent goed (wereld)burgerschap vanuit een open en respectvolle houding tegenover anderen, en gebruikt daarvoor kennis van historische en culturele achtergronden van de huidige (religieuze, culturele en seksuele) diversiteit in de samenleving (kern 4.7).

Inhoud

In deze eerste periode van het eerste semester starten we de professionele leergemeenschap (PLG) op en behandelen we het onderwerp 'diversiteit'. Iedereen is anders. Als docent heb je onder andere te maken met sociale, culturele, religieuze, etnische en genderverschillen. We leven en werken in een samenleving met grote diversiteit. Hoe sta je daarin en hoe ga je om met diversiteit? Het onderwerp 'diversiteit' komt ook in periode 2 terug.

De leergemeenschap komt in elke periode terug en wordt er steeds een thema behandeld met een bijbehorende opdracht. Elk thema sluit aan bij een of meerdere kernen van het beroepsprofiel.

Werkwijze

Er zijn 3 contacturen verdeeld over drie college-bijeenkomsten. Tijdens deze uren werken in de leergemeenschappen aan het thema dat centraal staat in die periode.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht de drie leergemeenschap bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de docent/schoolopleider de voortgang van de uitwerking van de opdracht door de student met een voldoende beoordeelt.

2.5 Leidinggeven aan leerlingen (BT1) – Problematische interacties

Cursuscode:	2.5
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 1, periode 1
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT1

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je stemt vanuit de pedagogische gezagsrelatie je (non-)verbale gedrag en pedagogische leiderschapsstijl af op de leerlingen en de situatie (kern 1.2);
- Je begeleidt de onderlinge omgang tussen de leerlingen en de groepsprocessen, waardoor een klimaat ontstaat waar veiligheid, vertrouwen en onderlinge verbondenheid ervaren kan worden (kern 1.4);
- Je pakt problematische interacties en problematisch gedrag doeltreffend en planmatig aan (kern 1.5);
- Je zet je onderzoekend vermogen in om je pedagogisch leiderschap te voeden, te onderbouwen en te verantwoorden, en daarmee de kwaliteit van je werk te vergroten (kern 1.6).

Inhoud

In de collegereeks over beroepstaak 1 behandelen we twee thema's: interactieproblemen en groepsdynamica. Met behulp van (communicatie) theorieën en instrumenten over interacties in de klas en de dynamiek in een groep bouwen we het pedagogisch handelingsrepertoire verder uit. Je ontdekt jouw pedagogische leiderschapsstijl en verkent diepgaand de interactie tussen jou en een leerling en de interactie tussen leerlingen onderling. Ook ga je op zoek naar concrete handvatten voor de omgang met interactieproblemen en groepsdynamica in de praktijk.

Werkwijze

Er zijn 12 contacturen verdeeld over drie bijeenkomsten. In het eerste deel van elke bijeenkomst zijn we in de leergemeenschappen bezig met professionele identiteit (PI). Bij het tweede deel werken we aan theoretische verdieping waarbij steeds de verbinding met de praktijk wordt gelegd. Elke bijeenkomst kent afwisselende werkvormen. Ook zullen er verdiepende masterclasses worden gegeven.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht drie avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 2, periode 2

2.2 Professionele identiteit (PI) – Diversiteit 2

Cursuscode:	2.2
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 1, periode 2
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je kan op een persoonlijke manier je eigen levensovertuiging onder woorden brengen en vertellen wie jezelf bent, hoe je tegenover God staat en waar je iets weerspiegelt van het beeld van Christus (kern 1.2);
- Je geeft met een onderzoekende houding (opmerkzaam, nieuwsgierig, bedachtzaam en kritisch), in dialoog met anderen en vanuit christelijk perspectief betekenis aan situaties, vraagstukken en ontwikkelingen in het beroep (kern 1.5);
- Je gaat met een goede balans tussen afstand en nabijheid om met anderen, kan eigen grenzen bewaken en respecteert grenzen van de ander (kern 2.3);
- Je beoefent goed (wereld)burgerschap vanuit een open en respectvolle houding tegenover anderen, en gebruikt daarvoor kennis van historische en culturele achtergronden van de huidige (religieuze, culturele en seksuele) diversiteit in de samenleving (kern 4.7).

Inhoud

In de periode vervolgen we het thema 'diversiteit'. Iedereen is anders. Als docent heb je onder andere te maken met sociale, culturele, religieuze, etnische en genderverschillen. We leven en werken in een samenleving met grote diversiteit. Hoe sta je daarin en hoe ga je om met diversiteit?

Werkwijze

Er zijn 3 contacturen verdeeld over drie college-bijeenkomsten. Tijdens deze uren werken in de professionele leergemeenschappen (PLG) aan het thema dat centraal staat in die periode.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht de drie leergemeenschap bijeenkomsten (PLG's) aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

2.9 Ontwikkelen van onderwijs (BT5) en begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2) – Lessenserie

Cursuscode:	2.9
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 1, periode 2
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT5 en BT2

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je brengt het verschil tussen de gewenste situatie en de beginsituatie in kaart (kern 5.1.2);
- Formuleer ontwerprichtlijnen en houdt daarbij, waar nodig, rekening met: de doelgroep, visie op leren, schoolbeleid en beschikbare faciliteiten (kern 5.2.1);
- Werkt alle onderdelen van het ontwerp uit en zorgt dat deze goed op elkaar afgestemd worden (kern 5.3.1);
- Beoordeelt in hoeverre het onderwijsproduct effectief (en efficiënt) is (kern 5.5.1);
- Je maakt op basis van een inhoudelijke en didactische doordenking een correcte en bruikbare vertaling van het leergebied naar de concrete leersituatie (kern 2.1.2);
- Je kiest leer- en werkvormen en (digitale) middelen die passen bij de doelen en inhouden van de activiteiten en het niveau en de kenmerken van de leerlingen (kern 2.1.3);
- Je ondersteunt het leerproces van de leerlingen door het uitvoeren en begeleiden van diverse soorten (activerende) werkvormen (kern 2.2.2);
- Je maakt doelmatig gebruik van beschikbare materialen en (digitale) middelen (kern 2.2.3);
- Je bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen door hen te helpen met reflecteren op de uitvoering, het proces en de doelen/resultaten van de leer- en ontwikkelingsactiviteiten, zodat de leerlingen conclusies leren trekken voor het vervolg van het leerproces (kern 2.2.4);
- Je onderbouwt en verantwoordt keuzes in het begeleiden van leer- en ontwikkelingsgebieden op grond van visie (over het waartoe en hoe), beschikbare (wetenschappelijke) kennis (literatuur) en de specifieke situatie (kern 2.4.3).

Inhoud

Je leert tijdens het ontwerpen, ontwikkelen en geven van een lessenserie, dat een les niet op zichzelf staat, maar een plaats heeft tussen andere lessen die in verbinding met elkaar staan. Je ontwerpt en ontwikkelt een lessenserie van minimaal drie lessen die je in je eigen onderwijspraktijk uitvoert.

Werkwijze

Er zijn 12 contacturen verdeeld over drie bijeenkomsten. In het eerste deel van elke bijeenkomst zijn we in de leergemeenschappen bezig met professionele identiteit (PI). Bij het tweede deel werken we aan theoretische verdieping waarbij steeds de verbinding met de praktijk wordt gelegd. Elke bijeenkomst kent afwisselende werkvormen. Ook zullen er verdiepende masterclasses worden gegeven.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht drie avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

2.8 Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) – Opstart praktijkonderzoek

Cursuscode:	2.8
Plaats in de opleiding	jaar 2, semester 1 en 2, periode 2, 3 en 4
Aantal studiepunten:	2 (periode 4)
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT4

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je deelt informatie die voor de voortgang van het werk van belang is en maakt gebruik van de informatie van anderen (kern 4.1.3);
- Je neemt initiatief voor het ontvangen en geven van feedback en stelt zich daarbij open, coöperatief en leerbaar op (4.1.5);
- nodigt anderen uit om hun opvattingen en ideeën in te brengen en vragen te stellen (4.1.6);
- Je werkt volgens wetten, afspraken, procedures, richtlijnen en protocollen die in de organisatie of landelijk gelden (kern 4.3.1);
- Je verbindt het eigen handelen met de (levensbeschouwelijke en pedagogische) identiteit van de organisatie en kan daar binnen het eigen functioneren inhoud aan geven (kern 4.3.3);
- Je draagt bij aan evaluaties die georganiseerd worden om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken en waar nodig te verbeteren (kern 4.3.4);
- Je signaleert en analyseert ontwikkelingen en knelpunten in de uitvoering en kwaliteit van de werkzaamheden, overlegt hierover met betrokkenen en komt waar mogelijk met verbetervoorstellen en/of actieplannen (kern 4.3.5);
- Je spiegelt actuele ontwikkelingen, (nieuwe) kennis, inzichten en methodieken aan de (pedagogische, onderwijskundige en levensbeschouwelijke) visie en werkwijze van de eigen organisatie (kern 4.3.6);
- Je kan in dialoog met anderen bepalen of keuzes passen bij de visie van de organisatie (kern 4.3.7);
- Je hebt bij het werken aan kwaliteit en beleid een onderzoekende houding (opmerkzaam, nieuwsgierig, bedachtzaam en kritisch); reflecteert op zijn functioneren, op geleverde producten en op zijn ontwikkeling tijdens de beroepsuitoefening (4.5.1);
- Je past beschikbare (wetenschappelijke) kennis over het werken aan kwaliteit en beleid (standaard vakliteratuur) en kennis over actuele ontwikkelingen op dat gebied correct toe op eigen casuïstiek; kan hiervoor een verantwoorde literatuurselectie maken (4.5.2);
- Je onderbouwt en verantwoordt keuzes bij het werken aan kwaliteit en beleid op grond van visie (over het waartoe en hoe), beschikbare wetenschappelijke kennis en de specifieke situatie (4.5.3).

Inhoud

In ons land is onderwijsvrijheid. Dat wil zeggen dat iedere school de mogelijkheid heeft het onderwijs – binnen de kaders van de wet – in te richten overeenkomstig eigen levensbeschouwelijke opvattingen. Christelijke en reformatorische scholen maken van die vrijheid dankbaar gebruik en willen onderwijs geven vanuit hun eigen identiteit die het resultaat is van een lange traditie. Iedere school heeft over haar identiteit het een en ander in de grondslag en daarop gebaseerde uitgangspunten en doelstellingen beschreven. Zo wordt duidelijk welke doelstellingen de school heeft en vanuit welke visie wordt gewerkt. Een heldere visie geeft richting aan het handelen van het schoolteam en het is belangrijk dat alle docenten vanuit diezelfde visie, gebaseerd op de identiteit, hun werk doen.

Dat betekent dat elke docent kennis moet hebben van en zich bewust moet zijn van die identiteit en van de traditie waaruit die is voortgekomen.

Je leert verbanden (uit) te leggen tussen je eigen identiteit, de christelijke en reformatorische identiteit (levensbeschouwelijke visie) van de school waar je stageloopt/werkzaam bent en wat er in de klas(sen) gebeurt. Werk je niet op een christelijke school, dan geldt hetzelfde maar probeer je juist vanuit de christelijke identiteit aansluiting te zoeken bij de levensbeschouwelijke en onderwijskundige visie van de school.

Werkwijze

Deze opdracht wordt opgestart en uitgelegd in periode 2 door middel van een masterclass. Het is de bedoeling dat je zelfstandig op je werk- of stageplek het praktijkonderzoek uitvoert. In de colleges van periode 3 en 4 wordt er tijd ingeruimd om de voortgang van je onderzoek te bespreken. Na periode 4 moet deze opdracht worden ingeleverd.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht om in elke periode drie avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 2, periode 3

2.3 Professionele identiteit (PI) – Zin in werk

Cursuscode:	2.3
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 2, periode 3
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je laat je inspireren en voeden door de Bijbel en andere christelijke bronnen en rolmodellen (kern 1.1);
- Je ben in staat om met een onderzoekende houding (opmerkzaam, nieuwsgierig, bedachtzaam en kritisch) in dialoog met anderen vanuit christelijk perspectief betekenis te geven aan situaties, vragen/vraagstukken en ontwikkelingen die gerelateerd zijn aan het beroep (kern 1.5);
- Je onderzoekt in dialoog met anderen (de visie op) het beroep en geeft een persoonlijk antwoord op vragen als: Wat is belangrijk in het werk? Welke taken horen bij het beroep? Wat moet ik doen om een goede professional te zijn? Waar wil ik van toegevoegde waarde zijn? (kern 4.1)
- Je baseert zich bij visievorming en belangrijke beslissingen op levensbeschouwelijke, pedagogische en historische inzichten, en op relevante sociaal-maatschappelijke, beroepsmatige, wetenschappelijke en ethische inzichten (kern 4.4);
- Je past kennis van de christelijke wereldbeschouwing, schepping (alles is van oorsprong goed), zondeval (alles is aangetast), verlossing en vernieuwing (er is hoop), toe op vraagstukken (kern 5.1);
- Je maakt gebruik van wat anderen hebben ontdekt en gebruikt daarom bronnen om eigen ideeën en nieuwe ontwikkelingen daaraan te spiegelen (kern 5.4).

Inhoud

Wat maakt dat je zin hebt in werken? Wat maakt werk zinvol voor jou? En wat maakt dat je kiest voor het beroep van leraar? Wat vind je belangrijk in je werk?

Heel veel andere mensen voor je hebben al over deze vragen nagedacht. Je mag op hun kennis en inzichten voortbouwen, of zoals soms gezegd wordt 'staan op de schouders van reuzen'. Het is daarom goed om je te laten voeden door diverse bronnen, bijvoorbeeld bronnen geschreven door mensen die eerder leefden en bronnen uit de christelijke traditie. Tegelijk is het ook altijd weer belangrijk om je daarbij te realiseren dat het verstrijken van de tijd de manier van leven grondig gewijzigd heeft. Het is daarom belangrijk dat alle kennis in de toenmalige context geplaatst wordt. Je bestudeert met een onderzoekende houding de visie op werk van christelijke denkers als Benedictus, Calvijn en Keller en (in een tweetal) een voor het beroep relevante (historische/internationale) denker uit de lijst met literatuur (zie middelen).

Werkwijze

Er zijn 3 contacturen verdeeld over drie college-bijeenkomsten. Tijdens deze uren werken in de professionele leergemeenschappen (PLG) aan het thema dat centraal staat in die periode.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht de drie leergemeenschap bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

2.7 Samen ondersteunen van de leerling (BT3) en pedagogisch leidinggeven aan leerlingen (BT1)

– Samen ondersteunen van leerlingen

Cursuscode:	2.7
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 2, periode 3
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Leeruitkomsten: BT3 en BT1

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je spreekt respectvol met en over ouders en houdt rekening met verschillen tussen ouders (kern 3.1.1);
- Je zorgt voor heldere en passende communicatie naar ouders over de dagelijkse praktijk (kern 3.1.2);
- Je past diverse gesprekstechnieken toe in gesprekken met ouders (kern 3.1.3);
- Je wisselt informatie en advies uit met ouders over welbevinden, doelen, resultaten, werkwijzen, ervaringen, verwachtingen en ideeën met betrekking tot de leerling en zijn ontwikkeling (kern 3.1.4);
- Je vraagt ouders om feedback en om inbreng van hun ervaringskennis; laat ouders constructief meedenken hoe de leerling ondersteund kan worden bij leer- en ontwikkelingsactiviteiten (kern 3.1.5);
- Je hebt bij het samen ondersteunen van de leerling én pedagogisch leidinggeven een onderzoekende houding (opmerkzaam, nieuwsgierig, bedachtzaam en kritisch); je reflecteert op je eigen functioneren, op geleverde producten en op je ontwikkeling tijdens de beroepsuitoefening (kern 3.4.1 en 1.6.3);

Inhoud

De relatie tussen school en ouders is een belangrijke factor voor het welbevinden en het presteren van een leerling op school. De gemiddelde ouder is regelmatig op school om bijvoorbeeld tijdens ouderavonden of 10-minuten gesprekken de prestaties of gedrag hun zoon of dochter te bespreken. Er zijn echter ook vele andere momenten in een schooljaar te noemen dat een docent besluit om contact op te nemen met de ouders van een leerling of andersom.

“Leerprestaties van kinderen groeien alleen als de neuzen van de ouders en school dezelfde kant op staan”. De dynamische driehoek van docent-leerling-ouder speelt een belangrijke rol in het onderwijs. Je onderzoekt de visie van de school op ‘ouderbetrokkenheid’ en je eigen visie op dit onderwerp, je brengt een casus in beeld waar de dynamische driehoek zichtbaar wordt, er een gesprek is met ouders en je reflecteert op je eigen handelen in deze casus.

Werkwijze

Er zijn 3 contacturen verdeeld over drie college-bijeenkomsten. Tijdens deze uren werken in de professionele leergemeenschappen (PLG) aan het thema dat centraal staat in die periode.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht de drie leergemeenschap bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 2, periode 4

2.4 Professionele identiteit (PI) – Persoonlijke balans

Cursuscode:	2.4
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 2, periode 4
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je bent op grond van het liefdesgebod betrokken op en dienstbaar aan leerlingen en hun opvoeders (kern 2).
- Je hebt een Bijbels, realistisch zelfbeeld, en je bent fysiek, emotioneel en cognitief evenwicht en gericht op je eigen ontwikkeling (kern 3).
- Je bent verbonden met de door god geschapen wereld en daarin ben je als een goed rentmeester verantwoordelijk voor de plaats die je inneemt (kern 4).
- Je bent verbonden met de christelijke traditie, in je leven en in je werk ben je gericht op Gods doorbrekend Koninkrijk en wil je bijdragen aan herstel in een gebroken wereld (kern 5).

Inhoud

Bij het thema persoonlijke balans verkennen we hoe het ervoor staat met je eigen persoonlijke balans. We gaan bij andere professionals of deskundigen te rade om van hen te leren zodat je met concrete aandachtspunten aan de slag kunt.

Werkwijze

Er zijn 3 contacturen verdeeld over drie college-bijeenkomsten. Tijdens deze uren werken in de leergemeenschappen aan het thema dat centraal staat. Verder wordt er een verdiepende masterclass gegeven.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht de drie leergemeenschap (PLG's) bijeenkomsten aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de tutor.

Afsluiting

Het specifieke thema rondom professionele identiteit is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

2.6 Begeleiden van leer- en ontwikkelingsprocessen van leerlingen (BT2)

– Ontwikkeling en persoonsvorming

Cursuscode:	2.6
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 2, periode 4
Aantal studiepunten:	1
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT2 en PI

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je bereidt vanuit visie samenhangende leer- en ontwikkelingsactiviteiten voor. Je doet dit waar zinvol samen met de leerlingen, om hen zo veel mogelijk eigenaar te laten zijn van hun eigen leerproces. Je zorgt voor een duidelijke relatie tussen de doelen van de activiteiten, het niveau en de kernmerken van de leerlingen, de inhoud van het leergebied en de inzet van verschillende methodieken en middelen (kern 2.1);
- Je initieert en begeleidt leer- en ontwikkelingsprocessen op zo'n manier dat leerlingen betrokken en gemotiveerd werken aan gestelde doelen (kern 2.2);
- Je zet je onderzoekend vermogen in om je begeleiding van leer- en ontwikkelingsprocessen te voeden, te onderbouwen en te verantwoorden en daarmee de kwaliteit van je werk te vergroten (kern 2.4);
- Je bent verbonden met het christelijke geloof, en laat je voeden door Gods Woord en leeft daaruit (kern 1 – PI);
- Je bent op grond van het liefdesgebod betrokken op en dienstbaar aan leerlingen en hun opvoeders (kern 2 – PI);
- Je hebt een Bijbels, realistisch zelfbeeld en bent fysiek, emotioneel en cognitief evenwicht en je bent gericht op je eigen ontwikkeling (kern 3 – PI);
- Je bent verbonden met de christelijke traditie, in je leven en werk ben je gericht op Gods doorbrekend Koninkrijk en wil je bijdragen aan herstel in een gebroken wereld (kern 5 – PI).

Inhoud

In de collegereeks over beroepstaak 2 gaan we in op de ontwikkeling en vorming van leerlingen. We verdiepen ons in de ontwikkeling van de hersenen van jongeren en executieve functies en de implicaties hiervan voor jouw lespraktijk. Ook verkennen we vanuit de theorie verschillende invullingen aan persoonsvorming, zoals religieuze (identiteits)vorming en morele vorming. Je gaat op zoek naar jouw visie op persoonsvorming en je gaat hiermee concreet aan de slag in je les.

Werkwijze

Er zijn 12 contacturen verdeeld over drie bijeenkomsten. In het eerste deel van elke bijeenkomst zijn we in de professioneel leergemeenschappen (PLG) bezig met professionele identiteit (PI). Bij het tweede deel werken we aan theoretische verdieping waarbij steeds de verbinding met de praktijk wordt gelegd. Elke bijeenkomst kent afwisselende werkvormen. Ook zullen er verdiepende masterclasses worden gegeven.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht drie avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de tutor.

Afsluiting

De periode is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat zijn afgerond.

2.8 Werken aan kwaliteit en beleid (BT4) – Afronding praktijkonderzoek

Cursuscode:	2.8
Plaats in de opleiding	jaar 2, semester 1 en 2, periode 2, 3 en 4
Aantal studiepunten:	2
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 deeltijd/OidS

Beroepsprofiel: BT4

Aan het einde van dit programmaonderdeel kun je de onderstaande leeruitkomsten aantonen:

- Je deelt informatie die voor de voortgang van het werk van belang is en maakt gebruik van de informatie van anderen (kern 4.1.3);
- Je neemt initiatief voor het ontvangen en geven van feedback en stelt zich daarbij open, coöperatief en leerbaar op (4.1.5);
- nodigt anderen uit om hun opvattingen en ideeën in te brengen en vragen te stellen (4.1.6);
- Je werkt volgens wetten, afspraken, procedures, richtlijnen en protocollen die in de organisatie of landelijk gelden (kern 4.3.1);
- Je verbindt het eigen handelen met de (levensbeschouwelijke en pedagogische) identiteit van de organisatie en kan daar binnen het eigen functioneren inhoud aan geven (kern 4.3.3);
- Je draagt bij aan evaluaties die georganiseerd worden om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken en waar nodig te verbeteren (kern 4.3.4);
- Je signaleert en analyseert ontwikkelingen en knelpunten in de uitvoering en kwaliteit van de werkzaamheden, overlegt hierover met betrokkenen en komt waar mogelijk met verbetervoorstellen en/of actieplannen (kern 4.3.5);
- Je spiegelt actuele ontwikkelingen, (nieuwe) kennis, inzichten en methodieken aan de (pedagogische, onderwijskundige en levensbeschouwelijke) visie en werkwijze van de eigen organisatie (kern 4.3.6);
- Je kan in dialoog met anderen bepalen of keuzes passen bij de visie van de organisatie (kern 4.3.7);
- Je hebt bij het werken aan kwaliteit en beleid een onderzoekende houding (opmerkzaam, nieuwsgierig, bedachtzaam en kritisch); reflecteert op zijn functioneren, op geleverde producten en op zijn ontwikkeling tijdens de beroepsuitoefening (4.5.1);
- Je past beschikbare (wetenschappelijke) kennis over het werken aan kwaliteit en beleid (standaard vakliteratuur) en kennis over actuele ontwikkelingen op dat gebied correct toe op eigen casuïstiek; kan hiervoor een verantwoorde literatuurselectie maken (4.5.2);
- Je onderbouwt en verantwoordt keuzes bij het werken aan kwaliteit en beleid op grond van visie (over het waartoe en hoe), beschikbare wetenschappelijke kennis en de specifieke situatie (4.5.3).

Inhoud

In ons land is onderwijsvrijheid. Dat wil zeggen dat iedere school de mogelijkheid heeft het onderwijs – binnen de kaders van de wet – in te richten overeenkomstig eigen levensbeschouwelijke opvattingen. Christelijke en reformatische scholen maken van die vrijheid dankbaar gebruik en willen onderwijs geven vanuit hun eigen identiteit die het resultaat is van een lange traditie. Iedere school heeft over haar identiteit het een en ander in de grondslag en daarop gebaseerde uitgangspunten en doelstellingen beschreven. Zo wordt duidelijk welke doelstellingen de school heeft en vanuit welke visie wordt gewerkt. Een heldere visie geeft richting aan het handelen van het schoolteam en het is belangrijk dat alle docenten vanuit diezelfde visie, gebaseerd op de identiteit, hun werk doen.

Dat betekent dat elke docent kennis moet hebben van en zich bewust moet zijn van die identiteit en van de traditie waaruit die is voortgekomen.

In deze beroepsopdracht moet je een verband kunnen (uit)leggen tussen je eigen identiteit, de christelijke en reformatische identiteit (levensbeschouwelijke visie) van de school waar je stageloopt/werkzaam bent en wat er in de klas(sen) gebeurt. Werk je niet op een christelijke school, dan geldt hetzelfde maar probeer je juist vanuit de christelijke identiteit aansluiting te zoeken bij de levensbeschouwelijke en onderwijskundige visie van de school.

Werkwijze

Deze opdracht wordt opgestart en uitgelegd in periode 2 door middel van een masterclass. Het is de bedoeling dat je zelfstandig op je werk- of stageplek het praktijkonderzoek uitvoert. In de colleges van periode 3 en 4 wordt er tijd ingeruimd om de voortgang van je onderzoek te bespreken. Na periode 4 moet deze opdracht worden ingeleverd.

Literatuur

Zie de literatuurlijst in deze studiegids en in de periodegids.

Verplichtingen

De student is verplicht om in elke periode drie avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor één avond een ontheffing aangevraagd worden bij de docent/schoolopleider.

Afsluiting

Dit onderdeel van het programma is behaald wanneer de opdracht met een voldoende resultaat is afgerond.

Jaar 2, alle periodes

2.10 Kennisvoortgangstoets (kvt)

Cursuscode:	2.10
Plaats in de opleiding:	semester 1 (periode 2), semester 2 (periode 4)
Aantal studiepunten:	2

Inhoud

Deze kennisvoortgangstoets sluit aan bij die onderdelen van de Generieke Kennisbasis die in deze periode tijdens colleges en in de te bestuderen stof aan de orde zijn gekomen. De kennisvoortgangstoets richt zich op de onderste drie niveaus van de taxonomie van Bloom (onthouden/reproduceren, begrijpen en toepassen).

Werkwijze

Twee keer per cursusjaar zal er een kennisvoortgangstoets worden afgenomen. De toetsen zijn cumulatief van aard.

Verplichtingen

Je bent verplicht om per cursusjaar de kennisvoortgangstoetsen te maken, tenzij je voor een van de toetsen een vrijstelling hebt gekregen.

Literatuur

De literatuur staat vermeld bij de periodebeschrijving van de kennisvoortgangstoets.

Afsluiting

Voor elke kennisvoortgangstoets dient een voldoende te worden behaald.

2.11 Praktijkervaring tweede studiejaar

Cursuscode:	2.11
Plaats in de opleiding:	jaar 2
Aantal studiepunten:	5
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 OidS/deeltijd

Leerdoelen

Na afronding van de stage kun je:

- in eigen bewoordingen een beeld geven van het beroep van een docent en van de specifieke taken waar een docent zich mee bezig houdt;
- in eigen woorden aangeven wat de kenmerken zijn van een *gemiddelde* leerling in het voortgezet onderwijs;
- aangeven wat dit voor gevolgen heeft voor je eigen zicht op jouw (mogelijke) functioneren als docent;
- een eerste impressie geven of dit beroep voor jou geschikt is;
- eenvoudige (delen van) lessen geven volgens het Directe Instructiemodel.

Inhoud

In deze onderdeel ga je kennismaken met de praktijk van het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs, voer je praktijkopdrachten uit op je stage of werkplek en een opdracht 'maatschappelijke betrokkenheid' in Gouda of in de omgeving waar je woont.

Werkwijze

Om een goed beeld van de onderwijspraktijk te krijgen voer je allerlei opdrachten uit, zoals lessen observeren en interviews houden. De opdracht 'maatschappelijke betrokkenheid' is gericht op de plek van de school in de samenleving en je eigen professionele rol hierin.

Verplichtingen

Je loopt 10 dagen stage op een school voor voortgezet onderwijs. Vóór elk periode moet je 2 dagen stagelopen. Een cursusjaar is opgebouwd uit totaal vier periodes. Voor de opdracht 'maatschappelijke betrokkenheid' lever je een bijdrage aan de uitvoering van een organisatie, stichting of vereniging in Gouda of je eigen woonplaats.

Literatuur

Inhoud van het generieke programma, waarin onder andere praktijkopdrachten staan.

Afsluiting

Je stage en de praktijkopdrachten moeten als voldoende beoordeeld worden door je docent/tutor of schoolopleider.

2.12 Portfolio en assessment

Cursuscode:	2.12
Plaats in de opleiding:	jaar 2, semester 1 en 2, voortgangsgesprek periode 4
Aantal studiepunten:	3
Docenten/schoolopleiders:	jaar 2 OidS/deeltijd

Beroepstaak

Dit onderdeel sluit aan bij de professionele identiteit en bij de beroepstaken van het beroepsprofiel van de christelijke leraar die in het eerste en tweede jaar aan de orde komen.

Leeruitkomsten

Na afloop kun je aantonen dat je de leeruitkomsten van de professionele identiteit en van de beroepstaken van het eerste jaar beheerst.

Inhoud

In de professionele leergemeenschap vindt een verdieping plaats van je professionele identiteit. In je portfolio beschrijf je je persoonlijke ontwikkeling en professionele niveau. Een portfolio is daarom zelf ook een groeidocument en neemt een centrale plaats in tijdens je opleiding. Je sluit je portfolio af met een voortgangsgesprek.

Werkwijze

Je schrijft je portfolio aan de hand van de richtlijnen die zijn opgesteld. In het portfolio staan jouw leerdoelen centraal. In jouw portfolio laat jij je proces van leraar-worden zien, waarbij het werkplekleren/stage een centrale plaats inneemt. Je portfolio wordt besproken in een voortgangsgesprek.

De inhoud van het voortgangsgesprek is als volgt:

1. Voorafgaand aan het voortgangsgesprek wordt informatie vanuit je portfolio en tutorgroep verzameld en gewogen door de schoolopleider/tutor. Hieronder vallen dus de door jou aangeleverde bewijsstukken, beoordelingen van de toetsopdrachten, stagebeoordelingen en je deelname aan de tutorgroep en leergemeenschap.
2. Het voortgangsgesprek begint met een korte presentatie van jezelf aan de hand van een door jou meegebracht voorwerp.
3. Tijdens het voortgangsgesprek wordt het door jou meegebrachte lesfragment van 2 à 3 minuten besproken.
4. Je schrijft zelf een kort verslag van dit voortgangsgesprek. Dit verslag bevat ook uitgangspunten voor verdere ontwikkeling en dient daarmee als start voor een persoonlijk ontwikkelingsplan (POP) voor het tweede jaar.
5. De duur van het voortgangsgesprek is ongeveer 30 minuten.

Verplichtingen

1. Je woont de bijeenkomsten van je professionele leergemeenschap en colleges actief bij.
2. Je hebt minimaal 30 studiepunten behaald voordat je voortgangsgesprek mag doen.
3. Je hebt het onderdeel Praktijkervaring met een voldoende afgerond.
4. Je hebt het portfolio compleet en tijdig ingeleverd.
5. Je besteedt aandacht aan de opbouw en presentatie van je portfolio (lay-out).
6. In je portfolio is de beroepspraktijk zichtbaar gekoppeld aan de theorie en vice versa.

Literatuur

Zie de handleiding Portfolio en voortgangsgesprek.

Afsluiting

Het portfolio wordt afgerond door middel van een voortgangsgesprek.

2.13 Pedagogen 2

Cursuscode:	2.13
Plaats in de opleiding:	jaar 2
Aantal studiepunten:	1
Docenten:	(gast)docenten, zie schema

Leerdoelen

Ik ken van de pedagoog die ik bestudeerd heb de volgende aspecten:

- de levensloop
- zijn/haar visie op het onderwijs
- bijzonderheden ten aanzien van zijn/haar visie
- literatuur

Inhoud

Het is een kunst om als leraar-in-wording idealen te ontwikkelen, te hebben en te houden. Je moet daarin ook gevoed worden. Een manier daarvoor is teruggaan naar de bronnen, pedagogen uit het verleden. Er is immers al zo veel gezegd en uitgetroefd op het terrein van het onderwijs. Er zijn daarom ieder jaar twee *meesterlijke momenten* waarin je in contact gebracht wordt met een pedagoog naar keuze. In drie jaar tijd kun je zo je eigen gedachten over onderwijs scherpstellen aan die van zes pedagogen. In totaal bieden we er zo'n vijftien aan, dus er is een ruime keuze. Bij elkaar bestrijken ze een groot deel van de westerse geschiedenis.

We hebben gemerkt dat deze momenten helpen om onderwijs en leraarschap minder vanuit een kennis- of vaardighedenbril te bekijken. Je krijgt meer inzicht in fundamentele vraagstukken en een beeld van onderwijs als geheel. Het geeft je ook een gevoel voor verhoudingen bij dat wat heden ten dage als nieuw gepresenteerd wordt en dat wat van duurzaam belang is. "De meeste ideeën over onderwijs zijn niet nieuw, maar niet iedereen kent de oude ideeën", zei Euclides al, zo rond 400 voor Christus.

Werkwijze

Om een goed beeld van de pedagogiek door de eeuwen heen te krijgen volg je net als in het eerste jaar 2 masterclasses over een pedagoog naar keuze. Daarbij ontvang je een opdracht, die je uitvoert en inlevert.

Verplichtingen

- 2 colleges van een pedagoog naar keuze
- 2 opdrachten behorend bij de desbetreffende masterclass pedagoog

Verplichte literatuur

Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012). *Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn. Deel 1 en deel 2

Afsluiting

Je opdracht moet als voldoende beoordeeld worden door de gastdocent.

Pedagogen jaar 2

29 november en 14 maart

29 november	Spreker	14 maart	Spreker
Koelman	de heer H. Vermeulen	Plato	de heer E. Mackay
Vygotsky	mevrouw W. de Jong	Van Koetsveld	mevrouw J. de Jong-Slagman
Rousseau	de heer C.W. Schimmel	Francke	de heer P.A. Zevenbergen
Wolterstorff	de heer A.J. Kunz	Seligman	mevrouw P.D. Baarda
Alcuin	de heer K. Tippe	Waterink	de heer P. Goedegebure

III Modulebeschrijvingen van het derde studiejaar

De modulebeschrijvingen van het generieke programma in jaar 3 betreffen deeltijd. OidS heeft een eigen variant.

Jaar 3, periode 1

3.2.1 Leeromgeving en organisatie 3

Modulenaam;	Leeromgeving en organisatie 3
Modulenummer;	3.2.1
Plaats in de opleiding;	jaar 3, semester 1, periode 1
Aantal studiepunten;	4
Docenten:	docent/tutor jaar 3

Leerdoelen

- Ik kan in samenwerking met collega's een vakoverstijgende lessenserie ontwerpen, waarbij ik rekening houd met de beginsituatie.
- Ik kan materialen en werkvormen kiezen om een krachtige leeromgeving te creëren.
- Ik kan in het uitvoeren van een onderwijsleergesprek verschillende gesprekstechnieken hanteren.
- Ik onderken op basis van kennismaking met een ander onderwijsconcept de waarde voor mijn eigen leeromgeving.

Inhoud

Deze module richt op het scheppen van een krachtige leeromgeving waarbij je als student wordt geïnspireerd door andere onderwijsconcepten.

Werkwijze

In 12 contacturen van 60 minuten zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 4 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties. De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht 3 avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de tutor. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten.

Afsluiting

De module is behaald wanneer de volgende elementen met een voldoende resultaat zijn afgerond:

1. twee moduleopdrachten
2. een handelingsopdracht uit het college

Jaar 3, periode 2

3.2.2 Relatie en gezag 3

Modulenaam	Relatie en Gezag 3
Modulenummer	3.2.2
Plaats in de opleiding	jaar 3, semester 1, periode 2
Aantal studiepunten	4
Docenten:	docent/tutor jaar 3

Leerdoelen

- Ik kan aan de hand van de theorie van de kernkwadranten minimaal drie kernkwadranten van mijzelf samenstellen en daaruit conclusies trekken voor mijn handelen als docent
- Ik kan de juiste houding en gesprekstechnieken inzetten in gesprekken met leerlingen, collega's en ouders, ik ben in staat om te reflecteren op mijn houding en gesprekstechnieken en ik kan feedback geven op mijn functioneren.
- Ik kan op pestgedrag de juiste actie inzetten.

Inhoud

Deze module richt zich op kwaliteiten van de docent in relatie tot leerlingen, ouders en collega's en de reflectie hierop.

Werkwijze

In 12 contacturen van 60 minuten zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 4 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties. De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht 3 avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de tutor. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten.

Afsluiting

De module is behaald wanneer de volgende elementen met een voldoende resultaat zijn afgerond:

1. een tentamen (achteraf)
2. een moduleopdracht

Jaar 3, periode 3

3.2.3 Leeromgeving en organisatie 4

Modulenaam:	Leeromgeving en Organisatie 4
Modulenummer	3.2.3
Plaats in de opleiding	jaar 3, semester 2, periode 3
Aantal studiepunten	docent/tutor jaar 3
Docenten	

Leerdoelen

- Ik kan door het inzetten van formatieve evaluatie bepalen of de leerdoelen bereikt zijn. (E)
- Ik kan beoordelen of een toets betrouwbaar en valide is. (A)
- Ik kan op adequate wijze feedback geven op werk van leerlingen en medestudenten. (T)
- Ik kan globaal analyseren hoeveel een toets cijfer zegt. (A)

Inhoud

Vanuit bovenstaande doelen wordt het programma interactief ingericht om de kennis over toetsen uit te breiden. Daarnaast wordt er in deze module aandacht besteed aan summatief en formatief toetsen en hoe we dat in de praktijk kunnen brengen.

Werkwijze

In 3 avonden zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 4 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties. De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht 3 avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de tutor. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten.

Afsluiting

De module is behaald wanneer de volgende elementen met een voldoende resultaat zijn afgerond:

1. een tentamen (achteraf)
2. een moduleopdracht

Jaar 3, periode 4

3.2.4 Ontwikkeling en Uniciteit 3

Modulenaam:	Ontwikkeling en Uniciteit 3
Modulenummer:	3.2.4
Plaats in de opleiding:	jaar 3, semester 2, periode 4
Aantal studiepunten:	4
Docenten:	docent/tutor jaar 3

Leerdoelen

- Ik kan op basis van mijn kennis over leer- en gedragsproblemen mijn handelen ten opzichte van de (individuele) leerling verantwoorden.
- Ik kan een leerling adequaat doorverwijzen naar het ZAT/SZT.
- Ik kan op basis van mijn kennis over passend onderwijs aangeven wat ik nodig heb voor mijn ontwikkeling als docent om goed te kunnen anticiperen op deze nieuwe onderwijsontwikkeling.

Inhoud

Deze module richt zich op leer- en gedragsproblemen van (individuele) leerlingen en verschaft de docent kennis en vaardigheden om tot adequaat handelen over te gaan.

Werkwijze

In 12 contacturen van 60 minuten zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 4 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties.

De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht 3 avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de tutor. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten.

Afsluiting

De module is behaald wanneer de volgende elementen met een voldoende resultaat zijn afgerond:

1. een tentamen (achteraf)
2. een moduleopdracht
3. een handelingsdeel

Let op dat je na afloop van OU3 een hoofdstuk uit Palmer hebt gepresenteerd en een recent lesfragment met je medestudenten en tutor hebt besproken.

3.2.5 Pedagogen 3

Modulenaam	Pedagogen 3
Modulenummer	3.2.5
Plaats in de opleiding	jaar 3
Aantal studiepunten	1
Docenten	(gast)docenten, zie schema

Leerdoelen

Ik ken van de pedagoog die ik bestudeerd heb de volgende aspecten:

- a. de levensloop
- b. zijn/haar visie op het onderwijs
- c. bijzonderheden t.a.v. zijn haar visie
- d. literatuur

Inhoud

Het is een kunst om als leraar in wording idealen te ontwikkelen, te hebben en te houden. Je moet daarin ook gevoed worden. Een manier daarvoor is teruggaan naar de bronnen, pedagogen uit het verleden. Er is immers al zo veel gezegd en uitgetroefd op het terrein van het onderwijs. Er zijn daarom ieder jaar twee *meesterlijke momenten* waarin je in contact gebracht wordt met een pedagoog naar keuze. In drie jaar tijd kun je zo je eigen gedachten over onderwijs scherpen aan die van zes pedagogen. In totaal bieden we er zo'n vijftien aan, dus er is een ruime keus. Bij elkaar bestrijken ze een groot deel van de westerse geschiedenis.

We hebben gemerkt dat deze momenten helpen om onderwijs en leraarschap minder vanuit een kennis- of vaardighedenbril te bekijken. Je krijgt meer inzicht in fundamentele vraagstukken en een beeld van onderwijs als geheel. Het geeft je ook een gevoel voor verhoudingen bij dat wat heden ten dage als nieuw gepresenteerd wordt en dat wat van duurzaam belang is. "De meeste ideeën over onderwijs zijn niet nieuw, maar niet iedereen kent de oude ideeën", zei Euclides al, zo rond 400 voor Christus.

Werkwijze

Om een goed beeld van de pedagogiek door de eeuwen heen te krijgen volg je het eerste jaar 2 colleges over een pedagoog naar keuze. Daarbij ontvang je een opdracht, die je uitvoert en inlevert.

Verplichtingen

- 1 college van een pedagoog naar keuze.
- 1 opdracht behorend bij de desbetreffende pedagoog.

Literatuur

Murre, P.M., De Muynck, A. & Vermeulen, H. (2012). *Vitale idealen, voorbeeldige praktijken. Grote pedagogen over opvoeding en onderwijs*. Amsterdam, Buijten en Schipperheijn. Deel 1 en deel 2

Afsluiting

Je opdracht moet als voldoende beoordeeld worden door de (gast)docent.

Jaar 3, alle periodes

3.2.5 Portfolio

Modulenaam: Portfolio
Modulenummer: 3.2.5
Plaats in de opleiding: jaar 3
Aantal studiepunten: 1

Leerdoelen

- Ik schrijf in het portfolio mijn leerdoelen waarin ik als de leraar-in-opleiding centraal sta.
- Het portfolio helpt mij bij de bewustwording van en de reflectie op mijn leerproces en onderwijsgedrag.
- In mijn portfolio laat ik mijn proces van leraar-worden zien.

Inhoud

Een portfolio is een belangrijk instrument in het beroepsonderwijs. En niet zonder reden. In je portfolio beschrijf je namelijk je persoonlijke ontwikkeling. Je probeert zichtbaar te maken hoe je groeit naar het beroep van leraar. Een portfolio is daarom zelf ook een groeidocument. Daarom neemt het portfolio een centrale plaats in op onze opleiding.

Werkwijze

1. het portfolio wordt ingeleverd bij de tutor
2. de tutor geeft feedback
3. de tutor geeft een beoordeling

Verplichtingen

1. De student heeft minimaal 8 studiepunten behaald over LO3, RG3, LO4, OU3, Vrije opdracht.
2. De student heeft de stage afgerond.
3. Het portfolio is compleet en tijdig ingeleverd.

Literatuur

Essenties van christelijk leraarschap; eigen uitgave

Afsluiting

Het portfolio moet als voldoende beoordeeld worden.

3.2.6 Stage derde studiejaar

Modulenaam:	Stage
Modulenummer:	3.2.6
Plaats in de opleiding:	jaar 3
Aantal studiepunten:	4
Docent:	docent/tutor jaar 3

Leerdoelen

Na afronding van de stage kun je:

- lessen geven met zowel zelfstandige als samenwerkingswerkvormen;
- gesprekken voeren met (groepen) leerlingen;
- omgaan met leerlingen die problemen hebben;
- je lessen vormgeven rekening houdend met verschillen tussen leerlingen;
- verantwoorden op welke manier je gestalte geeft aan je christen-zijn als leraar.

Inhoud

In deze module bekwaam je je verder in het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs.

Werkwijze

Om een goed beeld van de onderwijspraktijk te krijgen voer je allerlei opdrachten uit, zoals lessen observeren en interviews houden.

Verplichtingen

Je loopt 10 dagen stage op een school voor voortgezet onderwijs. Er zijn 4 modules: relatie en gezag, leeromgeving en organisatie, ontwikkeling en uniciteit en persoonlijke vorming.

Literatuur

Inhoud van het generieke programma waarin onder andere stageopdrachten staan.

Afsluiting

Je stage moet als voldoende beoordeeld worden door de (opleidings)school.

IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar

4.2.1 Verantwoordelijkheid en Uniceit (VU)

Modulenaam:	Verantwoordelijkheid en Uniceit
Modulenummer:	4.2.1
Plaats in de opleiding:	jaar 4
Aantal studiepunten:	2 (onderzoekslijn) 5 (onderwijslijn)
Docenten:	docent/tutor jaar 4

Leerdoelen

- Je weet vanuit onze christelijke verantwoordelijkheid het onderwijs zo in te richten dat elke leerling de ruimte heeft om te ontwikkelen op kennis-, inzicht- en vaardigheidsniveau en je geeft daarmee *Passend Onderwijs* vorm in jouw lespraktijk.
- Je beoordeelt (dat) *Passend Onderwijs* op aspecten van differentiatie om daarmee de intrinsieke motivatie van je leerlingen te stimuleren, waardoor hun individuele ontwikkeling optimaal tot ontplooiing komt.
- Je bent je bewust van de zone van naaste ontwikkeling bij jouw leerlingen, waarbij jij als leerkracht keuzes maakt om je leerlingen te motiveren en te stimuleren tot goed rentmeesterschap.
- Je bent je bewust dat jouw gedrag en verwachtingen de leerlingen beïnvloeden en je kunt vanuit die wetenschap jouw leerling tot ontwikkeling laten komen.

Inhoud

In deze module staan de thema's Verantwoordelijkheid en Uniceit centraal. Differentiëren in de klas en de zone van naaste ontwikkeling centraal stellen zijn thema's die naar voren komen.

Kern: De leraar is verantwoordelijk dat elke leerling tot leren komt!

Werkwijze

In 4 contacturen zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 2 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties. De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht beide avonden aanwezig te zijn. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten bij afwezigheid.

Aan te schaffen literatuur

Berben M. en Teeseling M., (2015) *Differentiëren is te leren, omgaan met verschillen in het voortgezet onderwijs*, Amersfoort, EDG Thuiswinkel (Uitgever)

Afsluiting

De module is behaald wanneer de volgende elementen met een voldoende resultaat zijn afgerond:

1. een verplichte opdracht
2. een of meerdere keuzeopdrachten
3. een handelingsopdracht uit het college

4.2.2 Ontwikkeling en Leeromgeving (OL)

Modulenaam:	ontwikkeling en leeromgeving
Modulenummer:	4.2.2
Plaats in de opleiding:	jaar 4
Aantal studiepunten:	2 (onderzoekslijn) 5 (onderwijslijn)
Docenten:	docent/tutor jaar 4

Leerdoelen

Ik kan de divergerende ontwikkelingen die hun invloed doen gelden op leeromgevingen kritisch beoordelen op hun waarde en evalueren (waarom doe ik wat ik doe?).

- Ik ben op de hoogte van de ontwikkeling van recente leeromgevingen en/of leeromgevingen die momenteel in de belangstelling staan.
- Ik heb mij verdiept in maatschappelijke trends die zich laten gelden in het onderwijs.
- Ik heb relevante literatuur bestudeerd die zich bezighoudt met beproefde leer- en/of onderwijsprincipes waar leeromgevingen aan zouden moeten voldoen.
- Ik ben in staat om een leeromgeving onder de loep te nemen, te bepalen welke maatschappelijke trends zich hierin laten gelden en deze leeromgeving kritisch te beoordelen op grond van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek en de Bijbel.
- Ik kan mijn eigen onderwijspraktijk/vak/lessen onder de loep nemen/analyseren en bepalen welke maatschappelijk trend(s) hierop van invloed is/zijn (geweest). Ik kan tevens de resultaten van wetenschappelijk onderzoek en de Bijbel inzetten om mijn onderwijspraktijk/vak/lessen en de evaluatie daarvan (LO4) te verbeteren.

Inhoud

Deze module richt zich op ontwikkelingen in de maatschappij die van invloed zijn op het onderwijs en uitmonden in leeromgevingen. Naast onderzoek naar de maatschappelijke trends die zich laten gelden in het onderwijs is er onderzoek gedaan naar beproefde leer- en/of onderwijsprincipes waar leeromgevingen aan zouden moeten voldoen. Tussen deze drie zaken (maatschappelijke ontwikkelingen, leeromgevingen en beproefde leer- en/of onderwijsprincipes) bestaat een zekere spanning. In ontwikkeling en leeromgeving houden we ons enerzijds bezig met ontwikkelingen in de maatschappij die bepalend blijken te zijn voor de keuzes van leeromgevingen en anderzijds richten we ons op beproefde leer- en/of onderwijsprincipes waaraan leeromgevingen zouden moeten voldoen.

Werkwijze

In ongeveer 4 contacturen zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 2 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties. De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht beide avonden aanwezig te zijn. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten bij afwezigheid.

Afsluiting

De module is behaald wanneer de handelingsdelen én de twee moduleopdrachten met een voldoende resultaat zijn afgerond.

4.2.3 Relatie en Ontwikkeling (RO)

Modulenaam:	Relatie en Ontwikkeling
Modulenummer:	4.2.3
Plaats in de opleiding:	jaar 4
Aantal studiepunten:	2 (onderzoekslijn) 6 (onderwijslijn)
Docenten:	docent/tutor jaar 4

Leerdoelen

In relatie tot de ander spiegel je je persoonlijke en professionele waarden om te komen tot verdieping van je commitment en kritische openheid.

- De persoon kan zijn/haar eigen (sub)cultuur vergelijken met andere (sub)culturen door gebruik te maken van Hofstedes aspecten van culturele kenmerken.
- Gevoeligheid tonen voor de gevoelens en behoeften van mensen met een andere (sub)cultuur in de nationale en internationale onderwijscontext.
- Welwillendheid tonen om de (werk)omgeving van hun (toekomstige) leerlingen te verkennen met kritische openheid tegenover de leerlingen en toewijding voor hun eigen (christelijke) ethos.
- Naar behoren communiceren met mensen van een andere (sub)cultuur, bijvoorbeeld door het toepassen van regels/normen/verwachtingen van de relatie (inclusief de professionele cultuur van verschillende beroepen) binnen de christelijke ethos.
- Het eigen maken van kritische openheid (tegenover anderen) en toewijding (christelijke identiteit/ethos) in professionele en persoonlijke omgevingen.

Inhoud

Relatie en persoonlijke ontwikkeling is een onafhankelijke module: het houdt verband met alle modules over relatie en gezag (1-3) en met de modules verantwoordelijkheid en relatie (1-2). In deze module ga je je verdiepen in het kritisch staan ten opzichte van je eigen functioneren naar en met de ander in de brede context van het onderwijs.

Werkwijze

In 4 contacturen zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 3 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties. De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht beide avonden aanwezig te zijn. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten bij afwezigheid.

Aanbevolen literatuur (let op niet verplicht!)

Hofstede, G.J., Pedersen, P.B., & Hofstede, G. (2002) *Exploring Culture*. Boston: Intercultural Press
Lanier, S.A. (2000) *Foreign to familiar*. Hagerstown: McDougal
Lanier, S.A. (2012) *Waarom zijn wij anders?* Almere: Ethnos. (Nederlandse vertaling van *Foreign to familiar*)
Smith, D.I. (2009). *Learning from the stranger*. Grand Rapids: Eerdmans

Afsluiting

Studenten die de onderzoekslijn doen leveren alleen de opdracht vooraf in. Deze dient als voorbereiding op de module.

Studenten die de onderwijslijn volgen moeten de opdracht vooraf maken en inleveren. Zij sluiten de module af met een opdracht, die aansluit bij de afstudeerrichting (beroepsgericht of AVO-gericht).

Afstudeerrichting	Beroepsgericht onderwijs	Algemeen vormend onderwijs
Opdracht vooraf	Schoolbezoek: zwarte school/ traditionele vernieuwingsschool of andere <i>vreemde ervaring</i>	Schoolbezoek: Traditionele vernieuwingsschool/ zwarte school of andere <i>vreemde ervaring</i>
Afsluitende opdracht	Bedrijfsbezoek	Schoolbezoek buitenland of zwarte school/ traditionele vernieuwingsschool (als niet is gedaan bij 1) college universiteit/ <i>university college</i>

4.2.4 Gezag en Organisatie (GO)

Modulenaam:	Gezag en Organisatie
Modulenummer:	4.2.4
Plaats in de opleiding:	jaar 4
Aantal studiepunten:	2 (onderzoekslijn) 5 (onderwijslijn)
Docenten:	docent/tutor jaar 4

Leerdoelen

- Ik kan de relatie expliciteren/expliciet maken én verantwoorden tussen mijn persoonlijke levensdoel en de missie van de school.
- Ik kan de eisen die de school of de overheid stelt met betrekking tot leerdoelen van leerlingen/studenten en methodieken kritisch evalueren en prioriteren.
- Ik ben in staat én bereid om activiteiten te ondernemen waarmee ik mijn cirkel van invloed vergroot en ik wil deze activiteiten verantwoorden.

Inhoud

Deze module bereidt studenten voor op christelijk burgerschap in de maatschappij en hoe dit vorm te geven. Daarnaast wordt aandacht besteed aan leerconcepten (en misconcepten). De module daagt studenten uit tot kritisch leren denken en te differentiëren in klassenverband.

Werkwijze

In 4 contacturen zullen bovengenoemde onderwerpen behandeld worden. Elk blok van 3 uren (één collegeavond) kent afwisselende werkvormen. Binnen deze uren zal het accent liggen op de zelfwerkzaamheid en het samenwerken, maar er zullen ook korte hoorcolleges zijn en videopresentaties. De studenten zullen zelf ook opdracht krijgen om hun leerervaringen te presenteren aan de groep.

Verplichtingen

De student is verplicht 2 avonden aanwezig te zijn. Bij zwaarwegende redenen kan voor 1 avond een ontheffing aangevraagd worden bij de tutor. Zie de preambule in het moduleboek voor aanwezigheidsplicht en verdere informatie over vervangende opdrachten.

Aan te schaffen literatuur

- Covey, S.R. (2008). *De zeven eigenschappen van effectief leiderschap*. 18e volledig herziene druk. Amsterdam/Antwerpen: Business Contact
- De Caluwé, L. & Vermaak, H. (2006). *Leren veranderen: Een handboek voor de veranderkundige*. Deventer: Vakmedianet
- Kotter, J.P. (1997, 1998). *Leiderschap bij verandering*. Den Haag: Sdu uitgevers bv

Afsluiting

Voorafgaand aan de module wordt een schriftelijk tentamen afgenomen. De module is behaald wanneer het tentamen en 1 moduleopdracht met een voldoende resultaat zijn afgerond. De masterclass, die wordt gegeven op avond 2, verwerk je in je portfolio.

Alle periodes jaar 4

4.2.5 Onderzoek

Modulenaam:	Onderzoek
Modulenummer:	4.2.5
Plaats in de opleiding:	jaar 4
Aantal studiepunten:	7 (onderwijslijn) 21 (onderzoeklijn)
Docenten:	docent/tutor jaar 4

Leerdoelen

Zie hiervoor ook de moduleboeken. Het gaat om het verdiepen van kennis van een bepaald beroepsgebonden en aan jezelf gelieerd vraagstuk en het verwerven en/of verdiepen van een onderzoekende, kritische kijk op de eigen lespraktijk in verbinding met een ideaal over goed onderwijs door middel van een empirisch onderzoek. Omdat het om de eigen beroepspraktijk gaat als docent voldoet een bachelor- of masteronderzoek van een niet-lerarenopleiding per definitie niet.

Inhoud

Het onderzoek omvat 3 delen waarvan 2 delen door alle studenten uitgevoerd moeten worden en het onderzoek zelf zal door de studenten uitgevoerd worden, die de onderzoeklijn volgen.

Werkwijze

Onderstaande stappen worden achtereenvolgens uitgevoerd:

Oriëntatie op onderzoek 4.2.5.1
Beknopte geannoteerde bibliografie 4.2.5.2
Uitvoering Onderzoek 4.2.5.3

Verplichtingen

De eerste twee onderdelen van het onderzoek worden door alle studenten uitgevoerd. De studenten voor de onderzoeklijn voeren ook het onderzoek zelf uit.

Om de onderzoeken te begeleiden zijn er gedurende het hele jaar de zogenaamde begeleidingsuren ingepland. Die zijn verplicht om bij te wonen.

Aan te schaffen literatuur

- Verhoeven, N. (2014). *Ik* Praktijkboek methoden en technieken voor het hoger onderwijs 5e druk. Den Haag: Boom Lemma uitgevers
- Eventueel andere in overleg met de docent. Met name Engelstalige boeken zijn soms erg goed en toegankelijk.

Afsluiting

De eerste twee onderdelen van het onderzoek worden door alle studenten uitgevoerd

De studenten voor de onderzoeklijn voeren ook het onderzoek zelf uit met alle afspraken, die daarbij horen zoals een presentatie.

4.2.6 Lio-stage

Modulenaam:	lio-stage
Modulenummer:	4.2.6
Plaats in de opleiding:	jaar 4
Aantal studiepunten:	15

verplichting volgen LIO-stage

In principe is de LIO-stage verplicht voor alle studenten, die geen baan in het voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs hebben.

Het afronden van een lerarenopleiding moet geschieden met een *meesterproef* in de vorm van de LIO-stage. Aan het eind van de opleiding laat de student zien dat hij zelfstandig les kan geven en in feite startbekwaam is voor het beroep van leraar.

Studenten die al 10 uur of meer lesgeven in het vak waarin zij een bevoegdheid wensen te halen zijn vrijgesteld van de LIO-stage.

Alle studenten die al lesgeven in het VO of MBO zoals hierboven aangegeven hebben dus een vrijstelling voor het algemene deel van de LIO-stage van 15 studiepunten.

Belangrijk: alle studenten moeten een assessment doen (zie volgende module)!

Globale werkwijze LIO-stage

Door middel van de stages in de voorgaande drie jaren heeft de student voldoende praktische ervaring opgedaan om zelfstandig een aantal klassen voor zijn rekening te nemen. In de LIO-stage wordt een grote mate van praktijkervaring opgedaan. In de LIO-stage krijgt de student de gelegenheid om in ongeveer 21 weken zelfstandig als docent te functioneren. Hij krijgt de verantwoordelijkheid voor een aantal *eigen* klassen. In de LIO-periode worden wekelijks 10 - 14 lessen gegeven.

Drempel voor de LIO-stage

Voordat aan de LIO-stage begonnen kan worden moet voldaan worden aan de volgende voorwaarden:

1. De propedeuse moet zijn afgerond.
2. De stages van de eerste drie jaren moeten zijn afgesloten.
3. Je moet 80 procent van de studiepunten hebben behaald van de eerste drie leerjaren (= 140 studiepunten).

Taken van de LIO

In de LIO-stage krijgt de student te maken met verschillende rollen en taken die uitgevoerd moeten worden. Deze zijn onder andere:

1. voorbereiding lessen
2. lestaken
3. leerlingbegeleiding
4. lid zijn van het schoolteam
5. intervisie uitvoeren
6. eigen portfolio ontwikkelen

LIO-stagegids

De exacte omschrijving van de LIO-stage is te vinden in de LIO-stagegids die te verkrijgen is bij afdeling Studentzaken. Hierin staat een volledig draaiboek en alle bijlagen die nodig zijn om de LIO-stage uit te voeren.

LIO-contactpersoon

De heer J.J. Boogaard is contactpersoon voor de LIO-stage.

4.2.7 Portfolio en assessment

Modulenaam	Portfolio en assessment
Modulenummer	4.2.7
Plaats in de opleiding	jaar 4, semester 1 en 2, eindgesprek bij afronding programma
Aantal studiepunten	1

Leerdoelen

- Ik schrijf in het portfolio mijn leerdoelen waarin ik als de leraar-in-opleiding, centraal sta.
- Het portfolio helpt mij bij de bewustwording van en de reflectie op mijn leerproces en onderwijsgedrag.
- In mijn portfolio laat ik mijn proces van leraar-worden zien.

Doel van het assessment

De oefening in de praktijk afronden en daarmee ontwikkelpunten vaststellen voor verdere ontwikkeling na de initiële opleiding.

Inhoud

Een portfolio is een belangrijk instrument in het beroepsonderwijs. En niet zonder reden. In je portfolio beschrijf je namelijk je persoonlijke ontwikkeling. Je probeert zichtbaar te maken hoe je groeit naar het beroep van leraar. Een portfolio is daarom zelf ook een groeidocument. Daarom neemt het portfolio een centrale plaats in op onze opleiding.

Werkwijze

1. Het portfolio wordt ingeleverd bij de tutor.
2. De tutor geeft feedback.
3. De tutor geeft een beoordeling.

Verplichtingen

1. De student heeft minimaal 8 studiepunten behaald over LO3, RG3, LO4, OU3, vrije opdracht.
2. De student heeft de stage afgerond.
3. Het portfolio is compleet en tijdig ingeleverd.

Het portfolio wordt door **alle** studenten gemaakt; hetzij naar aanleiding van de stage, hetzij naar aanleiding van het laatste jaar onbevoegd lesgeven.
Het assessment is voor **alle** studenten.

Literatuur

Essenties van christelijk leraarschap; eigen uitgave.

Afsluiting

Het portfolio en het assessment moeten als voldoende beoordeeld worden.
Als het portfolio nog niet voldoende is wordt er geen assessment afgenomen.
Het assessment wordt door 2 assessoren afgenomen (de voorkeur gaat uit naar een docent van het vak waarin de student gaat lesgeven en een docent van het generieke programma).

4.2.8 Generieke kennisbasis toets

Modulenaam:	Generieke kennisbasis toets
Modulenummer:	4.2.8
Plaats in de opleiding:	jaar 4
Aantal studiepunten:	2
Docenten	vacature Dr. G. Heino Dhr. C. van der Net

Leerdoelen

De kennis van het generieke deel van de opleiding paraat hebben, die noodzakelijk is voor het volgen van jaar 4.

Inhoud

De inhoud staat in de reader die vooraf besteld kan worden.

Werkwijze

Er is geen college, alleen een tentamen.

Verplichtingen

Het maken van het tentamen.

Aan te schaffen literatuur

reader GKB

Afsluiting

Schriftelijk tentamen, waarin getoetst wordt in de onderste niveaus van Bloom.

4.2.9 Masterclasses

Modulenaam:	Masterclasses
Modulenummer:	4.2.9
Plaats in de opleiding:	jaar 4, semester 1 en 2, periode 1, 2, 3 en 4
Aantal studiepunten:	1
Docenten:	(gast)docenten

Leerdoelen

De kennis van het generieke deel van de opleiding verdiepen en verbreden aan de hand van de volgende hoofdthema's:

1. Jouw interpersoonlijke vaardigheden
2. MBO-specifiek
3. Faalangstreductietraining
4. Gedrag en ontwikkeling
5. Mediawijsheid en digitale geletterdheid

Dit wordt nader uitgewerkt in de masterclassgids.

Werkwijze

Er zijn 4 collegeavonden verdeeld over het jaar.

Verplichtingen

De student, die de onderwijsleerlijn volgt, moet 4 avonden bijwonen. Er zijn geen tentamens of grote opdrachten. Een korte opdracht kan noodzakelijk zijn voor de avond zelf. Bij afwezigheid van 1 avond zal een passende, vervangende opdracht komen. Bij afwezigheid van 2 of meer avonden moeten de masterclasses het jaar daarop opnieuw bijgewoond worden.

INHOUD

VAK

MODULES

Inhoudsopgave vakinhoudelijk programma

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma	3
I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar	5
1.ec.1.1 Inleiding algemene economie	5
1.ec.2.1 Inleiding bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie	6
1.ec.3.1 Marketing 1	8
1.ec.4.1 Ondernemingsrecht en belastingrecht	10
1.ec.5.1 Inleiding recht	11
1.ec.6.2 Wiskunde voor economie jaar 1 semester 1	12
1.ec.7.2 Wiskunde voor economie jaar 1 semester 2	13
1.ec.8.1 Micro-economie I	14
1.ec.9.1 Bedrijfsadministratie I	15
1.ec.10.1 Bedrijfseconomie I	16
1.ec.11.1 Vakdidactiek jaar 1	17
Doorlopend project LVO economie jaar 1 – 3	19
II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar	26
2.ec.1.1 Macro-economie I	26
2.ec.2.1 Bedrijfseconomie II	28
2.ec.3.1 Marketing II	29
2.ec.4.1 Goederenrecht	30
2.ec.5.2 Statistiek I	31
2.ec.6.1 Organisatiekunde I	32
2.ec.7.1 Geld en bankwezen	33
2.ec.8.1 Bedrijfsadministratie II	34
2.ec.9.1 Marketing III	35
2.ec.10.1 Internationale economische betrekkingen	37
2.ec.11.1 Vakdidactiek jaar 2	39
III Modulebeschrijvingen derde studiejaar	41
3.ec.1.1 Micro-economie II	41
3.ec.2.1 Macro-economie II	43
3.ec.3.1 Bedrijfseconomie III	45
3.ec.4.1 Europakunde/Europees recht	47
3.ec.5.1 Geschiedenis van het economisch denken	48
3.ec.6.1 Financiële Rekenkunde en verzekeren	50
3.ec.7.1 Administratieve Organisatie en Computerboekhouden	52
3.ec.8.1 Statistiek II	54
3.ec.9.1 Sociaal recht	55
3.ec.10.1 Vakdidactiek jaar 3	56
3.ec.11.1 Internationalisering	57

3.ec.12.1 Bedrijfseconomie IV & Organisatiekunde II	58
IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar	59
4.ec.1.1 Overheidsfinanciën.....	59
4.ec.2.1 Bedrijfsadministratie III.....	61
4.ec.3.1 Ethiek	62
4.ec.4.1 Publiekrecht	63
4.ec.5.2 Capita Selecta	64
4.ec.9.1 Landelijke Kennistoets	65

B Moduleoverzichten vakinhoudelijk programma

Aan de moduleoverzichten en de beschrijvingen kunnen geen rechten worden ontleend. Het kan om verschillende redenen voorkomen dat een kleine of grotere onderdelen worden gewijzigd in de loop van het cursusjaar. Het streven is echter om dit zo min mogelijk te doen.

Het vakinhoudelijke programma van de tweedegraads opleiding economie omvat de volgende onderdelen:

Eerste leerjaar

Modulenaam	Modulenummer	Studiepunten
Inleiding algemene economie	1.ec.1.1	3
Inleiding bedrijfsadministratie/bedrijfseconomie	1.ec.2.1	3
Marketing 1	1.ec.3.1	3
Ondernemingsrecht en belastingrecht	1.ec.4.1	3
Inleiding recht	1.ec.5.1	3
Wiskunde voor economie jaar 1 semester 1	1.ec.6.2	3
Wiskunde voor economie jaar 1 semester 2	1.ec.7.2	3
Micro-economie 1	1.ec.8.1	3
Bedrijfsadministratie I semester 2	1.ec.9.1	3
Bedrijfseconomie I semester 2	1.ec.10.1	3
Vakdidactiek jaar 1	1.ec.11.1	6

Tweede leerjaar

Modulenaam	Modulenummer	Studiepunten
Macro-economie I	2.ec.1.1	3
Bedrijfseconomie II	2.ec.2.1	3
Marketing II	2.ec.3.1	3
Goederenrecht	2.ec.4.1	3
Statistiek I	2.ec.5.2	3
Organisatiekunde I	2.ec.6.1	3
Geld en bankwezen	2.ec.7.1	3
Bedrijfsadministratie II	2.ec.8.1	3
Marketing III	2.ec.9.1	3
Internationale economische betrekkingen	2.ec.10.1	3
Vakdidactiek jaar 2	2.ec.11.1	6

Derde leerjaar

Modulenaam	Modulenummer	Studiepunten
Micro-economie II	3.ec.1.1	3
Macro-economie II	3.ec.2.1	3
Bedrijfseconomie III	3.ec.3.1	3
Europakunde / Europees recht	3.ec.4.1	3
Geschiedenis van het economisch denken	3.ec.5.1	3
Financiële Rekenkunde en Verzekeren	3.ec.6.1	3
Administratieve organisatie en Computerboekhouden	3.ec.7.1	3
Statistiek II	3.ec.8.1	3
Sociaal recht	3.ec.9.1	3
Vakdidactiek jaar 3	3.ec.10.1	6
Internationalisering Afhankelijk van het cohort	3.ec.11.1	2
Bedrijfseconomie IV	3.ec.12.1	3

Vierde leerjaar

Modulenaam	Modulenummer	Studiepunten
Overheidsfinanciën	4.ec.1.1	1,5
Bedrijfsadministratie III	4.ec.2.1	3
Ethiek	4.ec.3.1	3
Publiekrecht	4.ec.4.1	1,5
Capita Selecta	4.ec.5.2	3
Landelijke kennistoets	4.ec.9.1	1

I Modulebeschrijvingen van het eerste studiejaar

1.ec.1.1 Inleiding algemene economie

modulenaam:	Inleiding algemene economie
modulenummer:	1.ec.1.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'inleiding AE' is dat de student inzicht verkrijgt in de verschillende aspecten die bij de bestudering van de het vakgebied algemene economie aan de orde komen. Zowel de maatschappelijke context als de algemeen economische wetenschap komen in deze inleiding aan de orde.

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie.

• Inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• overheid	3 ^e /4 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e /4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen én hebben zij vrij breed kennisgemaakt met de algemeen economische wetenschap. Inleiding AE introduceert bij de studenten een overzicht van de verschillende vakgebieden van de economische wetenschap en leert de meest basale begrippen en concepten aan.

moduledoelen

- De student kent de belangrijkste definities van de algemene economie.
- De student is op de hoogte van actuele economische ontwikkelingen.
- De student kan de economische wetenschap karakteriseren ten opzichte van andere wetenschappen.
- De student raakt vertrouwd met de economische methodiek en benadering.
- De student kan dit illustreren aan de hand van een casus (t.w. internationale handel).

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht van minimaal 80% bij de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven. Deze moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent dit in overleg met de studieleider.

Als een student, op basis van diploma's of cijferlijsten, aannemelijk kan maken in staat is deze module zelfstandig te bestuderen, dan kan hij een vrijstelling voor het volgen van de colleges aanvragen. Meer informatie is te krijgen bij de docent en de studieleider.

literatuur

- Kernbegrippen van economie 3^e editie, Boom Uitgevers 2004, N.G. Mankiw, ISBN 9789039521472
- 50 inzichten economie Edmund Conway Veen Magazines ISBN 9789085712558
- Nog nader te bepalen literatuur
- www.economische-begrippen.nl
- In college uitgereikt materiaal

toetsing

Binnen de toetsweken van het eerste semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

1.ec.2.1 Inleiding bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie

modulenaam:	Inleiding bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie
modulenummer:	1.ec.2.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Deze module beoogt in de eerste plaats interesse en motivatie bij de student op te wekken voor het brede scala van bedrijfseconomische en bedrijfsadministratieve onderwerpen.

Hoofdgedachte is dat bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie geen op zichzelf staande disciplines zijn, maar geïntegreerd beoefend dienen te worden.

Er is hier sprake van 'doe-vakken', waardoor de college tijd grotendeels zal worden besteed aan werkcolleges: feedback op thuis voorbereide oefeningen en opgaven. De zelfwerkzaamheid van de student wordt bevorderd door interactief studiemateriaal (CD-ROMs met opgaven en feedback op gegeven antwoorden).

In de colleges wordt waar mogelijk aandacht besteed aan manieren waarop de genoemde leerstof aan de leerlingen in het VO kan worden uitgelegd.

Binnen het vakoverstijgende project wordt de stof uit deze module verwerkt en toegepast.

relatie met andere modules

Deze module is inleidend van aard, na het afronden van deze module heeft de student een basis gelegd om vervolgmogelijkheden op de gebieden bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie te kunnen volgen.

Dit betreft dan de modules 'bedrijfseconomie semester 2' en 'bedrijfsadministratie semester 2' in het 2^e semester van jaar 1 en de vervolgmogelijkheden bedrijfseconomie, bedrijfsadministratie, computerboekhouden, financiële rekenkunde en administratieve organisatie uit jaar 2 tot en met 4 van de opleiding.

Verder is er een relatie met de modules Recht, Commerciële Economie en Organiseerkunde, vooral wat betreft de juridische, commerciële en organisatiekundige aspecten van het opzetten van een eigen onderneming.

toelatingscriteria

Voor deze module is geen voorkennis op het gebied van bedrijfsadministratie en bedrijfseconomie noodzakelijk, er wordt gestart op niveau nul.

moduledoelen

- De student kan uitleggen wat de verbanden zijn tussen de disciplines bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie.
- De student heeft een globaal beeld van de inhoud van de terreinen bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie en de onderwerpen die daarbij van belang zijn.
- De student kan handmatig financiële gegevens in een financiële administratie vastleggen en verwerken.
- De student is in staat een balans, resultatenrekening en liquiditeitsoverzicht samen te stellen.
- De student is op de hoogte van de benodigde onderdelen bij het opstellen van een ondernemingsplan.
- De student is in staat de benodigde financiële overzichten bij het opstellen van een ondernemingsplan samen te stellen.
- De student is in staat met behulp van voorbeelden onderscheid aan te brengen tussen kosten en uitgaven, ontvangsten en opbrengsten.
- De student is in staat elementaire kostprijscalculaties te maken.
- De student is in staat elementaire financiële kengetallen uit te rekenen en daaruit conclusies te trekken over de financiële positie van de onderneming.
- De student kan aan de hand van een gegeven beginbalans en gegeven financiële feiten het journaal, het grootboek en de kolommenbalans van een handelsonderneming samenstellen.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven. Deze moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Heezen, Introductie ondernemingsplan en financiële besturing, 2015, 3e druk ISBN 978-90-0184178-2 Noordhoff
- Fuchs e.a., Boekhouden geboekstaafd 1, 2021, 14e editie, ISBN 9789001738280, Noordhoff
- Fuchs e.a., Boekhouden geboekstaafd 1, opgavenboek, 2021, 14e editie, ISBN 9789001738310, Noordhoff
- Fuchs e.a. 'Boekhouden geboekstaafd 1, uitwerkingen', 2021, 14e editie, ISBN 9789001301835 Noordhoff

toetsing

Binnen de toetsweken van het eerste semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

1.ec.3.1 Marketing 1

modulenaam:	Marketing 1
modulenummer:	1.ec.3.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	A.J. den Butter MSc

moduledoelen

- De student kan een omschrijving van Marketing (Commerciële Economie) geven.
- De student kan de begrippen sociaal verantwoorde marketing en ethiek een plaats geven en hierop vanuit Bijbelse visie een standpunt innemen.
- De student kan de verschillende fasen van strategische marketingplanning beschrijven.
- De student kan de verschillende onderdelen van de micro-omgeving en macro-omgeving voor een concrete organisatie expliciet maken.
- De student kan een SWOT-analyse maken voor een organisatie.
- De student kan de belangrijkste onderdelen van internationale marketing uitleggen.
- De student kan de basisonderwerpen m.b.t. consumentengedrag bespreken en daarbij gebruik maken van diverse invalshoeken: economische, psychologische en sociologische.
- De student kan de belangrijkste verschillen tussen consumentenmarketing en b-to-b marketing bespreken.
- De student kent de verschillende onderdelen van het marktonderzoekproces.
- De student kan een elementair marktonderzoek opzetten en uitvoeren.
- De student heeft affiniteit met marketing gekregen en tracht d.m.v. het lezen over marketingproblemen en het bijhouden van de actualiteit zijn kennis van en inzicht in deze discipline te verdiepen.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven. Deze moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

inhoud

Marketing is naast Algemene Economie en Bedrijfseconomie een van de belangrijkste economische discipline. Hoewel Commerciële Economie/Marketing vaak niet expliciet op de roosters van leerlingen in het voortgezet onderwijs staat vermeld, komt dit terrein vele malen in de lesstof op middelbare scholen aan bod.

Markten veranderen snel. Het consumentengedrag is eveneens aan vele veranderingen onderhevig. Binnen de module Marketing in jaar 1 en 2 wordt getracht een raamwerk te bieden waarbij studenten een marketingstrategie kunnen uitzetten, zelfstandig een marktonderzoek kunnen uitvoeren en zelfstandig een marketingplan kunnen schrijven.

Zelfwerkzaamheid van de student wordt bevorderd door gebruik te maken van de website www.pearsoneducation.nl/kotler, waarbij gebruik gemaakt kan worden van meerkeuzevragen, internetlinks, extra casemateriaal en extra artikelen.

Tevens worden een aantal marketingcases door de studenten gepresenteerd.

relatie met ander modules

Binnen deze module zijn een aantal onderwerpen met vele raakvlakken met andere module. Het betreft o.a. 'Marketingomgeving' met een link naar Algemene Economie en 'Internationale Marketing' met een link naar Algemene Economie.

Ook ligt er een duidelijke link naar module Ethiek en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Verder volgen na deze module 'Marketing 1' de module 'Marketing 2' en 'Marketing 3' in jaar 2 van de opleiding. Deze drie module vormen samen één geheel en stellen gezamenlijk de marketingstof aan de orde welke binnen het externe diploma NIMA-A wordt afgetoetst.

literatuur

Kotler 'Principes van marketing', 8e editie, 2021, uitgeverij Pearson, ISBN 9789043038065 of het digitale boek: 9789043038089

toetsing

Binnen de toetsweken van het eerste semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

Dit tentamen heeft als gewicht 80.

Daarnaast ontvangen de studenten voor een marketingpresentatie een cijfer met als gewicht 20. Dit betreft dan het verzorgen van een marketingpresentatie van een bij de leerstof behorende marketingcase. Het gewogen gemiddelde van deze 2 deeltijfers vormt het eindcijfer van de module.

Als aanvullende eis geldt dat de afzonderlijke onderdelen binnen een module dienen te zijn afgesloten met een cijfer dat minstens een 5,5 is.

Voor zowel het tentamen als voor de marketingpresentatie is er een herkansingsmogelijkheid binnen hetzelfde studiejaar.

1.ec.4.1 Ondernemingsrecht en belastingrecht

modulenaam:	Ondernemingsrecht en belastingrecht
modulenummer:	1.ec.4.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, semester 2
aantal studiepunten:	3
docent:	mr. D. Alblas AA

intro module

De student leert zich de basiskennis en principes van dit vak eigen te maken en vertrouwd te raken met de manier waarop het vak recht in het economisch leven functioneert. Tevens is de student in staat om met de verworven kennis actuele ontwikkelingen op dit vakgebied enigszins te volgen en deze in te passen en toe te passen in een concrete situatie.

relatie met andere modules

Juridische basiskennis is zeer nuttig bij het doorgronden van het maatschappelijke en economische leven. Bovendien heeft dit vak direct aansluiting bij vakken als 'Inleiding recht' en 'Goederenrecht'. De vakken 'Inleiding Publiekrecht' en 'Inleiding sociaal recht' vormen een verdieping. 'Inleiding recht' en 'Inleiding ondernemingsrecht en belastingrecht' dienen met een voldoende te worden afgesloten om de derdejaarsvakken met succes te volgen.

moduledoelen

- De student maakt kennis met diverse aspecten van het vak recht, waarbij met name op hoofdlijnen de grondslagen van het ondernemingsrecht worden behandeld.
- De student is in staat een aantal (basis)begrippen te omschrijven en in voorkomende gevallen een aantal basisregels toe te passen conform de voor dit vakgebied geldende afspraken.
- De student is in staat om aan de hand van geschikt bronmateriaal zelfstandig een oplossing te geven voor eenvoudige juridische vraagstukken die zich in het economisch verkeer kunnen voordoen.
- De student is in staat vanuit juridisch perspectief de verschillende ondernemingsvormen te analyseren.
- De student weet ook van de nieuwe ondernemingsvormen en kan deze op leerling-niveau uitleggen in de klas.
- De student heeft basale kennis van het Nederlandse belastingstelsel, zowel voor ondernemingen als particulieren.
- De student kan eenvoudige vragen over vennootschapsbelasting, dividendbelasting, omzetbelasting en loonbelasting beantwoorden.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven. Deze moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

literatuur

Verplichte literatuur:

- Loonstra, C.J., *Hoofdlijnen Nederlands Recht*, Groningen: Noordhoff, meest recente druk.
- *Wetteksten voor het HEO* (Wolters-Noordhoff Groningen, meest recente druk)
- of De Blauwe VNW, *Verzameling Nederlandse Wetgeving*, (SDU, meest recente druk)

Aanbevolen literatuur:

- Damen, M.P., *Praktisch fiscaalrecht*, Groningen: Noordhoff (meest recente druk)

afsluiting en toetsing

- Het geven van een les over een vorm van belastingheffing (weging is 30%, tentamen 70%)
- Schriftelijk tentamen van anderhalf uur (ca. 40% meerkeuze, en 60% open essayvragen)
- Voor beide onderdelen moet minimaal 55 punten worden gehaald.

1.ec.5.1 Inleiding recht

modulenaam:	Inleiding Recht
modulenummer:	1.ec.5.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	mr. D. Alblas AA

intro module

De student leert zich de basiskennis en principes van het vak zich eigen te maken en vertrouwd te raken met de manier waarop het vak recht in het dagelijks leven functioneert. Tevens is de student in staat om met de verworven kennis actuele ontwikkelingen op dit vakgebied enigszins te volgen en deze in te passen en toe te passen in een concrete situatie. Vooral zal de student door deze module beter begrijpen waarom economie en recht ook wel een 'twee-eiige tweeling' worden genoemd.

relatie met andere modules

Juridische basiskennis is zeer nuttig bij het doorgronden van het maatschappelijke en economische leven. Bovendien heeft dit vak direct aansluiting bij vakken als 'economie van de overheid' en 'Europakunde/Europees Recht'. De vakken 'Inleiding Publiekrecht', 'Ondernemingsrecht', 'Goederenrecht' en 'Inleiding sociaal recht' vormen een verdieping van dit vak.

toelatingscriteria

Bij aanvang beschikt de student over kennis op hoofdlijnen over dit vakonderdeel en is bekend met de relevantie van dit vak voor de praktijksituatie.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven. Deze moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

moduledoelen

- De student maakt kennis met diverse aspecten van het vak recht, waarbij vooral op hoofdlijnen de grondslagen van het recht en het verbintenissenrecht worden behandeld.
- De student heeft inzicht in de bronnen van het recht.
- De student heeft inzicht in het ontstaan en de relevantie van het recht voor zijn economische lespraktijk.
- De student is in staat een aantal (basis)begrippen te omschrijven en in voorkomende gevallen een aantal basisregels toe te passen conform de voor dit vakgebied geldende afspraken.
- De student is in staat om aan de hand van geschikt bronmateriaal zelfstandig een oplossing te geven voor eenvoudige juridische vraagstukken die zich in het economisch verkeer kunnen voordoen.

literatuur

Verplichte literatuur:

- Loonstra, C.J., *Hoofdlijnen Nederlands Recht*, Groningen: Noordhoff, meest recente druk.
- *Wetsteksten voor het HEO* (Wolters-Noordhoff Groningen, meest recente druk)
of De Blauwe VNW, Verzameling Nederlandse Wetgeving, (SDU, meest recente druk)

aanbevolen literatuur

- M. de Blois, *Grondslagen van het recht 1: Hoofdlijnen* (Boom Juridische Uitgevers, 6^e druk 2012, ISBN 9789089746634).

afsluiting en toetsing

- Schriftelijk tentamen van anderhalf uur (ca. 40% meerkeuze en 60% open vragen) dat 80% meetelt
- Presentatiedeel (20%)
- Voor beide onderdelen moet minimaal 55 punten worden behaald.

1.ec.6.2 Wiskunde voor economie jaar 1 semester 1

modulenaam:	Wiskunde I
modulenummer:	1.ec.6.2
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn

intro module

Voor de in deze module behandelde onderwerpen is een voorkennis gewenst die is aangegeven bij de toelatingscriteria.

relatie met andere modules

In deze module krijg je de wiskundige vaardigheden aangereikt die je bij verschillende economische modules nodig zult hebben. In deze module zal de nadruk liggen op de wiskundige basis, de toepassing komt bij diverse andere modules aan de orde.

toelatingscriteria

Het studieboek gaat uit van een wiskundige voorkennis die voor de desbetreffende onderwerpen overeen komt met het kennisniveau dat overeenkomt met het examenniveau voor het vak wiskunde A havo.

moduledoelen

De student beschikt over de noodzakelijke wiskundige kennis om de binnen het vak veelvuldig toegepaste technieken te begrijpen, zelf toe te passen én te kunnen uitleggen.

Het eerste semester staan veel voorkomende vergelijkingen centraal.

De student:

- Kent de basisrekentechnieken zoals optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen, machtsverheffen en worteltrekken, procentrekenen en werken met breuken.
- Is in staat om de basisberekeningen te maken.
- Is in staat om zonder hulpmiddelen een realistische schatting te maken van de uitkomst van een rekensom.
- Kan werken met variabelen en formules.
- Kent de algemene gedaante van een lineair verband.
- Kent de definitie van een richtingscoëfficiënt.
- Weet het verschil tussen expliciete en impliciete lineaire verbanden.
- Kan lineaire verbanden opstellen.
- Kan (stelsels van) lineaire vergelijkingen oplossen.
- Kan rekenen met ongelijkheden in lineaire verbanden.

aanwezigheidsplicht en werkvormen

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven. Deze moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

Als een student, op basis van diploma's of cijferlijsten, aannemelijk kan maken dat hij in staat is deze module zelfstandig te bestuderen, dan kan hij een vrijstelling voor het volgen van de colleges aanvragen. Meer informatie is te krijgen bij de docent en de studieleider.

literatuur

- Basisboek wiskunde in business, 3^e druk Boom Uitgevers 2021, R. Erven, D. Roelfsema, G. Kale; ISBN 9789024437757

andere aanbevolen zelfstudiemethoden

- Wiskundemethodes voor voortgezet onderwijs wiskunde A, niveau havo-5, vwo-5,6
- Wiswijs, 3^e druk (of latere) Noordhoff Uitgevers 2013, F. Pach, H. Wisbrun; ISBN 9789001788537
- Basis wiskunde, 3^e druk (of latere) Academic Service 2004, K. van den Hoek; ISBN 9789039518885

afsluiting en toetsing

Schriftelijk tentamen

1.ec.7.2 Wiskunde voor economie jaar 1 semester 2

modulenaam:	Wiskunde II
modulenummer:	1.ec.7.2
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn

intro module

Voor de in deze module behandelde onderwerpen is een voorkennis gewenst die is aangegeven bij de toelatingscriteria.

relatie met andere modules

In deze module krijg je de wiskundige vaardigheden aangereikt die je bij verschillende economische modules nodig zult hebben. In deze module zal de nadruk liggen op de wiskundige basis, de toepassing komt bij diverse andere modules aan de orde.

toelatingscriteria

Het studieboek gaat uit van een wiskundige voorkennis die voor de desbetreffende onderwerpen overeen komt met het kennisniveau dat overeenkomt met het examenniveau voor het vak wiskunde A havo.

moduledoelen

Het tweede semester bouwt voort op de in het eerste semester opgedane kennis en breidt de wiskundige vaardigheden verder uit.

De student:

- kent de algemene gedaante van een tweedegraads verband.
- kent de abc-formule en de discriminant.
- kent de relatie tussen het aantal oplossingen van een tweedegraads vergelijking en de discriminant.
- kan een tweedegraads vergelijking opstellen.
- kan een tweedegraads vergelijking oplossen.
- kan een tweedegraads vergelijking tekenen.
- begrijpt het principe van differentiëren.
- kent de algemene differentiëregels van een polynoom.
- kent de stappen om een polynoom te optimaliseren.
- is in staat om een willekeurig polynoom te differentiëren.
- kan TO, TK en TW van maximaal graad 4 optimaliseren.

aanwezigheidsplicht en werkvormen

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

Als een student, op basis van diploma's of cijferlijsten, aannemelijk kan maken deze module zelfstandig ook zelfstandig in staat is te bestuderen kan hij een vrijstelling voor het volgen van de colleges aanvragen. Meer informatie is te krijgen bij de docent en de studieleider.

literatuur

- Basisboek wiskunde in business, 3^e druk Boom Uitgevers 2021, R. Erven, D. Roelfsema, G. Kale; ISBN 9789024437757

andere aanbevolen zelfstudiemethoden:

- Wiskundemethodes voor voortgezet onderwijs wiskunde A, niveau havo-5, vwo-5,6
- Wiswijs, 3^e druk Noordhoff Uitgevers 2010, F. Pach, H. Wisbrun; ISBN 9789001788537
- Basis wiskunde, 3^e druk Academic Service 2004, K. van den Hoek; ISBN 9789039518885 (of latere druk)

afsluiting en toetsing

Schriftelijk tentamen

1.ec.8.1 Micro-economie I

modulenaam:	Micro-economie I
modulenummer:	1.ec.8.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docenten:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'micro economie' is dat de student inzicht verkrijgt in de verschillende aspecten die bij de bestudering van de micro economie aan de orde komen. Er wordt vooral aandacht geschonken aan de besluitvorming vanuit de afzonderlijke consumptie- en productiehuishoudingen, waarbij het functioneren van markten en de totstandkoming van prijzen van de verschillende goederen centraal staan.

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie:

• inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• overheid	3 ^e /4 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e /4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen én hebben zij vrij breed kennisgemaakt met de algemeen-economische wetenschap. De drie eerstgenoemde vakken leggen als het ware de basis voor de andere vakken. Micro-economie I behandelt de basale begrippen en technieken, waar micro-economie II op verder bouwt.

Toelatingscriteria

Voor het volgen van deze module is kennis nodig van de module Inleiding algemene economie.

moduledoelen

- De student kan algebraïsch en grafisch marktwerking analyseren.
- De student kan de verschillende (meest gangbare) vraag- en aanbodelasticiteiten berekenen en interpreteren.
- De student kan algebraïsch en grafisch verschillende manieren van overheidsingrijpen analyseren.
- De student is in staat om de relatie te leggen tussen marktwerking enerzijds en welvaart anderzijds middels het producenten- en consumentensurplus (de zogenaamde marktefficiëntie).
- De student is in staat om het effect van belastingen op bovenstaand consumenten- en producentensurplus (grafisch) te analyseren.
- De student kan de productiekostenstructuur van bedrijven analyseren.
- De student kan het marktgedrag van bedrijven in verschillende marktvormen verklaren.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Kernbegrippen van economie 3e editie, Boom Uitgevers 2004, N.G. Mankiw, ISBN 9039521476

toetsing

Binnen de toetsweken van het 2e semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

1.ec.9.1 Bedrijfsadministratie I

modulenaam:	Bedrijfsadministratie I
modulenummer:	1.ec.9.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Er is hier sprake van een 'doe-vak', waardoor de college tijd grotendeels zal worden besteed aan werkcolleges: feedback op thuis voorbereide oefeningen en opgaven.

In de colleges wordt waar mogelijk aandacht besteed aan manieren waarop de genoemde leerstof aan de leerlingen in het VO kan worden uitgelegd.

toelatingscriteria

Voor het volgen van deze module is kennis nodig van de module 'Inleiding bedrijfsadministratie en bedrijfs-economie'.

moduledoelen

- De student kan aan de hand van voorafgaande journaalposten de kolommenbalans van een handelsonderneming (in de vorm van een eenmanszaak) aanpassen.
- De student kan financiële feiten ordenen.
- De student is in staat een subadministratie bij te houden.
- De student is in staat in de boekhouding de permanence in de voorraad en de brutowinst op verkopen tot uitdrukking te brengen.
- De student is in staat de administratie van de voorraad tegen verkoopprijzen te kunnen voeren.
- De student kan de ontvangst/afgifte van goederen en facturen op verschillende tijdstippen boekhoudkundig verwerken.
- De student kan de permanence m.b.t. de kosten en baten toepassen.
- De student kan boekingen maken in verband met sociale lasten, interestkosten, interestbaten, kosten van duurzame productiemiddelen, kosten van voorzieningen, oninbare vorderingen en incurante voorraden.

werkwijze

Er is sprake van werkcolleges, waarbij nieuwe theorie wordt uitgelegd en door studenten thuis gemaakte opgaven met elkaar worden besproken. Tevens worden tijdens het college gezamenlijk nieuwe opgaven gemaakt.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

literatuur

- Fuchs e.a., Boekhouden geboekstaafd 1, 2021, 14e editie, ISBN 9789001738280, Noordhoff
- Fuchs e.a., Boekhouden geboekstaafd 1, opgavenboek, 2021, 14e editie, ISBN 9789001738310, Noordhoff
- Fuchs e.a. 'Boekhouden geboekstaafd 1, uitwerkingen', 2021, 14e editie, ISBN 9789001301835 Noordhoff

toetsing

Binnen de toetsweken van het tweede semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

1.ec.10.1 Bedrijfseconomie I

modulenaam:	Bedrijfseconomie I
modulenummer:	1.ec.10.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. G. van Beek

moduledoelen

- De student kan met behulp van voorbeelden onderscheid aanbrengen tussen kosten en uitgaven, ontvangsten en opbrengsten.
- De student kan de kosten van afval en uitval berekenen.
- De student kan de kosten van duurzame productiemiddelen berekenen.
- De student is in staat de bijzondere kenmerken van variabele, vaste, directe en indirecte kosten te beschrijven.
- De student is in staat de integrale kostprijs van een product of dienst te berekenen.
- De student is in staat de verschillende methoden om de indirecte kosten aan een eindproduct toe te rekenen, toe te passen.
- De student kan het verschil in resultaatberekening tussen integrale-kostprijsmethode (AC) en variabele kostencalculatie (VC) verklaren.
- De student kan het break-evenpoint van een organisatie berekenen.
- De student is in staat de verschillen tussen gebudgetteerde cijfers en werkelijke cijfers te analyseren.
- De student is in staat de verschillende beslissingscalculaties toe te passen

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

inhoud

Er is hier sprake van een 'doe-vak', waardoor de collegetijd grotendeels zal worden besteed aan werkcolleges: feedback op thuis voorbereide oefeningen en opgaven. De zelfwerkzaamheid van de student wordt bevorderd door interactief literatuur.

In de colleges wordt waar mogelijk aandacht besteed aan manieren waarop de genoemde leerstof aan de leerlingen in het VO kan worden uitgelegd.

literatuur

- Heezen, Bedrijfseconomie voor het besturen van organisaties, Noordhoff, 2016. 6e druk, ISBN 9789001867201
- Heezen, Bedrijfseconomie voor het besturen van organisaties, opgavenboek, Noordhoff, 2016. 6e druk, ISBN 9789001867188

toetsing

Binnen de toetsweken van het tweede semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

1.ec.11.1 Vakdidactiek jaar 1

modulenaam:	De leraar als beginnend beroepsbeoefenaar
modulenummer:	1.ec.11.1
plaats in de opleiding:	1 ^e jaar, 1 ^e en 2 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	dhr. G. van Beek

introductie module

In dit jaar staat de basis van het lesgeven centraal. In de uitwerking van de lessen en de opdrachten zal de focus vooral liggen in de onderbouw van het vmbo en havo/vwo. Er is in deze module dus veel aandacht voor de beginnende docent.

Daarnaast komen de meest basale zaken aan bod: Wat houdt het schoolvak economie in en hoe geef je dit vorm in de klas. Hoe krijg je een klas aan het leren? Het ontwikkelen van een visie daarop, maar ook het aanreiken van didactische werkvormen en het trainen van didactische vaardigheden staan het 1^e jaar tijdens vakdidactiek centraal. Ook de wijze waarop economie-onderwijs in Nederland is ontstaan en de plaats van economie in het curriculum komt binnen deze module aan de orde.

Buiten de reguliere lessen vakdidactiek wordt er ook gewerkt aan een doorlopend project Kennisbasis. Een uitgebreide opdrachtomschrijving hiervan is terug te vinden in de studiegids.

Economieonderwijs in balans

Als we het hebben over economieonderwijs denken we al snel aan geld, welvaart en groei. Binnen vakdidactiek willen we studenten uitdagen hier een brede(re) visie op te ontwikkelen. Dit willen we doen vanuit het onderzoek van Lans Bovenberg. Hij stelt in zijn lectorale rede: "Economie gaat niet alleen over het onpersoonlijke domein van het geld, maar over het hele menselijke bestaan. Het betreft je geld én je leven. Economie is een manier van kijken naar de sociale werkelijkheid: kiezen en samenwerken om met beperkte middelen meer welzijn te creëren. De kern van de economische bril is om met slechts een beperkt aantal concepten een veelheid van contexten te verhelderen.

Deze brede opvatting van economie impliceert dat de economische wetenschap naast het financiële marktdomein ook sociale verschijnselen analyseert zoals opvoeding, onderwijs, sociale relaties, mantelzorg, gezondheidszorg, veiligheid, milieukwaliteit en migratie. Meer begrip van deze contexten vraagt een minder rationeel en meer relationeel mensbeeld dan nu nog vaak centraal staat in het economieonderwijs."

Didactische diamant

Binnen de lessen vakdidactiek zullen we tenminste één opdracht verbinden aan de didactische diamant (artikel literatuurlijst).

Voorafgaand aan de uitvoering van de opdracht zullen we (onderdelen van) de didactische diamant bespreken. Met elkaar gaan we op zoek naar verbindingen tussen deze diamant en de vakles. Welke elementen kunnen worden ingezet om het christelijke perspectief te laten doorklinken.

relatie met andere modules

Deze module is een eerste kennismaking met vakdidactiek in het algemeen en met een specifieke invalshoek wat betreft het geven van economie. Bepaalde onderwerpen uit het PD-programma komen in een andere context terug en integratie van de economische vakken in deze module wordt zichtbaar in het project van het 1^e jaar.

aanwezigheidsplicht

Omdat de colleges werkcolleges zijn is aanwezigheid voor een goede voortgang een vereiste. Vereiste voor een voldoende afronding is 80% aanwezigheid.

module doelen

- de student maakt kennis met de rol van docent economie.
- de student maakt kennis met het gedachtegoed van Lans Bovenberg, hierin zal deze uitgedaagd worden een visie op het vakgebied te ontwikkelen.
- de student maakt kennis met didactiek in het algemeen en van de economie in het bijzonder.
- de student weet het Directe-instructiemodel en activerende didactiek toe te passen.
- de student heeft kennis van het gebruiken van relevante economische begrippen tijdens een lessituatie.
- de student maakt kennis en oefent met rekenen bij economie.
- de student werkt projectmatig aan een integrale opdracht.
- de student maakt kennis en oefent met verschillende didactische werkvormen en neemt kennis van ICT-inzet in de les.
- de student maakt kennis met de geschiedenis van het economie-onderwijs.

- De student leert reflecteren op een eigen lessituatie n.a.v. een opgenomen video.

werkvormen

De gehanteerde werkvormen kunnen per college verschillen. Voor zover mogelijk zijn werkvormen genoemd in het collegeoverzicht. De colleges zullen overwegend werkcolleges zijn waarbij de inbreng van de student is vereist.

literatuur

- Dit zijn voornamelijk artikelen, deze zullen in de les worden uitgereikt.
- Economieonderwijs in balans: kiezen en samenwerken, Lans Bovenberg, Tilburg University, 2016
- De didactische diamant, DRS, november 2021, dr. ir. Piet Murre

afsluiting en toetsing

Vakdidactiek wordt weergegeven en afgesloten met een portfolio. De opzet en vereisten van deze portfolio worden in college 1 besproken. Ook worden opdrachten, collegeverslagen, en reflectieverslagen door de student opgenomen en bijgehouden in een portfolio. Dit portfolio wordt afgesloten met een mondeling tentamen. Eisen en opzet portfolio en het eindgesprek wordt verstrekt tijdens het 1^e college van het studiejaar. Deze zijn tevens te vinden in het moduleboek.

Het portfolio wordt beoordeeld met een cijfer. Het project wordt beoordeeld met goed, voldoende of onvoldoende.

Doorlopend project LVO economie jaar 1 – 3

Opdrachten Kennisbasis – project

Inleiding kennisbasis

De kennisbasis is in het leven geroepen om meer aandacht te besteden aan de kenniscomponent van leraren. Over de kennis van leraren, en dus ook afgestudeerde leraren van de lerarenopleiding, mag geen twijfel bestaan. Als docent economie word je geacht minimaal de Kennisbasis (zie <https://kennisbases.10voordeleraar.nl/pdf/kennisbasis-bachelor-economie.pdf>) te beheersen. Inmiddels hebben we een aantal jaren ervaring met de kennisbasis. Naar ons oordeel verdient de kennisbas vanaf jaar 1 van de opleiding reeds aandacht. Het blijkt namelijk dat met name parate kennis niet voor elke student op een gelijk niveau aanwezig is en/of voldoende paraat is om met succes te bewijzen dat er over toereikende kennis wordt beschikt.

Landelijke kennistoets

De landelijke kennistoets is het instrument om de beheersing van de kennisbasis te toetsen. Je moet daarvoor een voldoende halen. In de studiegids is een aparte modulebeschrijving van de landelijke kennistoets te vinden, onder 4.ec.9.1. De inhoud wordt dus niet door ons vastgesteld, maar landelijk. Als opleiding vinden wij de kennisbasis het minimum van wat je als docent moet beheersen om je vak goed te kunnen geven. Dit project beoogt je al verwerkend de kennisbasis op te frissen, te beheersen en te verdiepen. Op www.10voordeleraar.nl vind je ook de toets matrijs en een oefentoets van de LKT-toets. Hier vind je ook de definitieve toets data.

Deelprojecten

Vanaf jaar 1 starten we dus met op de kennisbasis gebaseerde verwerkingsopdrachten. Na drie jaar, als je aan de LKT toe bent, heb je dus drie keer een project uitgevoerd.

De opdrachten, die je uitvoert binnen elk project, zijn gekoppeld aan de vakken van het betreffende leerjaar. In bijlage 1 bij deze brief vind je een overzicht van de vakken per leerjaar waarbij je de projectopdrachten moet realiseren.

Een belangrijk onderdeel van dit project is de feedback aan medestudenten. Laat zien dat je het werk van je medestudent hebt gelezen. Geef waardevolle en opbouwende feedback.

Thema's en keuze werkvorm per vak

Per leerjaar dien je als groep keuzes te maken uit de kennisbasisonderwerpen die horen bij het betreffende vak. Het door jou gekozen onderwerp dien je op basis van een gekozen werkvorm uit te werken. De type werkvormen die je kunt kiezen zijn in bijlage 2 bij deze brief opgenomen.

Per leerjaar mogen er niet dezelfde kennisbasis-onderwerpen worden gekozen. Als studenten moet je dus onderling afstemmen wie welke onderwerpen per vak kiest. Dit afstemmen van de verschillende onderdelen zal mogelijk worden gemaakt tijdens vakdidactiek. Op die manier voorkom je dat iedere student hetzelfde onderwerp gaat behandelen bij een bepaald vak.

Dit zal meteen het startsein zijn voor dit project.

Inleveren (ter beoordeling)

Het project moet worden ingeleverd in GradeWork. Dit doe je in totaal dus drie keer: in jaar 1, jaar 2 en jaar 3.

Bij het inleveren maak je gebruik van het bestand 'formatkennisbasis jaar 1,2 of 3' Dit is dan ook het document (vooraf deels ingevuld) waar alles in verwerkt wordt.

- **Je levert dus één Word-bestand in!**
- **Ieder project is gekoppeld aan het vak vakdidactiek van het betreffende jaar. Je ontvangt de totale punten voor vakdidactiek wanneer ook het daarbij behorende project is ingeleverd en tenminste met een voldoende is beoordeeld.**

Nota bene: studenten die vrijstelling hebben voor het betreffende vak hebben geen vrijstelling voor de kennisbasisopdracht bij het betreffende vak. Iedere student moet namelijk de LKT doen.

Coördinatie en vragen

De coördinatie van het project is in handen van Gerrald van Beek. Mocht je vragen hebben over de opzet van het project dan kun je bij hem terecht. Wanneer je vragen hebt over het kennisbasisonderwerp in relatie tot het vak dan kun je terecht bij de betreffende vakdocent.

Auteursrecht en andere Driestar regels

De werkstukken zijn en blijven eigendom van de Driestar. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling en ook niet toegestaan de werkstukken vanuit Driestar op enigerlei wijze verder te verspreiden of aan anderen dan medestudenten van de Driestar te verstrekken. Het auteursrecht van de stukken berust dus uitdrukkelijk bij Driestar Hogeschool. Indien misbruik wordt gesignaleerd gelden de bepalingen uit het OER voor wat betreft sancties op overtredingen van de examenvoorwaarden. Dit geldt overigens evenzeer voor andere aspecten, als plagiaat etc. De student verklaart bij inlevering uitdrukkelijk geen plagiaat te hebben gepleegd en zich aan de auteursrechtelijke bepalingen te houden.

Tenslotte

Met dit project en de werkstukken beogen we jullie als studenten je de kennisbasis dus maximaal eigen te maken en je voor te bereiden op de LKT. Dit betekent dat het profijt van de werkstukken niet alleen bij jou zelf ligt, maar dat je hiermee al je medestudenten uit alle leerjaren van dienst bent. Ga er prudent mee om.

Bijlage 1

	Modulenaam	Module- nummer
X	Inleiding algemene economie	1.ec.1.1
X	Inleiding BA/BE	1.ec.2.1
	Marketing 1	1.ec.3.1
	Ondernemingsrecht en belastingrecht	1.ec.4.1
	Inleiding recht	1.ec.5.1
	Wiskunde voor economie 1	1.ec.6.1
	Wiskunde voor economie 2	1.ec.7.1
X	Micro-economie I	1.ec.8.1
X	Bedrijfsadministratie I	1.ec.9.1
X	Bedrijfseconomie semester I	1.ec.10.1
	Vakdidactiek jaar 1	1.ec.11.1
X	Macro-economie I	2.ec.1.1
X	Bedrijfseconomie II	2.ec.2.1
X	Marketing II	2.ec.3.1
	Goederenrecht	2.ec.4.1
	Statistiek I	2.ec.5.1
	Organisatiekunde I	2.ec.6.1
X	Geld- en bankwezen	2.ec.7.1
X	Bedrijfsadministratie II	2.ec.8.1
	Marketing III	2.ec.9.1
X	Internationale economie	2.ec.10.1
	Vakdidactiek jaar 2	2.ec.11.1
X	Micro-economie II	3.ec.1.1
X	Macro-economie II	3.ec.2.1
X	Bedrijfseconomie III	3.ec.3.2
	Europees recht	3.ec.4.1
	Geschiedenis van het economisch denken	3.ec.5.1
X	Financiële Rekenkunde en Verzekeren	3.ec.6.1
	Admin Organisatie en computerboekhouden	3.ec.7.1
	Statistiek II	3.ec.6.1
	Sociaal recht	3.ec.9.1
	Vakdidactiek jaar 3	3.ec.10.1
	Internationalisering	3.ec.11.1
X	Bedrijfseconomie IV en Organisatiekunde II	3.ec.12.1

De vakken voorzien van een X zijn de vakken waarbij je kennisbasis onderwerpen kunt kiezen.

Bijlage 2 - werkvormen

Naam	Criteria
Toetsvraag maken (MC)	Kort theorie uitleggen, afleiders verantwoorden; minimaal 5
Youtubefilm	5 minuten. Maak een film die op YouTube kan worden geplaatst in de 'De economie academy' en leg op een heldere wijze voor de medestudent 5 begrippen uit die ook een bepaalde samenhang hebben met elkaar. Denk goed na over de didactische aspecten van het gebruik van een film. Het moet kunnen worden ingezet bij 'flipping the classroom'
Powerpoint	Max 5 dia's Het gebruik van een ppt in het onderwijs is heel gebruikelijk; goed gebruik van een ppt waarbij de hoorder maximaal profijt kan hebben van deze ppt en ook thuis de stof met behulp van de ppt nogmaals kan bestuderen vraagt een goede inhoudelijk ppt. Ontwerp een ppt met max 5 dia's waarbij je inzet op een heldere uitleg van 5 samenhangende begrippen.
Conceptmap	Minimaal 8 verbanden. Het gebruik van de conceptmap als werkvorm kun je vinden in de bijlage. Je selecteert een 8 tal begrippen (die horen bij een bepaald concept bijv. arbeidsmarkt) en de opdracht van de conceptmap is er op gericht dat je deze in samenhang als map kunt construeren. Het benoemen van de verbanden tussen de verschillende begrippen is essentieel voor de conceptmap
Verhaal	Schrijf een verhaal waarbij je in het verhaal gebruik maakt van een aantal relevante economische begrippen. Het verhaal is je kapstok om inhoud te geven aan minimaal 5 economische begrippen. 1x A4
Eigen idee	Heb je zelf een werkvorm die je graag wilt gebruiken, maar hier niet tussen staat? Overleg met je docent vakdidactiek! (denk er aan dat je de uitgewerkte werkvorm op de Onedrive kunt opslaan)
Puzzel	Maak een puzzel waarbij je ingaat op een aantal begrippen te definiëren en aan de hand van de omschrijving moet het begrip worden gegeven. Ga hierbij uit van 10 begrippen die wat betreft concept bij elkaar horen. Dus het mogen niet 10 willekeurige begrippen zijn.
Krantenartikel (toelichting bij...)	Zoek gericht naar een actuele bron → krantenartikel waarbij er een koppeling wordt gemaakt tussen de informatie uit het artikel en een bepaald economisch probleem. In de toelichting moeten minimaal 5 begrippen worden gebruikt die samenhangen met het economische probleem. Toelichting is maximaal 1x A4
Cartoon/strip	Ontwerp een strip waarbij je in deze strip een concept aan de orde stelt. De strip betreft 5 tekeningen en die in samenhang ook 5 begrippen passend bij het onderwerp moeten verbeelden.
Spiekbrieven	Ontwerp een spiekbrieven die je kunt gebruiken bij je tentamen. Deze spiekbrieven geeft minimaal 5 lastige begrippen weer en geeft die informatie die je helpt om bij een eventueel tentamen dit goed weer te geven. Het gaat hierbij niet alleen om de definitief maar ook om de toepassing.

De bovenstaande werkvormen hebben de volgende standaardstructuur:

1. Maak een korte samenvatting van de stof die het betreft. Geef in ieder geval aan over welke stof je de werkvorm maakt. Ook verwijst je hierbij naar de bron(nen) die horen bij het gekozen onderwerp c.q. concept
2. Het gaat bij de verwerking altijd over een concept waarmee een aantal begrippen samenhangen. De richtlijn is dat er minimaal 5 begrippen worden verwerkt.
3. De werkvorm moet zo worden uitgewerkt dat je collega student door het bestuderen van deze werkvorm een goed beeld krijgt van de inhoud van deze begrippen/het concept.

Voor de beoordeling wordt het volgende beoordelingsmodel gehanteerd:

Beoordelingsmodel Project Kennisbasis

Naam student:

Studiejaar:

Jaar 1	O	V	G	Samenvatting; Volledigheid Juiste weer- gave concept Kernachtig en relevant	Begrippen Relevant Samenhang met gekozen onderwerp Correcte uitwerking	Werkvorm Juiste toepassing Uitvoerbaar Overdraagbaar	Feedback medestudent Aanwezig ja/nee Geen inhoudelijke beoordeling
Inleiding algemene economie 1.ec.1.1							
Inleiding BA/BE 1.ec.2.1							
Micro-economie I 1.ec.8.1							
Bedrijfsadministratie I 1.ec.9.1							
Bedrijfseconomie semester I 1.ec.10							
Vakdidactiek jaar 1 1.ec.11.1 Bij VD kijken we voor alle vakken naar de werkvormen en geven een beoordeling voor het totaal. Ook wordt hier gekeken naar de variatie in werkvormen.							

Beoordelingsmodel Project Kennisbasis

Naam student:

Studiejaar:

Jaar 2	O	V	G	Samenvatting; Volledigheid Juiste weer- gave concept Kernachtig en relevant	Begrippen Relevant Samenhang met gekozen onderwerp Correcte uitwerking	Werkvorm Juiste toepassing Uitvoerbaar Overdraagbaar	Feedback medestudent Aanwezig ja/nee Geen Inhoudelijke beoordeling
Macro-economie I 2.ec.1.1							
Bedrijfseconomie II 2.ec.2.1							
Marketing II 2.ec.3.1							
Bedrijfsadministratie II 2.ec.8.1							
Internationale economie 2.ec.10.1							
Geld- en bankwezen 2.ec.7.1							
Vakdidactiek jaar 2 2.ec.11.1 Bij VD kijken we voor alle vakken naar de werkvormen en geven een beoordeling voor het totaal. Ook wordt hier gekeken naar de variatie in werkvormen.							

Beoordelingsmodel Project Kennisbasis

Naam student:

Studiejaar:

Jaar 3	O	V	G	Samenvatting; Volledigheid Juiste weer- gave concept Kernachtig en relevant	Begrippen Relevant Samenhang met gekozen onderwerp Correcte uitwerking	Werkvorm Juiste toepassing Uitvoerbaar Overdraagbaar	Feedback medestudent Aanwezig ja/nee Geen inhoudelijke beoordeling
Micro-economie II 3.ec.1.1							
Macro-economie II 3.ec.2.1							
Bedrijfseconomie III 3.ec.3.2							
Financiële Rekenkunde en Verzekeren 3.ec.6.1							
Bedrijfseconomie IV en Organisatiekunde II 3.ec.12.1							
Vakdidactiek jaar 3 3.ec.10.1 Bij VD kijken we voor alle vakken naar de werkvormen en geven een beoordeling voor het totaal. Ook wordt hier gekeken naar de variatie in werkvormen.							

II Modulebeschrijvingen van het tweede studiejaar

2.ec.1.1 Macro-economie I

modulenaam:	Macro-economie I
modulenummer:	2.ec.1.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'macro economie' is, dat afgestudeerden zodanig inzicht verkrijgen in de macro-economische ontwikkelingen, zodat ze na het bestuderen van deze module de ontwikkelingen zelfstandig kunnen blijven volgen en de publicaties over dit onderwerp in de betere dagbladen en de eenvoudige vaktijdschriften kunnen volgen. Hiervoor is een bepaalde basiskennis nodig en dient een begrippenapparaat aangeleerd te worden.

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal andere modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie.

• Inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e leerjaar
• overheid	4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen, zoals economische groei, werkgelegenheid en werkloosheid, het sociale stelsel en het milieu. Omgekeerd geeft deze behandeling inzicht in de invloed van de algemeen economische variabelen op de ondernemerswinsten. Hierbij kan gedacht worden aan de variabelen conjunctuur, de rente en de wisselkoersen.

moduledoelen

De student:

- kan zelfstandig de ontwikkelingen op het terrein van de macro economie te volgen aan de hand van (officiële) publicaties, evenals de consequenties van deze ontwikkelingen voor de verschillende sectoren aan te geven en toe te lichten.
- is in staat inflatie- en koopkrachtberekeningen te maken aan de hand van het CPI.
- is in staat om aan te geven welke lange termijnfactoren het niveau en de groei van het reële BBP bepalen.
- is in staat het begrip werkloosheid te omschrijven en te berekenen.
- is in staat berekeningen uit te voeren aan de hand van een eenvoudig Keynesiaans model van een gesloten economie zonder overheid, waaronder ook de arbeidsmarkt.
- heeft inzicht in zowel de werking als het marktfalen van de arbeidsmarkt.
- is in staat de inkomens(her)verdeling te analyseren (zowel categoriaal als personeel).
- Is in staat om de rol van de overheid m.b.t. inkomens(her)verdeling weer te geven.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Kernbegrippen van economie 3e editie, Academic Service 2004, N.G. Mankiw, ISBN 90 395 2147 6
- Lesbrief economische modellen VWO, meest recente druk, LWEO.
- Lesbrief reconomie VWO, meest recente druk, LWEO
- Lesbrief arbeid VWO, meest recente druk, LWEO.

afsluiting en toetsing

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een schriftelijk tentamen.

2.ec.2.1 Bedrijfseconomie II

modulenaam:	Bedrijfseconomie II
modulenummer:	2.ec.2.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Er is hier sprake van een 'doe-vak', waardoor de college tijd grotendeels zal worden besteed aan feedback op thuis voorbereide oefeningen en opgaven. De zelfwerkzaamheid van de student wordt bevorderd door interactief studiemateriaal. In de colleges wordt zo mogelijk aandacht besteed aan manieren waarop de genoemde leerstof aan de leerlingen in het VO kan worden uitgelegd.

toelatingscriteria

Voor het volgen van deze module is kennis nodig van de module Bedrijfseconomie I.

moduledoelen

- De student is op de hoogte van de diverse vormen van eigen vermogen en kan hier de bijbehorende berekeningen bij maken.
- De student is op de hoogte van de diverse vormen van vreemd vermogen en kan hier de bijbehorende berekeningen bij maken.
- De student is in staat een behoorlijke analyse van de financiële structuur van een organisatie te maken, waarbij o.a. gebruik wordt gemaakt van kengetallen.
- De student kan de verschillende soorten van resultaatbepaling die in de praktijk worden toegepast herkennen en is in staat de overeenkomsten en verschillen met de theorie vast te stellen.
- De student heeft inzicht in de belangrijkste grondslagen die gelden bij het waarderen van activa.
- De student is op de hoogte van de basisregels op het gebied van externe verslaggeving.

relatie met stage en beroep

De vakonderdelen bieden de student die vaardigheden die noodzakelijk zijn om de verworven kennis toe te passen voor de doelgroep.

werkwijze

Bedrijfseconomie/bedrijfsadministratie wordt geïntegreerd aangeboden gedurende het gehele eerste en tweede studiejaar.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Heezen, Bedrijfseconomie voor het besturen van organisaties, Noordhoff, 2019. 7e druk, ISBN 9789001900083
- Heezen, Bedrijfseconomie voor het besturen van organisaties, opgavenboek, Noordhoff, 2019. 7e druk, ISBN 9789001900069

toetsing

vorm:	schriftelijk tentamen
duur:	1½ klokuur
tijdstip:	einde 3 ^e semester

2.ec.3.1 Marketing II

modulenaam:	Marketing II
modulenummer:	2.ec.3.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	A.J. den Butter Msc

moduledoelen

De student:

- maakt kennis met verschillende soorten van marktonderzoek.
- raakt vertrouwd met de grondslagen van het product- en productontwikkelingsbeleid van een onderneming.
- verwerft kennis in marktsegmentatie en positionering.
- krijgt inzicht in het belang van relatiemarketing.
- krijgt inzicht in het belang van het creëren van concurrentievoordeel.
- verwerft kennis in productontwikkeling en levenscyclusstrategieën.
- maakt kennis met het marketingbeleid van diensten.
- heeft affiniteit met marketing gekregen en tracht door het lezen over marketingproblemen en het bijhouden van de actualiteit zijn kennis van en inzicht in deze discipline te verdiepen.

inhoud

Commerciële Economie (Marketing) is naast Algemene Economie en Bedrijfseconomie de belangrijkste economische discipline. Hoewel Commerciële Economie vaak niet expliciet op de roosters van leerlingen in het voortgezet onderwijs staat vermeld, komt dit terrein vele malen in de lesstof op middelbare scholen aan bod.

Markten veranderen snel. Het consumentengedrag is eveneens aan vele veranderingen onderhevig. Binnen de module Commerciële economie in jaar 1 en 2 wordt getracht een raamwerk te bieden waarbij studenten een marketingstrategie kunnen uitzetten en uiteindelijk in het 3^e en 4^e studiejaar zelfstandig een marktonderzoek kunnen uitvoeren en zelfstandig een marketingplan kunnen schrijven.

Zelfwerkzaamheid van de student wordt bevorderd door gebruik te maken van de website www.pearsoneducation.nl/kotler, waarbij gebruik gemaakt kan worden van meerkeuzevragen, internetlinks, extra casemateriaal en extra artikelen.

Tevens zullen een aantal cases door de studenten worden gepresenteerd.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

werkwijze

Gedurende 1 contactuur per week in het eerste semester wordt de stof mede aan de hand van door de student te maken opdrachten toegelicht.

literatuur

Kotler, P, (2021) Principes van marketing, 8e editie, Pearson, ISBN 9789043038072 (digitaal boek) of 9789043038065 (papieren + digitaal boek)

toetsing

Binnen de toetsweken van het derde semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige stof. Dit tentamen heeft als gewicht 80.

Daarnaast ontvangen de studenten voor een presentatie een cijfer met als gewicht 20.

Verder worden er in vijf van de vijftien colleges volledig verzorgd door individuele studenten. Dit betreft dan het verzorgen van een presentatie van een bij de leerstof behorende case. De presentaties richten zich op het aanbieden van een les aan leerlingen van een VO- of MBO-school. De andere studenten worden uitgedaagd positieve feedback op de presentaties te geven.

2.ec.4.1 Goederenrecht

Modulenaam:	Goederenrecht
modulenummer:	2.ec.4.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	mr. D. Alblas AA

intro module

De student leert zich de basiskennis en principes van dit vak eigen te maken en vertrouwd te raken met de manier waarop het vak recht in het dagelijks leven functioneert. Tevens is de student in staat om met de verworven kennis actuele ontwikkelingen op dit vakgebied enigszins te volgen en deze in te passen en toe te passen in een concrete situatie.

relatie met andere modules

Juridische basiskennis is zeer nuttig bij het doorgronden van het maatschappelijke en economische leven. Dit vak is een verdieping op inleiding recht en ondernemingsrecht.

toelatingscriteria

Bij aanvang beschikt de student over kennis op hoofdlijnen over dit vakonderdeel en is bekend met de relevantie van dit vak voor de praktijksituatie.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

moduledoelen

- De student ziet in hoe relevant basale kennis van het goederenrecht is voor zijn lespraktijk.
- De student heeft inzicht in de bronnen van het goederenrecht.
- De student kan de belangrijkste casuïstiek van consumentenrecht (o.a. koop, huur, lease) zelfstandig oplossen.
- De student is in staat een eenvoudige faillissementssituatie op te lossen op basis van het goederenrecht.
- De student heeft inzicht in het ontstaan en de relevantie van het (publiek)recht voor zijn economische lespraktijk.
- De student is in staat een aantal (basis)begrippen te omschrijven en in voorkomende gevallen een aantal basisregels toe te passen conform de voor dit vakgebied geldende afspraken.
- De student is in staat om aan de hand van geschikt bronmateriaal zelfstandig een oplossing te geven voor eenvoudige goederenrechtelijke vraagstukken die zich in het economisch verkeer kunnen voordoen.

literatuur (verplicht)

- Loonstra, C.J., *Hoofdlijnen Nederlands Recht*, Groningen: Noordhoff, meest recente druk.
- *Wetteksten voor het HEO* (Wolters-Noordhoff Groningen, meest recente druk)
of De Blauwe VNW, Verzameling Nederlandse Wetgeving, (SDU, meest recente druk)
- Aanboden literatuur en arresten via Teams

aanbevolen literatuur

- Oudemans, A.M., Ensink, M., S.M. Bartman, Ploeger, H.D. en Spath, J.B., *Goederenrecht geschetst*, Nijmegen: Ars Aequi, meest recente druk
- Koot, R.M.Ch.M., *Boom Basics Goederenrecht*, Den Haag: Boom Juridische Uitgevers, meest recente druk.

afsluiting en toetsing

Schriftelijk tentamen van anderhalf uur

2.ec.5.2 Statistiek I

Modulenaam:	Statistiek I
modulenummer:	2.ec.5.2
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	mr. D. Alblas AA en drs. C.H. Oudijn

intro module

Het dagelijks leven is doordrenkt van statistiek, vaak zonder dat we dat beseffen. Een permanente stroom informatie komt op ons af en die moeten wij ordenen, analyseren en soms gebruiken bij het nemen van beslissingen. Het is om die reden verklaarbaar dat het vakgebied statistiek bij vrijwel alle studies aan bod komt. Een cursus statistiek mag nooit bestaan uit het aanleren van een aantal kunstjes. Het gaat er juist om dat de onderlinge samenhang en achterliggende logica van de diverse statistiekonderwerpen worden begrepen en dat er een koppeling naar de praktijk kan worden gemaakt. Belangrijk is dat hierbij ook de computer ingezet kan worden. Centraal staat dat de student leert op een verantwoorde manier de berekende resultaten te vertalen tot duidelijke conclusies, want dat is het uiteindelijke doel van de toegepaste statistiek.

relatie met andere modules

Samen met wiskunde zijn dit de vakken die een kwantitatieve ondersteuning bieden voor diverse andere vakken als macro-economie, commerciële economie etc. Veel bronnenmateriaal wordt gepresenteerd in grafieken en tabellen. Elementaire kennis van statistiek is essentieel. Zowel beschrijvende statistiek (grafieken, tabellen, centrum- en spreidingsmaatstaven en indexcijfers) als kansberekening (elementaire kansrekening, combinatoriek, binomiale en normale verdeling) komen aan bod.

toelatingscriteria

Voor het volgen van deze module is geen voorkennis uit andere modules noodzakelijk.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

moduledoelen

- De student is bekend met de verschillende onderwerpen op het gebied van beschrijvende statistiek (populatie, steekproef, variabelen, frequentieverdelingen, grafische voorstellingen, diagrammen, maatstaven).
- De student is in staat eenvoudige regressie en correlatieanalyse uit te voeren.
- De student is in staat om indexcijfers, zowel enkelvoudig als samengesteld, te berekenen en analyseren.
- De student kan eenvoudige tijdreeksen berekenen.
- De student is in staat eenvoudige waarschijnlijkheidsberekeningen te maken bij zowel discrete als continue verdelingen.

verplichte literatuur

- Erven, Rob en Van der Laan, Dirk, *Basisboek Statistiek in business*, Amsterdam Boom, meest recente druk.

aanbevolen literatuur

- Verhoeven, Nel (2017), *Statistiek in stappen*, Den Haag: Boom Uitgevers; 2^e druk.
- Bolck, Annabel (2016), *Aan de slag met statistiek*, Amsterdam: Boom Uitgevers.

afsluiting en toetsing

Schriftelijk tentamen. Het tentamen is een zogenaamd open-boek tentamen. Dit houdt in dat de bij deze module behorende literatuur gebruikt mag worden tijdens het tentamen. Het boek mag niet beschreven zijn (uitgezonderd arceringen/onderstrepingen), ook mogen er geen (memo)blaadjes aan worden toegevoegd.

2.ec.6.1 Organisatiekunde I

modulenaam:	Organisatiekunde jaar 2 semester 3
modulenummer:	2.ec.6.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 1 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. G. van Beek

moduledoelen

De student:

- kan een relatie leggen tussen de denkrichtingen en persoonlijkheden uit de geschiedenis van de organisatiekunde en de betekenis hiervan voor de wijze waarop hedendaagse organisaties zijn gestructureerd.
- heeft kennis van en inzicht in algemene en specifieke begrippen ten aanzien van het individu, zoals motivatie, persoonlijkheid, emotionele intelligentie, overbelasting en kernkwaliteiten.
- heeft kennis van en inzicht in algemene en specifieke begrippen van groepen of teams, zoals soorten groepen en kenmerken van groepen, teammanagement en organisatorische conflicten.
- is bekend met de belangrijkste managementtaken en de verschillende leiderschapsstijlen.
- is bekend met een aantal aspecten van de manager als persoon.
- heeft kennis van en inzicht in verschillende aspecten die invloed uitoefenen op de besluitvorming.
- heeft inzicht in hulpmiddelen en technieken die bij het besluitvormingsproces gebruikt kunnen worden.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

werkwijze

Gedurende 1 contactuur per week wordt de stof mede aan de hand van door de studenten voor te bereiden presentaties toegelicht.

literatuur

- Van Dam en Marcus "Een praktijkgerichte benadering van Organisatie en Management", 9^e druk, Noordhoff 2019, ISBN 978 90 01 895600
- Van Dam e.a. "Een praktijkgerichte benadering van Organisatie en Management, werkboek, 8^e druk, Noordhoff 2015, ISBN 978 9001 850234

toetsing

Binnen de toetsweken van het derde semester wordt een tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof. Dit tentamen heeft als gewicht 80.

Daarnaast ontvangen de studenten voor een presentatie een cijfer met als gewicht 20. Dit betreft het verzorgen van een presentatie van een bij de leerstof behorende organisatiekundecase.

Het gewogen gemiddelde van deze 2 deelcijfers vormt het eindcijfer van de module.

Als aanvullende eis geldt dat de afzonderlijke deelcijfers binnen de module dienen te zijn afgesloten met een cijfer dat minstens 5,5 is.

Indien het gewogen gemiddelde van elk van de genoemde onderdelen minstens 5,5 is en voor elk van de onderdelen minstens 5,5 is gescoord, is de module behaald.

Voor zowel het tentamen als voor de presentatie is er een herkansingsmogelijkheid binnen hetzelfde studiejaar.

2.ec.7.1 Geld en bankwezen

modulenaam:	Geld en bankwezen
modulenummer:	2.ec.7.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'Geld en bankwezen' is dat afgestudeerden de monetaire ontwikkelingen in de economie moeten kunnen volgen en de publicaties over dit onderwerp in de betere dagbladen en de eenvoudige vaktijdschriften kunnen volgen. Hiervoor is een bepaalde basiskennis nodig en dient een begrippenapparaat aangeleerd te worden.

De student neemt onder andere kennis van het aanbod van en de vraag naar geld, het (internationale) monetaire beleid, de betalingsbalans en de wisselkoersvorming. Door deze kennisname kan de student eveneens inzicht verwerven in de wijze waarop de beschreven verschijnselen invloed uitoefenen op sectoren die hierbij betrokken zijn.

relatie met ander modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie.

• Inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• overheid	3 ^e /4 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e /4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen én hebben zij vrij breed kennisgemaakt met de algemeen-economische wetenschap. De drie eerstgenoemde vakken leggen als het ware de basis voor de andere vakken.

Het vak "geld en financiële instellingen" gaat in op de geschiedenis, de rol en de invloed van het geld in onze moderne economie. Ook internationale aspecten, met name de rol van de Europese Centrale Bank komen aan de orde.

moduledoelen

- De student heeft kennis van de ontstaansgeschiedenis van geld.
- De student heeft inzicht in de definitie van en wijzigingen in de geldhoeveelheid.
- De student heeft inzicht in de rol van geld in de economie.
- De student heeft kennis van de doelstellingen en instrumenten van het monetaire beleid van de ECB
- De student heeft kennis van de verschillende vermogensmarkten.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Geld, IEB en bedrijfsomgeving, theorieboek achtste druk, ISBN 978 90 01 590987 Hulleman, W en Marijs, AJ; Noordhoff 2020
- Van kauri tot euro; Over geld, guldens en de Nederlandsche Bank; verkrijgbaar bij de Nederlandsche Bank (www.dnb.nl)

afsluiting en toetsing

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een schriftelijk tentamen.

2.ec.8.1 Bedrijfsadministratie II

modulenaam:	Bedrijfsadministratie II
modulenummer:	2.ec.8.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. G. van Beek

intro module

In deze module komt allereerst het onderwerp 'grondslagen van de permanence' aan bod. Hierbij is sprake van een handelsonderneming met als ondernemingsvorm de eenmanszaak. Verder komen in deze module de boekhouding van de VOF, de NV en de BV aan de orde.

relatie met andere modules

Deze module is een vervolg op de modules 'bedrijfseconomie' en 'bedrijfsadministratie' uit het eerste en tweede studiejaar. Om deze 'accountancy'- vakken goed te kunnen geven in het voortgezet onderwijs, is inzicht in de verbanden tussen de diverse onderdelen van de stof noodzakelijk. Er ligt tevens een relatie met de modules computerboekhouden, administratieve organisatie, recht, marketing en organisatiekunde. Dit met name voor wat betreft het opstarten van een eigen onderneming.

moduledoelen

De student:

- kan informatie halen uit de resultatenrekening van de onderneming.
- is in staat om te werken met gemengde kosten- en batenrekeningen.
- is in staat om boekingen te maken in verband met oninbare vorderingen en incurante voorraden.
- is in staat de elementaire principes betreffende het bijhouden van de boekhouding van een eenmanszaak en VOF.
- heeft zicht op de winstverdeling en winstbepaling bij een bv en nv en kan verschillende vormen van dividend boeken.
- heeft zicht op de motieven van het ontstaan van reserves bij bv en nv. Deze kunnen ook geboekt worden.
- kan boekingen maken die verband houden met een obligatielening.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

literatuur

- Fuchs e.a., Boekhouden geboekstaafd 1, 2017, 13^e editie, ISBN 9789001878436, Noordhoff
- Fuchs e.a., Boekhouden geboekstaafd 1, opgavenboek, 2017, 13^e editie ISBN 9789001878450, Noordhoff
- Fuchs e.a. 'Boekhouden geboekstaafd 1, uitwerkingen', 2017, 13^e editie, ISBN 9789001878474, Noordhoff

afsluiting en toetsing

Binnen de toetsweken van het tweede semester wordt een schriftelijk tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

2.ec.9.1 Marketing III

modulenaam:	Marketing III
modulenummer:	2.ec.9.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Commerciële Economie (Marketing) is naast Algemene Economie en Bedrijfseconomie de belangrijkste economische discipline. Hoewel Commerciële Economie vaak niet expliciet op de roosters van leerlingen in het voortgezet onderwijs staat vermeld, komt dit terrein vele malen in de lesstof op middelbare scholen aan bod. Binnen de Commerciële opleidingen van het MBO is dit vak een essentieel onderdeel. Markten veranderen snel. Het consumentengedrag is eveneens aan vele veranderingen onderhevig. Binnen de module Commerciële economie in jaar 1 en 2 wordt getracht een raamwerk te bieden waarbij studenten een marketingstrategie kunnen uitzetten en uiteindelijk in het 3^e en 4^e studiejaar zelfstandig een marktonderzoek kunnen uitvoeren en zelfstandig een marketingplan kunnen schrijven.

Zelfwerkzaamheid van de student wordt bevorderd door gebruik te maken van de website www.pearsoneducation.nl/kotler, waarbij gebruik gemaakt kan worden van meerkeuzevragen, internetlinks, extra casemateriaal en extra artikelen. Tevens zullen een aantal cases door de studenten worden gepresenteerd.

relatie met andere modules

Binnen deze module zijn een aantal onderwerpen met vele raakvlakken met andere modules. Het betreft o.a. 'Marketingomgeving' met een link naar Algemene Economie, 'Internationale Marketing' met een link naar Algemene Economie, 'Marktonderzoek' met een link naar Marktonderzoek en Statistiek in de hogere jaren van de opleiding.

Ook ligt er een duidelijke link naar modules 'Ethiek' en 'Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen'.

De module 'Marketing 1' in jaar 1 en de module 'Marketing 2 en 3' in jaar 2 van de opleiding vormen samen een geheel en stellen gezamenlijk de Marketingstof aan de orde welke gewoonlijk binnen het externe diploma NIMA-A wordt afgetoetst (studenten die in bezig zijn van het NIMA-A diploma, kunnen in overleg met docent en examencommissie een vrijstellingsaanvraag ter beoordeling indienen).

toelatingscriteria

Er wordt vanuit gegaan dat de stof van de module Marketing 1 bij de studenten bekend is.

moduledoelen

De student:

- maakt kennis met de distributieproblematiek van een onderneming.
- maakt kennis met de basisstructuur van de bedrijfskolom en met de instrumenten van de fabrikant en van de groothandel.
- verwerft inzicht in de basisaspecten die te maken hebben met fysieke distributie.
- raakt vertrouwd met de betekenis van de prijs van een product.
- kent de belangrijkste methoden waarop de verkoopprijs kan worden vastgesteld.
- kan de inhoud van enkele belangrijke prijsstrategieën plaatsen om vandaar uit tot een operationeel prijsbeleid te komen.
- verwerft inzicht in de meest belangrijke aspecten/mogelijkheden op het gebied van marketingcommunicatie.
- is in staat te omschrijven welke rol reclame, sales promotion en PR spelen in de promotiemix.
- krijgt inzicht in het belang van persoonlijke verkoop en direct marketing.
- heeft affiniteit met marketing gekregen en tracht door middel van het lezen over marketingproblemen en het bijhouden van de actualiteit zijn kennis van en inzicht in deze discipline te verdiepen.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

Kotler, P, (2021) *Principes van marketing, 8e editie*, Pearson, ISBN 9789043038072 (digitaal boek) of 9789043038065 (papieren + digitaal boek)

afsluiting en toetsing

Aan het einde van het vierde semester leveren studenten een praktische opdracht in en verzorgen zij een mondelinge presentatie over de praktische opdracht. Uitgangspunt hierbij is de bestudeerde materie uit het boek van Kotler.

2.ec.10.1 Internationale economische betrekkingen

modulenaam:	Internationale economische betrekkingen
modulenummer:	2.ec.10.1
plaats in de opleiding:	2 ^e jaar, 2 ^e semester
aantal studiepunten:	3
docent:	dhr. C.H. Oudijn

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'internationale economie' is, dat afgestudeerden zodanig inzicht verkrijgen in de internationaal economische ontwikkelingen, dat ze na het bestuderen van deze module de ontwikkelingen zelfstandig kunnen blijven volgen en de publicaties over dit onderwerp in de betere dagbladen en de eenvoudige vaktijdschriften kunnen volgen. Hiervoor is een bepaalde basiskennis nodig en dient een begrippenapparaat aangeleerd te worden.

De module 'internationale economie' valt uiteen in twee hoofddelen: een aantal colleges zal worden ingegaan op een aantal hoofdlijnen van de theorie van de internationale economische betrekkingen. Daarnaast zal in het vervolg van de colleges ingegaan worden op de (actuele) internationaal economische ontwikkelingen. De student neemt onder andere kennis van de mondiale economische ontwikkelingen zoals die zich de laatste decennia aandienen, waarbij met name de 'grotere' regio's in de wereldeconomie aan de orde komen. Een van deze regio's betreft de West-Europese thuismarkt, bij de behandeling van deze onderdelen komt ook de positie en het concurrentievermogen van Nederland aan de orde. Door deze kennisname kan de student eveneens inzicht verwerven in de invloed van bepaalde macro-economische ontwikkelingen die ook invloed hebben op de positie en de resultaten van het Nederlandse bedrijfsleven.

Het tweede deel van het vak bestaat uit een kennismaking met ontwikkelingseconomie. Rijkdom en armoede zijn internationaal ongelijk verdeeld, traditioneel is er het onderscheid tussen ontwikkelde landen en ontwikkelingslanden. Bij het onderdeel ontwikkelingseconomie staat de problematiek van de ontwikkelingslanden centraal. Binnen alle verscheidenheid die er tussen de ontwikkelingslanden is gaan we op zoek naar gemeenschappelijke kenmerken met het Nederlandse ontwikkelingsbeleid. Uiteraard wordt ook ingegaan op de achtergronden, ontstaan- en (eventuele) oplossingsmogelijkheden.

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal andere modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie.

• inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e leerjaar
• overheid	4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen, zoals economische groei, werkgelegenheid en werkloosheid, het sociale stelsel en het milieu. Omgekeerd geeft deze behandeling inzicht in de invloed van de algemeen economische variabelen op de ondernemerswinsten. Hierbij kan gedacht worden aan de variabelen conjunctuur, de rente en de wisselkoersen.

toelatingscriteria

Het is ten eerste gewenst dat de student enige algemeen economische basiskennis heeft. Hierbij wordt gedacht aan het niveau van het havo-eindexamen voor het vak 'economie'. Tevens is bij het gebruik van deze studieboeken een zelfstandige studiehouding van de student noodzakelijk. Hij dient zichzelf vragen te leren stellen en daarbij o.a. het boek als mogelijke antwoordenbron te benutten.

moduledoelen

De student is in staat zelfstandig de economische ontwikkelingen op mondiaal niveau te interpreteren en op basis daarvan zich een mening te vormen aangaande de positie van het Nederlandse bedrijfsleven. Bij de behandelde leerstof in deze module worden meerdere handvatten aangereikt die bruikbaar zijn bij het transparant maken van de onderhavige materie. Na het doornemen van deze module is de student in staat om publicaties op dit vakgebied te lezen en te interpreteren en op basis daarvan de actuele ontwikkelingen te volgen.

De student:

- Kent diverse handelstheorieën ter verklaring van internationale handel.
- Heeft inzicht in de betalingsbalans.
- Heeft kennis van verschillende vormen van handelspolitiek.
- Heeft kennis van de diverse vormen van internationale samenwerking.
- Heeft kennis van de belangrijkste internationale organisaties.
- Heeft inzicht in de determinanten van de wisselkoers.
- Heeft kennis van verschillende wisselkoersstelsels.
- Heeft inzicht in de rol die de wisselkoers speelt voor het binnenland en het buitenland.
 - Heeft kennis en inzicht in de problematieken van ontwikkelingslanden.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Geld, IEB en bedrijfsomgeving, theorieboek achtste druk, ISBN 978 90 01 590987 Hulleman, W en Marijs, AJ; Noordhoff 2020
 - Aanvullend materiaal (wordt ter college uitgereikt, zoals publicaties van CBS, DNB, CPB en actuele verslaglegging en informatiebronnen in specials en dagbladen m.b.t. de internationale economie)

afsluiting

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een schriftelijk tentamen en een werkstuk. Het tentamen heeft een gewicht van 2 credits, het werkstuk 1 credit. Voor het tentamen dient de literatuur (boek + aanvullend materiaal) bestudeerd te worden, maar ook de inhoud van de colleges wordt bekend verondersteld. Het tentamen kan pas worden afgelegd als het werkstuk is ingeleverd. Voor beide onderdelen moet minimaal een 5,5 (voldoende) worden behaald.

2.ec.11.1 Vakdidactiek jaar 2

modulenaam:	Vakdidactiek jaar 2
modulenummer:	2.ec.11.1
plaats in de opleiding:	jaar 2, 1 ^e en 2 ^e semester
aantal studiepunten:	6
docent:	dhr. G. van Beek

introductie module

In het tweede jaar vakdidactiek komen meer aspecten van het lesgeven van economie naar voren. Naast een verdieping van verschillende economische onderwerpen en visie daarop wordt er veel aandacht besteed aan het uitbreiden van het instrumentarium. Kort gezegd: 'Hoe geef ik economie?', wat wil ik dat leerlingen leren en hoe kan ik ze als docent effectief laten leren. Ook de vraag: 'Hoe besteed ik aandacht aan ethische onderwerpen bij economie?' staat op het programma.

Buiten de reguliere lessen vakdidactiek wordt er ook gewerkt aan een doorlopend project Kennisbasis. Een uitgebreide opdrachtomschrijving is terug te vinden in de studiegids.

relatie met de stage en het beroep

In deze module wordt de student voorbereid op het werken in het beroepenveld, waarbij de nadruk ligt bij het lesgeven in de onderbouw.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

werkvormen

Gedurende 1 contactuur per week per semester worden genoemde onderwerpen met de student behandeld en opdrachten verder uitgewerkt. De colleges zullen overwegend werkcolleges zijn waarbij nadrukkelijk de inbreng van de student is vereist.

moduledoelen

De student:

- leert lessen en opdrachten koppelen aan de taxonomie van Bloom.
- neemt kennis van en oefent met activerende werkvormen passend bij economie.
- neemt kennis van en oefent met de verschillende rekenproblemen bij economie.
- is op de hoogte van nieuwe didactische inzichten bij economie en kan deze ook in de lespraktijk herkennen en toepassen.
- is op de hoogte van de verschillende denkvaardigheden en is in staat om de verschillende niveaus te herkennen en toe te passen.
- is in staat om Toerusting en Vorming bij het vak vorm te geven; ethisch relevante aspecten bij economie in de klas.
- kan adequaat feedback geven en reflecteert op eigen bijdragen en bijdragen van medestudenten.
- is op de hoogte van het effectief kunnen inzetten van ICT en de mogelijkheden van ICT.

inhoud

Binnen de colleges komen in ieder geval de volgende onderdelen aan bod:

- Goede starter van een les (korte presentaties);
- Opdracht rondom financiële zelfredzaamheid bij leerlingen;
- Verschil tussen een les opgebouwd vanuit de context en concept (werkcolleges);
- Rekenen bij economie (werkcolleges + korte presentaties);
- Economisch redeneren;
- Ethiek, de didactiek;
- Klaslokaalexperiment; de vraagcurve;
- Taxonomie van Bloom;
- Ontvangen en geven van feedback i.c.m. met het laten zien van een videoles. De taxonomie van Bloom staat ook in deze videoles centraal.

literatuur

1. Moduleboek LVO –planning colleges
2. Katern: 'Rekenen bij economie' wordt uitgereikt tijdens colleges
3. Overige materialen worden verstrekt tijdens de colleges.

afsluiting en toetsing

Vakdidactiek wordt afgesloten met een portfolio en een eindgesprek. Dit wordt concreter uitgewerkt in het moduleboek en college 1.

Daarnaast zal het project 'Kennisbasis' afzonderlijk worden beoordeeld met een 'o', 'v' of een 'g'. (Zie hiervoor de uitwerking van het project bij vakdidactiek jaar 1).

III Modulebeschrijvingen derde studiejaar

3.ec.1.1 Micro-economie II

modulenaam:	micro-economie II
modulenummer:	3.ec.1.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'micro-economie' is, dat de student inzicht verkrijgt in de verschillende aspecten die bij de bestudering van de micro economie aan de orde komen. Met name wordt aandacht geschonken aan de besluitvorming vanuit de afzonderlijke consumptie- en productiehuishoudingen, waarbij het gedrag van consumenten en producenten wordt geanalyseerd.

Deze module bouwt voort op de module macro-economie I uit het eerste jaar: het bevat een verbreding en verdieping van de theorie.

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie:

• Inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e leerjaar
• overheid	4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen én hebben zij vrij breed kennisgemaakt met de algemeen-economische wetenschap. De drie eerstgenoemde vakken leggen als het ware de basis voor de andere vakken. Micro-economie II is een vervolg op micro-economie I, waarbij in deze module dieper wordt ingegaan op de micro-economische theorie rondom het producenten- en consumentengedrag.

toelatingscriteria

Om deel te kunnen nemen aan het tentamen micro-economie II moet het tentamen micro-economie I met een voldoende zijn afgerond.

moduledoelen

De student:

- is in staat de hoofdlijnen van de micro-economische consumententheorie toe te passen:
 - m.b.t. het streven naar maximale nutsbevrediging onder beperkende voorwaarden.
 - m.b.t. veranderingen in inkomen en prijsverhouding op het bereikte optimum.
- is in staat de hoofdlijnen van de micro-economische producententheorie toe te passen:
 - kosten en productiestructuur van een onderneming (Wet van de toe- en afnemende meeropbrengsten).
 - individuele aanbodfunctie grafisch en mathematisch herleiden uit de kostenfunctie.
 - diverse ondernemingsdoelstellingen grafisch en mathematisch analyseren.
- is in staat het marktgedrag te analyseren van de vier markt vormen volledige concurrentie, monopolistische concurrentie, oligopolie en monopolie.
- is in staat verschillende welvaarts criteria te omschrijven en vergelijken (Pigou en Pareto).
- heeft kennis van nieuwe theoretische inzichten als transactiekostentheorie en speltheorie en kan de relevantie binnen een economische context uitleggen.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

literatuur

- Toegepaste micro-economie, Coutinho 2 herziene^e druk 2015, F. Dietz e.a.; ISBN 9789046903841
- Materiaal van SIEO in overleg met docent.

afsluiting en toetsing

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een schriftelijk tentamen. Tevens participeert micro-economie 2 in het derdejaarsproject. Het projectcijfer maakt deel uit van het eindcijfer.

3.ec.2.1 Macro-economie II

modulenummer:	3.ec.2.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'macro-economie II' is, dat afgestudeerden zodanig inzicht verkrijgen in de macro-economische ontwikkelingen, zodat ze na het bestuderen van deze module de ontwikkelingen zelfstandig kunnen blijven volgen en de publicaties over dit onderwerp in de betere dagbladen en de eenvoudige vaktijdschriften kunnen volgen. Tevens is de afgestudeerde in staat deze ontwikkelingen aan de inzichten uit de economische theorie te kunnen koppelen.

Deze module bouwt voort op de module macro-economie I uit het tweede jaar: het bevat een verbreding en verdieping van de theorie.

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal andere modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie:

• Inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e leerjaar
• overheid	4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen, zoals economische groei, werkgelegenheid en werkloosheid, het sociale stelsel en het milieu. Omgekeerd geeft deze behandeling inzicht in de invloed van de algemeen economische variabelen op de ondernemerswinsten. Hierbij kan gedacht worden aan de variabelen conjunctuur, de rente en de wisselkoersen.

toelatingscriteria

Om kansrijk deel te kunnen nemen aan het tentamen macro-economie II wordt geadviseerd het tentamen macro-economie I met een voldoende te hebben afgerond.

moduledoelen

De student:

- is in staat zelfstandig de ontwikkelingen op het terrein van de macro-economie te volgen aan de hand van (officiële) publicaties, evenals de consequenties van deze ontwikkelingen voor de verschillende sectoren aan te geven en toe te lichten.
- Heeft inzicht in de verschillende verschijningsvormen van het nationaal inkomen, zoals bruto vs. netto, marktprijzen vs. factorkosten, binnenlands vs. nationaal en kan daar berekeningen mee uitvoeren.
- is in staat om het model van geaggregeerde vraag en aanbod te gebruiken bij de analyse van korte termijn effecten van verschillende gebeurtenissen en beleid.
- is in staat met eenvoudige modellen, zoals een Keynesiaans model van een open economie en het Harrod-Domar model, berekeningen uit te voeren.
- is in staat de rol van de overheid op de macro-economie te verwoorden.
- is in staat aspecten van de diverse taken van de overheid uit te leggen, zoals allocatie, herverdeling en stabilisatie.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Van Velthoven, B.C.J. en Hebbink, G.E, *Macro-economie en stabilisatiepolitiek*, (5e dr. 2008) Groningen: Noordhoff. ISBN 978-90-01-76715-0 (alleen tweedehands verkrijgbaar)
- Lesbrief economische modellen VWO, meest recente druk, LWEO.

afsluiting en toetsing

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een schriftelijk tentamen.

3.ec.3.1 Bedrijfseconomie III

modulenummer:	3.ec.3.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docenten:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

Uitgangspunt van deze module is het bereiken van een van de door ons geformuleerde startbekwaamheden voor de leraar Economie: de student kan het masterbudget opstellen om de bedrijfseconomische en financiële haalbaarheid van ondernemingsplannen vast te stellen en te bewaken. Hij heeft kennis van de betekenis van bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie in het economisch handelen. Ook heeft hij kennis over hoe een bedrijf financiële informatie verzamelt en genereert. De leraar economie is in staat boekhoudkundige principes toe te passen in organisaties (eenmanszaak, VOF, NV, BV; handelsonderneming, industriële onderneming, dienstverlenende onderneming) ter verwerking van financiële gegevens.

Hij is vaardig om verworven kennis toe te passen in lessituaties.

opbouw colleges

Docent bespreekt d.m.v. onderwijsleergesprek, inbreng actualiteit (websites, artikelen uit kranten en tijdschriften) en vanuit christelijke identiteit onderwerpen die aansluiten bij de genoemde leerdoelen. Zo mogelijk wordt hierbij een koppeling gemaakt naar hoe dergelijke onderwerpen in het VO worden besproken.

relatie met andere modules

Aan de hand van de volgende drie methoden wordt in de eerste twee leerjaren basiskennis bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie op HBO niveau aangebracht. Deze drie methoden worden geheel behandeld:

- Introductie ondernemingsplan en financiële besturing, Heezen
- Boekhouden geboekstaafd 1+opgaven+ antwoorden, Fuchs
- Inleiding Bedrijfseconomie voor het besturen van organisaties +opgaven, Heezen

Jaar 3

Bedrijfseconomie III

Benodigde voorkennis: Om deel te kunnen nemen aan deze module is voorkennis van Bedrijfseconomie en Bedrijfsadministratie uit de eerste twee leerjaren gewenst.

Er vindt een verdieping plaats betreffende de drie hoofdonderdelen van Bedrijfseconomie:

- Kosten en kostprijs (management accounting, interne verslaggeving)
- Financiering
- Externe verslaggeving

Jaar Administratieve Organisatie/ Computerboekhouden

Financiële Rekenkunde /Verzekeren

Jaar 4

Bedrijfsadministratie III

toelatingscriteria

Benodigde voorkennis: Om deel te kunnen nemen aan deze module is voorkennis van Bedrijfseconomie en Bedrijfsadministratie uit de eerste twee leerjaren gewenst. Er vindt een verdieping plaats betreffende de drie hoofdonderdelen van Bedrijfseconomie:

- Kosten en kostprijs (management accounting, interne verslaggeving)
- Externe verslaggeving

moduledoelen

De student:

- kan vraagstukken op het terrein van financieel management tijdig en adequaat signaleren, beschrijven en beoordelen op hun relevantie voor het beleid van de onderneming.
- kan financieel-economische informatie correct interpreteren.
- kan financiële analyses uitvoeren.
- doorziet de opbouw en samenstelling van interne en externe jaarrekeningen en -verslagen.
- is in staat de financiële structuur van een ondernemingsplan te bepalen.
- is in staat tot het maken van kostprijsberekeningen en kostenoverzichten.

literatuur

Behalve de in jaar 1 en 2 gebruikte literatuur voor Bedrijfseconomie en Boekhouden, de volgende boeken:

- Koetzier, W. 'Management accounting Berekenen, beslissen, beheersen'. 6^e druk 2020, Noordhoff, ISBN 9789001734602
- Hogendoorn, M., (10^e druk 2021), *Externe Verslaggeving*, Noordhoff. ISBN 9789001738419

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent afhankelijk van de redenen van verzuim een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

afsluiting en toetsing

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een tentamen.

3.ec.4.1 Europakunde/Europees recht

modulenummer:	3.ec.4.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	mr. D. Alblas AA

intro module

Europa doet ertoe. Ruim zestig jaar na de oprichting is er één markt, één munt en één politiek systeem. Historisch en juridisch een unicum. Maar dit systeem staat vandaag de dag onder grote druk. In deze module gaan we in op de verschillende aspecten van Europa en het Europese recht. Zowel de ontstaansgeschiedenis als de huidige uitvoeringspraktijk en de toekomst van Europa en de Europese Unie komen aan bod.

relatie met andere modules

Juridische basiskennis is zeer nuttig bij het doorgronden van het maatschappelijke en economische leven. Bovendien heeft dit vak direct aansluiting bij vakken als 'economie van de overheid', 'publiekrecht', 'geld'. 'Inleiding recht' en 'Inleiding ondernemingsrecht' dienen met een voldoende te worden afgesloten om de derdejaarsvakken met succes te volgen.

toelatingscriteria

Bij aanvang beschikt de student over kennis op hoofdlijnen over dit vakonderdeel en is bekend met de relevantie van dit vak voor de praktijksituatie. Verder is het vak 'Inleiding recht' afgerond.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

moduledoelen

De student:

- maakt kennis met diverse aspecten van het vak Europees recht, waarbij eveneens de grondslagen van het mededingingsrecht worden behandeld.
- is in staat een aantal (basis)begrippen te omschrijven en in voorkomende gevallen een aantal basisregels toe te passen conform de voor dit vakgebied geldende afspraken.
- is in staat om aan de hand van geschikt bronmateriaal zelfstandig een oplossing te geven voor eenvoudige juridische vraagstukken die zich in het Europees economisch verkeer kunnen voordoen.
- is in staat de verworven stof op leerling-niveau uitleggen in de klas.

afsluiting en toetsing

Schriftelijk tentamen van anderhalf uur (ca. 40% meerkeuze, en 60% open essayvragen)

verplichte literatuur

- Huzen, T.M. en Wormsbecher, M., *Praktisch Europees Recht*, (Noordhoff Uitgevers, meest recente druk)
- Loonstra, C.J., *Hoofdlijnen Nederlands Recht*, Groningen: Noordhoff, meest recente druk.
- *Wetteksten voor het HEO* (Wolters-Noordhoff Groningen, meest recente druk)
- **of** De Blauwe VNW, *Verzameling Nederlandse Wetgeving*, (SDU, meest recente druk)

aanbevolen literatuur

- Verschillende teksten van belangrijke denkers over de Europese Unie (boekverwijzingen op OnderwijsOnline)
- Europa in 12 lessen en diverse artikelen (via Teams)
- Geert Mak, *In Europa*, Uitgeverij Olympus

3.ec.5.1 Geschiedenis van het economisch denken

modulenummer:	3.ec.5.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn

intro module

Het uitgangspunt bij de module 'geschiedenis' is tweeërlei. In de eerste plaats verkrijgt de student inzicht in de ontwikkeling van de economische theorie in de loop van de jaren. Door bestudering van deze ontwikkeling krijgt de student meer inzicht in de achtergronden van de huidige theorie. In de tweede plaats krijgt de student een overzicht van de historische ontwikkeling van de Nederlandse economie in de achterliggende 100 jaar.

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal modules die ingaan op aspecten van de Algemene Economie:

• inleiding algemene economie	1 ^e leerjaar
• micro-economie I	1 ^e leerjaar
• macro-economie I	2 ^e leerjaar
• geld en bankwezen	2 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen	2 ^e leerjaar
• micro-economie II	3 ^e leerjaar
• macro-economie II	3 ^e leerjaar
• geschiedenis van het economisch denken	3 ^e leerjaar
• overheid	4 ^e leerjaar

Aan de hand van deze modules leren studenten algemeen economische ontwikkelingen zelfstandig te volgen uit dagbladen en vakliteratuur. Daardoor kunnen zij de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader plaatsen én hebben zij vrij breed kennisgemaakt met de algemeen-economische wetenschap. De drie eerstgenoemde vakken leggen als het ware de basis voor de andere vakken. Bij het vak geschiedenis zal de student ervaren dat de huidige ontwikkelingen in de economie, op welk niveau ze ook gesignaleerd worden, niet los zijn te zien van de historische context.

toelatingscriteria

Om deel te kunnen nemen aan het tentamen geschiedenis wordt geadviseerd het tentamen macro-economie I en micro-economie I met een voldoende te hebben afgerond.

moduledoelen

De student:

- is in staat de hoofdlijnen van de diverse decennia van de afgelopen eeuw te karakteriseren en heeft blijk gegeven daar zelfstandig onderzoek naar te verrichten.
- is in staat de kenmerkende aspecten van de hoofdstromingen in de geschiedenis van het economische denken weer te geven.
- kan een aantal beeldbepalende economen benoemen met een aantal kenmerkende bijdragen van hen in de ontwikkeling van de economische theorie.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Van Zanden, J.L. (1997). *Een klein land in de 20^e eeuw, Economische geschiedenis van Nederland 1914-1995*. Utrecht: Het Spectrum. ISBN 987902746166x
- Reader 'Geschiedenis van het economisch denken' (verkrijgbaar via Studentzaken of digitaal op <https://gerritgorter.com/Geschiedenis-van-het-economisch-denken>)

aanbevolen literatuur

- Wielenga, F. (2013). *Nederland in de twintigste eeuw*. Amsterdam: Uitgeverij Boom. 3^e druk. ISBN 9789085067146

afsluiting en toetsing

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een schriftelijk tentamen (50%) en een paper (50%). De paper bestaat uit de hoofdlijnen van de Nederlandse economische geschiedenis van de afgelopen 100 jaar. Het tentamen omhelst de hoofdlijnen van de geschiedenis van het economisch denken. Beide cijfers dienen minimaal met een 5,5 afgerond te worden.

paper

De student maakt een individueel werkstuk over een decennium van de twintigste eeuw vanaf 1920.

In dit werkstuk komen in ieder geval aan de orde:

1. de industriële ontwikkeling
2. de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en arbeidsverhoudingen
3. ontwikkelingen m.b.t. de verzorgingsstaat
4. de rol van de overheid en overheidsfinanciën
5. een vijfde, voor die periode kenmerkende ontwikkeling

Studenten dienen er voor te zorgen dat er zoveel mogelijk verschillende decennia worden behandeld.

3.ec.6.1 Financiële Rekenkunde en verzekeren

modulenummer:	3.ec.6.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	dhr. H.Ouwendijk

Financiële Rekenkunde

intro module

Als een ondernemer financiële middelen aantrekt zal hij voor zichzelf altijd de vraag moeten stellen: "Wat zijn de kosten van het aantrekken van extra geld?" Deze vraag moet hij niet alleen voor de korte termijn, maar ook voor de langere termijn kunnen beantwoorden. Hij gaat te maken krijgen met het begrip interest. Met name de vergoeding die hij moet betalen voor de extra financiële middelen bepalen zijn overwegingen of het wel of niet haalbaar is.

Een andere vraag die hij zou kunnen hebben: "Ik heb over 5 jaar een bedrag nodig, wat kost me dat op dit moment, ervan uitgaande dat ik dat bedrag niet zelf heb?" In deze vraag zit behalve de vergoeding voor geld ook de inflatie van geld verborgen.

De vragen die een ondernemer zich stelt kunnen ook door de consument gesteld worden. In feite zijn dat ook de leerlingen die je in jouw klas aantreft. Deze vragen hebben vaak wat meer met de korte termijn te maken: "Ik wil een scooter kopen, maar ik ben nog maar 14 jaar. Ik kan elke maand € 50 opzij leggen. Heb ik over 2 jaar dan wel genoeg?"

Ook de oudere consument komt aan bod. Dit uit zich meestal in de vraag: "Ik wil een huis kopen, welke hypotheek vorm past het beste bij mij?".

Deze vragen zullen tijdens de bijeenkomsten van Financiële Rekenkunde behandeld worden. Dit vak is enerzijds een steunvak, maar anderzijds zijn er elementen in deze materie heel goed inpasbaar in het VMBO of MBO.

relatie met andere modules

Deze module heeft links met Bedrijfseconomie (Financiering), Algemene Economie (Geld en Bankwezen) en Wiskunde.

toelatingscriteria

Voor deze module is het aan te raden om kennis op gedaan te hebben van financieringsvormen en geldpolitiek.

moduledoelen

- Leren berekenen van contante waarden en eindwaarden.
- Leren berekenen van annuïteiten.
- Leren berekenen van de rentabiliteitswaarde van obligaties bij een gegeven markttrente.
- Het leren werken met statistische grootheden: gemiddelde, modus, mediaan, standaarddeviatie enz.
- Leren toepassen van de theorie in een didactische context binnen het VO

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

literatuur

- J.C.M. Gruijters: Financiële Rekenkunde voor het HEO, 8^e druk, ISBN 9789001590499, Noordhoff 2020
- Nader te bepalen literatuur
- Overig materiaal uit te delen tijdens colleges

toetsing en afsluiting

Schriftelijke toets bestaande uit opgaven en een casus.

Verzekeren

literatuur

In overleg met de docent

intro module

Iedere student maakt een lesbrief over een onderwerp gerelateerd aan verzekeren. Daarbij kan in overleg met de docent dan een van de volgende onderwerpen gekozen worden:

- Wat is verzekeren
- Het verzekeringsproces
- Brand (Particulieren en Bedrijven)
- Transport
- Aansprakelijkheid en rechtsbijstand (Particulieren en Bedrijven)
- Motorrijtuigen (Particulieren en Bedrijven)
- Recreatie
- Overige Varia
- Zorg en ongevallen (Particulieren en Bedrijven)
- Inkomen en Arbeidsongeschiktheid (Particulieren en Bedrijven)
- Waarborgfonds Motorverkeer
- Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten

De student mag ook zelf met een eigen onderwerp komen.

relatie met andere modules

Deze module heeft een link met de modules Bedrijfseconomie

toelatingscriteria

Voor deze module is geen directe voorkennis vereist.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

moduledoelen

- * Leren kennen en toepassen van schadeverzekeringen voor particulieren
- * Leren kennen en toepassen van schadeverzekeringen voor bedrijven

afsluiting

De lesbrief wordt door de student in maximaal tien minuten gepresenteerd. Het geheel wordt beoordeeld met een voldoende of onvoldoende.

Voor elke lesbrief gelden de volgende voorschriften:

- lettertype Calibri, grootte 11 pt
- regelafstand 1
- alleen functionele illustraties/grafieken/tabellen
- omvang 3 á 4 pagina's
- hardcopy inleveren tijdens de presentatieavond.
- het geheel moet met een voldoende worden afgesloten

3.ec.7.1 Administratieve Organisatie en Computerboekhouden

modulenummer:	3.ec.7.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	2
docent:	dhr. G. van Beek

intro module

De basis van deze module is de inleiding in de kern van de administratieve organisatie. In het vak organisatiekunde is de harde (structuur) en zachte (mens) kant van de organisatie aan de orde gekomen. In het vak Administratieve Organisatie vormt de vormgeving, inrichting en de borging van systemen en processen de kern. Aan de orde komt onder andere de kern van de waardenkringloop als systeem van waaruit goederen- en tegengestelde geldstromen kunnen worden verklaard. De controle technische functiescheiding tussen de stroom- en voorraadgrootheden is van cruciaal belang voor het zicht op de volledigheid en juistheid van de omzet. Kortom: Administratieve Organisatie is van groot belang om de organisatiedoelstellingen te kunnen verwezenlijken en verantwoording over de bereikte resultaten af te leggen aan de stakeholders (intern/ extern). De module bestaat uit afwisselend hoor- en werkcolleges. Jij als student verzorgt zelfstandig een les waarin de vertaalslag van het vak gemaakt wordt naar de onderwijspraktijk. In de les wordt een verdeling gemaakt waarin iedere student een bepaalde paragraaf voor zijn/haar rekening neemt. In deze les probeer je de theorie van het boek over te brengen op de (fictieve) doelgroep waar jij in de dagelijkse praktijk les aan geeft.

relatie met andere modules

Deze module heeft een link met Bedrijfsadministratie, Bedrijfseconomie en Vakdidactiek 3.

toelatingscriteria

Voor deze module is geen directe voorkennis vereist. De snelheid van werken wordt wel verhoogd als de basis van de Bedrijfseconomie wordt beheerst.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent afhankelijk van de redenen van verzuim een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

moduledoelen:

De student:

- heeft inzicht in het proces van management control: het besturen van organisaties;
- is bekend met verschillende managementcontrolmodellen zoals De Deming cirkel, Balanced Scorecard en het INK-managementmodel;
- is in staat deze modellen te vertalen naar hun eigen werkveld;
- kent de verschillende stappen in het verkoopproces en voorraadbeheer;
- kan inzichtelijk maken waarom deze stappen nodig zijn;
- kent de verschillende vormen van inkoop (tactisch, strategisch en operationeel) en weet deze op de juiste manier te duiden;
- weet dat er verschillende fasen zijn binnen het inkoopproces;
- is in staat het belang van de functie van een magazijn te formuleren, daarbij rekening houdend met verschillende soorten kosten;
- laat door middel van het uitvoeren van een les zien dat hij/zij in staat is één van de hierboven genoemde theoretische onderdelen praktisch toepasbaar te maken, passend bij de doelgroep MBO niveau 2,3 of 4.

literatuur

J.C. Bast , Inleiding Administratieve Organisatie, 6e druk 2017, ISBN 9789001876746 Noordhoff Uitgevers

afsluiting:

Het ontwerpen en uitvoeren van een les waarbij de theorie vertaald wordt naar de dagelijkse beroepspraktijk.

Computerboekhouden

intro module:

De financiële administratie verzorgen is vooral een zaak geworden van het juist beheersen van een gekozen administratief softwarepakket. Welk pakket je ook kiest, je zult merken dat het werken vaak op één zelfde manier verloopt.

In een financieel administratief pakket zul je de onderdelen die je geleerd hebt bij Bedrijfsadministratie weer tegenkomen. Tevens zul je het verschil ontdekken: de basis is veelal niet meer de journaalpost maar het dagboek.

Je gaat kennis maken met een boekhoudpakket. Een pakket dat ook heel goed in het VMBO te gebruiken is als onderdeel van simulaties. De link met de praktijk is dan ook een didactische opdracht waarbij gebruikte software voor boekhouden in het VMBO nader wordt bekeken.

Natuurlijk moet een dergelijk pakket ook toegankelijk gemaakt worden voor de VMBO-leerling. Als aankomend docent moet je dus in staat om het pakket didactisch inpasbaar te maken voor deze doelgroep.

relatie met andere modules:

Deze module heeft een link met Bedrijfsadministratie en Vakdidactiek 3.

toelatingscriteria:

Voor deze module is geen directe voorkennis vereist. De snelheid van werken wordt wel verhoogd als de basis van de Bedrijfsadministratie wordt beheerst.

moduledoelen:

- Het leren invoeren van boekingsstukken in een geautomatiseerd administratief softwarepakket.
- De didactische toepasbaarheid van het werken met een bedrijfsmatig softwarepakket.
- De gebruikswaarde van computerboekhouden leren inschatten voor het VMBO/MBO richting Administratie.
- Kennis maken met simulaties die gebruik maken van administratieve software.
- Kennis maken met organisaties die zich richten op administratieve simulaties.

Zowel het onderdeel Administratieve Organisatie als het onderdeel Computerboekhouden moet met een voldoende worden afgesloten.

3.ec.8.1 Statistiek II

modulenummer:	3.ec.8.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 2 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn

intro module

Het dagelijks leven is doordrenkt van statistiek, vaak zonder dat we dat beseffen. Een permanente stroom informatie komt op ons af en die moeten wij ordenen, analyseren en soms gebruiken bij het nemen van beslissingen. Tevens is de gegevensverzameling en de analyse en interpretatie van data van belang voor de onderzoekende docent.

Het is om die reden verklaarbaar dat het vakgebied statistiek bij vrijwel alle studies aan bod komt.

Een cursus statistiek mag nooit bestaan in het aanleren van een aantal kunstjes. Het gaat er juist om dat de onderlinge samenhang en achterliggende logica van de diverse statistiekonderwerpen wordt begrepen en dat er een koppeling naar de praktijk kan worden gemaakt. Belangrijk is dat hierbij ook de computer ingezet kan worden.

Centraal staat dat de student leert op een verantwoorde manier de berekende resultaten te vertalen tot duidelijke conclusies, want dat is het uiteindelijk het doel van de toegepaste statistiek.

relatie met andere modules

Samen met wiskunde zijn dit de vakken die een kwantitatieve ondersteuning bieden voor diverse andere vakken als macro-economie, commerciële economie etc.

Veel bronnenmateriaal wordt gepresenteerd in grafieken en tabellen. Elementaire kennis van statistiek is essentieel. Bij statistiek 1 wordt daarom ingegaan in op de theorie, zowel de beschrijvende statistiek als de kansberekening. Bij statistiek 2 komt statistisch onderzoek aan de orde. Studenten zullen het gehele proces van dataverzameling tot rapportage doorlopen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het statistisch pakket SPSS.

toelatingscriteria

Voor het volgen van deze module wordt geadviseerd Statistiek 1 te hebben afgerond.

moduledoelen

- Studenten kunnen onderzoeksvragen uit de context van werk of studie vertalen in kwantitatief onderzoekbare vragen. Deze vragen betreffen frequentie-, verschil- en samenhangvragen.
- Studenten kunnen SPSS gebruiken voor gegevensinvoer en voor de verschillende soorten vragen de juiste analyses toepassen.
- Studenten kunnen de uitkomsten van SPSS-analyses interpreteren en rapporteren.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

literatuur

- Recente versie van SPSS (verkrijgbaar via Surfspot.nl)
- Basisboek Statistiek met SPSS, handleiding voor het verwerken en analyseren van rapporteren over (onderzoeks)gegevens, B. Baarda, M. de Goede en C. van Dijkum. 6e druk, 2019, Noordhoff uitgevers. ISBN 9789001895808

Verder wordt aanbevolen als naslagwerk:

- Basishandboek SPSS 28, A de Vocht. 2022, Bijleveld Press. ISBN 9789055482788

afsluiting en toetsing

Het eindcijfer van statistiek 2 bestaat uit de beoordeling van een aan het eind van het semester in te leveren werkstuk.

3.ec.9.1 Sociaal recht

modulenummer:	3.ec.9.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	mr. D. Alblas AA

intro module

De student zal zijn basiskennis van het publiekrecht verder uitbouwen en verdiepen. Het accent zal met name liggen op het sociaal recht. Daarmee is de student in staat beter begrip te hebben van de juridische kant van de arbeidsmarkt. Ook wordt aandacht besteed aan de arbeidsrechtelijke positie van de leraar in het openbaar en bijzonder onderwijs.

relatie met andere modules

Deze module is een verdieping van het college 'Inleiding recht' uit het eerste jaar. Tevens draagt dit studieonderdeel bij aan de, voor economiedocenten zo noodzakelijke, algemene ontwikkeling. Juridische basiskennis is zeer praktisch bij het doorgronden van het maatschappelijk en economische leven.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

moduledoelen

De student:

- heeft kennis van de belangrijkste onderdelen van het sociaal recht (arbeidsrecht en sociale zekerheidsrecht).
- kan aangeven hoe deze kennis toepasbaar is in zijn dagelijkse lespraktijk.
- heeft kennis van de belangrijkste onderdelen van het sociaal recht.
- weet welke arbeidsvormen er zijn.
- heeft kennis van de achtergrond van CAO's, stakingsrecht en ontslagrecht.

huiswerk

De studenten dienen elke keer een gedeelte van de stof voor zichzelf te bestuderen. Het opgegeven huiswerk garandeert een optimale spreiding van de studiestof. Bovendien sluit het opgegeven huiswerk direct aan bij het collegeonderwerp. Onder bestuderen wordt verstaan dat de student kennisneemt van de hoofdlijnen van de opgegeven stof en deze toepassingsgericht kan inzetten.

verplichte literatuur (tentamenstof)

- Prof. mr. C.J. Loonstra, *Hoofdstukken Sociaal Recht*, Noordhoff Uitgevers, meest recente druk
- Loonstra, C.J., *Hoofdlijnen Nederlands Recht*, Groningen: Noordhoff, meest recente druk.
- *Wetteksten voor het HEO*, Noordhoff Uitgevers, meest recente druk

aanbevolen literatuur

- Prof. mr. C.J. Loonstra, *Praktisch arbeidsrecht*, Noordhoff Uitgevers
- Achtergrondartikelen via Teams

afsluiting en toetsing

Schriftelijk tentamen van anderhalf uur (ca. 40% meerkeuze en 60% open essayvragen): telt 80% mee. Presentatie over een onderdeel van het sociaal recht dat voor 20% meetelt. Voor beide onderdelen moet een voldoende worden behaald.

3.ec.10.1 Vakdidactiek jaar 3

modulenummer:	3.ec.10.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e en 2 ^e semester
studiepunten:	6
docent:	dhr. G. van Beek

introductie module

Bij vakdidactiek in het derde jaar wordt de student meer voorbereid op het werken in het beroepenveld, waarbij het er naast het lesgeven van economie ook om gaat hoe je leerlingen *effectief* kunt laten leren en de leerling meer en meer 'de economische bril' gaat opzetten. Daarnaast wordt er ook aandacht gegeven aan lesgeven in de bovenbouw van het VMBO. Het vullen van je gereedschapskist met relevante tools krijgt een vervolg.

Buiten de reguliere lessen vakdidactiek wordt er ook gewerkt aan een doorlopend project Kennisbasis. Een uitgebreide opdrachtomschrijving is terug te vinden in de studiegids.

relatie met andere modules

Deze module is een vervolg op vakdidactiek jaar 2 en bij de voorbeelden en opdrachten zal voor zover mogelijk worden aangehaakt bij onderwerpen uit de economische vakken. Een meer integrale benadering van vakdidactiek en economie is terug te zien bij het project.

Ook zal er -zoals aangegeven- een relatie worden gelegd met onderdelen uit het PD-programma.

toelatingscriteria

Het afronden van vakdidactiek jaar 2 met een voldoende is vereist om verder te kunnen met vakdidactiek jaar 3.

aanwezigheidsplicht

Omdat de colleges werkcolleges zijn is aanwezigheid voor een goede voortgang een vereiste. Vereiste voor een voldoende afronding is 80% aanwezigheid.

Moduledoelen

De student:

- maakt kennis met doelen en examen vmbo.
- maakt kennis met het praktijkvakken in het vmbo; economie & ondernemen.
- neemt kennis van en oefent met activerende werkvormen passend bij economie.
- is op de hoogte van de verschillende denkvaardigheden en is in staat om de verschillende niveaus te herkennen en toe te passen.
- is op de hoogte van nieuwe didactische inzichten bij economie en kan deze ook in de lespraktijk herkennen en toepassen.
- kan adequaat feedback geven en reflecteert op eigen bijdragen en bijdragen van medestudenten.
- is op de hoogte van het effectief kunnen inzetten van ICT en de mogelijkheden van ICT.
- neemt kennis van het toetsen en de eisen die gesteld worden aan een toets.
- maakt kennis met het doen van lesmethode onderzoek.
- maakt kennis met de landelijke kennisbasis door het uitvoeren van een project.

werkvormen

De gehanteerde werkvormen kunnen per college verschillen. Voor zover mogelijk zijn werkvormen genoemd in het collegeoverzicht. De colleges zullen overwegend werkcolleges zijn waarbij de inbreng van de student is vereist.

afsluiting en toetsing

Vakdidactiek wordt weergegeven en afgesloten met een portfolio. De opzet en vereisten van deze portfolio worden in college 1 besproken. In de portfolio worden opdrachten, collegeverslagen en reflectieverslagen opgenomen. Het portfolio wordt afgesloten met een mondeling tentamen. Eisen en opzet van het portfolio en het eindgesprek wordt verstrekt tijdens het 1^e college van het studiejaar.

3.ec.11.1 Internationalisering

modulenaam:	Internationalisering
modulenummer:	3.ec.11.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar
aantal studiepunten:	2
docent:	dhr. H. Ouwendijk

leerdoelen

- * Je hebt kennis van enkele buitenlandse onderwijssystemen en opvattingen betreffende je eigen vak. Je kunt daarvoor Engelstalige en/of anderstalige teksten raadplegen, contacten in het buitenland initiëren en gebruiken om de benodigde kennis te verzamelen.
- * Je hebt zicht op relevante internationale ontwikkelingen van de economie vanuit het verleden en kan die vertalen naar het heden.
- * Je bent in staat je gedachten te verwoorden zowel schriftelijk als mondeling.

inhoud

Tijdens deze module doe je een ervaring op waardoor je anders naar je eigen situatie en naar het onderwijs in Nederland gaat kijken. Je reflecteert op de waarde van het ons bekende onderwijssysteem.

leerlijnen

Deze module geeft aanleiding tot:

- * het overdenken van de eigen pedagogische en didactische visie, gerelateerd aan het geleerde bij het pd-programma.
- * Het reflecteren op de waarde van economie in de maatschappij en om ons heen, en op het belang van economie onderwijs, gerelateerd aan het vakprogramma en vakdidactiek.

verplichtingen

Bij deelname aan de door Driestar-Educatief georganiseerde activiteiten wordt uitgegaan van een positieve houding en actieve deelname. Bij alle activiteiten geeft de student aan wat hij/zij er concreet aan heeft voor de dagelijkse lespraktijk en/of eigen persoonlijke ontwikkeling. Een impressie m.b.v. tekst, foto's etc. moet aan het einde van de reis worden ingeleverd.

Programma Leipzig

- * Rondleiding bij DHL
- * Bezoek vliegveld Leipzig
- * Rondleiding bij een autofabriek
- * Schoolbezoek: We bezoeken 1school voor voortgezet onderwijs, wonen daar lessen bij en spreken vakcollega's en leerlingen
- * Bezoek Buchenwald
- * Een dag naar Dresden, met o.a. een rondleiding door de stad
- * Bezoek aan het Forum, een museum wat gaat over de Duitse geschiedenis vanaf het einde van de Tweede Wereldoorlog tot nu toe.

afsluiting

Bij deelname aan de door Driestar-Educatief georganiseerde activiteiten zijn de onder verplichtingen genoemde voorwaarden voldoende om de module af te sluiten.

3.ec.12.1 Bedrijfseconomie IV & Organisatiekunde II

modulenummer:	3.ec.12.1
plaats in de opleiding:	3 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docenten:	dhr. G. van Beek

intro module

De student heeft kennis van de betekenis van bedrijfseconomie en bedrijfsadministratie in het economisch handelen. Hij heeft kennis over hoe een bedrijf financiële informatie verzamelt en genereert. Daarnaast staan we voor een groot deel stil bij de financiële status van een bedrijf. De balans, ratio's en rentabiliteit zijn veel gebruikte begrippen.

Het vakgebied Organisatie & Management (ook wel genoemd Organisatiekunde, Management of Bedrijfskunde) is sterk in ontwikkeling. Ontwikkelingen op sociaal, maatschappelijk en politiek gebied volgen elkaar snel op. Ook ontwikkelingen binnen de technologie hebben niet stilgestaan. Voor organisaties ontstaan hierdoor kansen en bedreigingen, waarop ze moeten reageren of anticiperen. Niet alleen op de manier waarop georganiseerd moet worden, maar ook met betrekking tot produceren en communiceren.

Het verband tussen theorie en praktijk zal gelegd moeten worden. Daarom zal veel aandacht worden geschonken aan trends en ontwikkelingen en aan de rol van management bij het besturen van organisaties. Door het betrekken van de actualiteit bij de theorie zal het vak voor de studenten meer gaan leven.

opbouw colleges

Docent bespreekt door middel van onderwijsleergesprek, inbreng actualiteit (websites, artikelen uit kranten en tijdschriften) en vanuit christelijke identiteit onderwerpen die aansluiten bij de genoemde leerdoelen. Zo mogelijk wordt hierbij een koppeling gemaakt naar hoe dergelijke onderwerpen in het VO worden besproken.

literatuur

- Heezen, André (3e druk 2017), Financieel management voor het MKB. Groningen: Noordhoff, ISBN 978-90-01-87821-4
- Van Dam en Marcus "Een praktijkgerichte benadering van Organisatie en Management", 9e druk, Noordhoff 2019, ISBN 978 90 01 895600
- Van Dam e.a. "Een praktijkgerichte benadering van Organisatie en Management, werkboek, 8^e druk, Noordhoff 2015, ISBN 978 9001 850234

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

moduledoelen

De student:

- kan rekenen met de selectiemaatstaven terugverdienperiode, gemiddelde boekhoudkundige en contante waarde.
- kan verschillende rentabiliteiten uitrekenen (REV, RTV en RVV) en daarmee de (bedrijfseconomische) staat van het bedrijf analyseren.
- is in staat een resultatenrekening op te stellen vanuit verschillende perspectieven (EBIT, EBITDA).
- kan op verschillende manieren de waarde van een bedrijf analyseren (bijv. bij overname).
- kan verschillende financieringsmogelijkheden van het MKB benoemen en de relevantie aantonen.
- is in staat de kredietwaardigheid van een onderneming te beoordelen. Bijvoorbeeld a.d.h.v. liquiditeit en solvabiliteit.
- kent een aantal methoden voor het besturen van organisaties en kan hierbij de invloed voor de organisatie beschrijven.
- kan een aantal organisatiestelsels benoemen en beschrijven wat dit betekent voor de organisatie.
- kan het nut van arbeidsverdeling en coördinatie binnen een organisatie benoemen en uitleggen.

afsluiting en toetsing

Aan het eind van het semester wordt de module afgesloten met een schriftelijk tentamen.

IV Modulebeschrijvingen van het vierde studiejaar

4.ec.1.1 Overheidsfinanciën

modulenaam:	Overheidsfinanciën
modulenummer:	4.ec.1.1
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar 1 ^e semester
aantal studiepunten:	1.5
docent:	dhr. H. Ouwendijk

intro module

De overheid speelt een centrale rol in moderne economieën. Enerzijds blijkt dit in kwantitatieve zin, anderzijds in kwalitatieve zin. Hieruit blijkt o.a. de sterke verwevenheid van de overheid en de particuliere sector.

Bij het vak overheidsfinanciën gaat het om meer dan de geldstromen die lopen van de private sector (burgers en bedrijven) naar de collectieve sector (de overheid), en omgekeerd. De invloed van de overheid op ons samenleven en onze economie loopt net zo goed via wetten en regels als via geldstromen. Daarbij is het belangrijk om te begrijpen wat daar achter zit: de economie van de collectieve sector. Hoe beslissen politici, met steun van hun ambtenaren, over wetgeving, de hoogte en samenstelling van de overheidsuitgaven en over de verdeling van de belastingdruk?

relatie met andere modules

Bij het curriculum van de opleiding Economie behoort ook een aantal modules waarbij wordt ingegaan op aspecten die betrekking hebben op de Algemene Economie. Deze modules hebben een plaats in de eerste drie jaren van het curriculum.

• geld en bankwezen	1 ^e leerjaar
• macro-economie	2 ^e leerjaar
• meso-economie	2 ^e leerjaar
• micro-economie	3 ^e leerjaar
• internationaal economische betrekkingen.	3 ^e leerjaar
•	

Aan de hand van de inhoud van deze modules hebben studenten kennis verkregen van de algemeen economische ontwikkelingen, zodat ze in staat zijn de invloed van ondernemingen en markten op de samenleving in een breed maatschappelijk kader te plaatsen, zoals economische groei, werkgelegenheid en werkloosheid, het sociale stelsel en het milieu.

toelatingscriteria

Hoewel de inhoud van de module te volgen is door studenten die beschikken over de kennis en de inhoud van het economieprogramma dat voor het middelbaar onderwijs op havo/vwo-niveau geldt, is het aan te bevelen dat de modules Algemene Economie uit het curriculum van de leerjaren 1, 2 en 3 zijn afgesloten (zie relaties met andere modules).

moduledoelen

De student is in staat zelfstandig de ontwikkeling van belangrijke kengetallen van de overheidsfinanciën, zoals overheid saldo, overheidsschuld, inkomsten en uitgaven van de overheid en collectieve lastendruk te beoordelen.

De student:

- kent de functies van de collectieve sector.
- kan in geval van marktimperfecties de doelmatigheid van het beleid noemen en analyseren.
- heeft kennis en inzicht in de openbare financiën.
- heeft theoretische kennis van het stelsel van sociale zekerheid in Nederland.
- kan de houdbaarheid van de verzorgingsstaat, tegen de achtergrond van demografische ontwikkelingen, analyseren.

- heeft kennis waarom duurzame economische ontwikkeling steeds belangrijker wordt.
- kan overeenkomsten en verschillen analyseren tussen het economische lineaire model ten opzichte van het circulaire model.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

werkwijze

Gedurende 1 contactuur per week wordt de theorie aan de hand van het studieboek en praktische voorbeelden toegelicht

literatuur

- C.A. de Kam e.a., (16^e druk). *Overheidsfinanciën* Groningen: Noordhoff. ISBN 978 90 01 73878-5
- Economiemethoden vo, hoofdstukken over 'overheid'.
- Aanvullend materiaal (zoals publicaties van CPB, rijksoverheid, Rli, ESB, RVO, RIVM, DNB en PBL)

afsluiting

De studenten moeten een presentatie houden over een onderdeel van overheidsfinanciën met daarnaast een lesbrief (bestaande uit drie lessen). De presentatie moet op HBO-niveau zijn en de lesbrief moet toepasbaar zijn in de dagelijkse schoolpraktijk (voortgezet onderwijs of MBO) en dus geschikt zijn voor dat type leerlingen. De presentatie heeft een gewicht van 60 en de lesbrief een gewicht van 40. Voor beide onderdelen moet minimaal een 5,5 (voldoende) worden behaald.

Tijdens het eerste college wordt de opdracht, met de precieze details, uitgereikt.

4.ec.2.1 Bedrijfsadministratie III

modulenummer:	4.ec.2.1
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	dhr. G. van Beek

relatie met andere modules

Deze module is een vervolg op de module Bedrijfsadministratie uit jaar 2. De module heeft met name een relatie met Accountancy studies op het HBO en biedt tools om op MBO niveau 4 het onderwerp Fabricage administratie uit te leggen.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

toelatingscriteria

Het gevolgd hebben van de voorafgaande modules 'Bedrijfsadministratie' geeft voldoende ondergrond om deze module goed te kunnen volgen.

moduledoelen

De student:

- kan aangeven hoe kosten van grond- en hulpstoffen, lonen, en duurzame productiemiddelen te administreren zijn;
- is in staat een eenvoudige fabrieksboekhouding te analyseren en een saldibalans op te zetten;
- kan diverse kostensoorten (direct en indirect) toerekenen aan de orders;
- kan verschillende voorgerecalculeerde kosten (fabricage en verkoop) boeken volgens de opslagmethode;
- kan verschillende nagecalculeerde kosten (fabricage en verkoop) boeken volgens de opslagmethode;
- kan de kostenplaatsenmethode hanteren en deze toepassen in de boekhouding;
- kan werken met verschillende budgetten en deze verwerken in de boekhouding.

literatuur

Boekhouden geboekstaafd, theorieboek negende editie, ISBN 9789001889319, W.J. Broerse, D.J.J. Heslinga, M. Schauten, Noordhoff 2018

Boekhouden geboekstaafd, opgave boek negende editie, ISBN 9789001889333, W.J. Broerse, D.J.J. Heslinga, M. Schauten, Noordhoff 2018

Boekhouden geboekstaafd, antwoordenboek negende editie, ISBN 9789001889357, W.J. Broerse, D.J.J. Heslinga, M. Schauten, Noordhoff 2018

afsluiting en toetsing

Binnen de toetsweken van het eerste semester wordt een schriftelijk tentamen afgenomen betreffende de volledige leerstof.

4.ec.3.1 Ethiek

modulenummer:	4.ec.3.1
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn

intro module

Elke dag is er een veelheid actueel aan nieuws. Economische ontwikkelingen nemen in onze maatschappij een belangrijke plaats in. Voor veel mensen hebben de economische ontwikkelingen een belangrijke betekenis voor hun leven, hun toekomst kan er van afhangen.

Wetenschappers benadrukken veelal dat de economische wetenschap een positieve wetenschap is. Ofwel: waardeoordelen spelen geen rol.

Toch hebben mensen wel degelijk een mening over de economische ontwikkelingen en verschijnselen. En deze mening heeft op zijn beurt weer normatieve aspecten.

In deze module gaan we bij een aantal economische verschijnselen na welke normatieve aspecten er zijn te ontdekken. Uitgangspunt daarbij is de Bijbel: zijn ontwikkelingen en verschijnselen zoals ze zich voordoen werkelijk neutraal of zijn er Bijbelse lijnen die een beoordeling mogelijk maken?

In deze module gaan we in op een verscheidenheid aan actuele ontwikkelingen én we willen een aantal basale noties aanbrengen.

relatie met andere modules

Het vak ethiek is een vak waarbij op de modules uit eerdere jaren wordt voortgebouwd. Met name uit de verschillende algemeen economische vakken worden verschillende aspecten geïntegreerd. Verondersteld wordt dat de student de modules uit eerdere jaren voldoende beheerst.

toelatingscriteria

Voor het succesvol afronden van deze module wordt geadviseerd de algemeen-economische modules van jaar 1 tot en met 3 te hebben afgerond.

moduledoelen

De student:

- heeft kennis het studieobject van het vak ethiek, en specifiek van economische ethiek.
- heeft kennis van en inzicht in de rol van nutsethiek in de economie (utilisme).
- heeft kennis van en inzicht in de rol van plichtethiek in de economie (rechtvaardigheid).
- heeft kennis van en inzicht in de rol van deugdenethiek in de economie.
- heeft kennis van de Weberthese, dat de invloed van calvinisme op het kapitalisme beschrijft. De student is in staat tot een kritische beoordeling hiervan.
- heeft kennis van de visie van Calvijn op het functioneren van economie.
- heeft kennis van Bijbelse gegevens omtrent economische ordening. Dit betreft zowel oudtestamentische gegevens (bijvoorbeeld Mozaïsche wetgeving) als nieuwtestamentische gegevens.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

literatuur

- Het oog van de naald, over de markt, geluk en solidariteit, Ten Have, eerste druk 1997; J.J. Graafland; ISBN 978 90 259 5804 6. Dit boek is ook als reader verkrijgbaar bij Studentzaken.
- Calvijn en de economie, in: De relevantie van Calvijn, uitgeverij De Groot Goudriaan i.s.m. Hogeschool Driestar educatief, 2009; J. van der Knijff (red.); ISBN 978 90 8865 130 4 (Zie bijlage moduleboek)

aanbevolen literatuur

- Ruim baan voor gerechtigheid. Rechtvaardig worden door Gods genade, T. Keller; Uitgeverij Van Wijnen, eerste druk 2010; ISBN 978 90 5194 411 2
- Jongeneel, R. (2012), *Eerlijke economie. Calvijn en het sociaaleconomisch leven*, Amsterdam: Buijten & Schipperheijn Motief. ISBN 978 90 5881 670 2

afsluiting

Het vak ethiek wordt met een schriftelijk tentamen, waarin concrete toepassing van de tijdens de colleges besproken materie en de voorgeschreven literatuur wordt getoetst, afgesloten.

4.ec.4.1 Publiekrecht

modulenummer:	4.ec.4.1
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	1,5
docent:	mr. D. Alblas AA

intro module

De student zal zijn basiskennis van het publiekrecht verder uitbouwen en verdiepen. Het accent zal met name liggen op staatsrecht en bestuursrecht. Tevens wordt een meer filosofische inleiding gegeven, waardoor de student in staat is de juridische achtergronden van het overheidsingrijpen in het economische leven beter te doorgronden en een beter beeld te vormen op ontwikkelingen in de maatschappij. Zowel de klassieke en sociale grondrechten als de beginselen van behoorlijk bestuur komen aan bod. In het tweede deel van het blok staat het bestuursrechtelijk optreden van de overheid en de wijze waarop daar tegen in bezwaar kan worden gekomen centraal.

relatie met andere modules

Deze module is de laatste verdiepingsmodule van een reeks rechtenvakken als goederenrecht, ondernemingsrecht, Europees recht en sociaal recht.

toelatingscriteria

Het vak 'Inleiding recht' uit klas 1 dient met een voldoende cijferresultaat afgesloten te zijn

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleader.

moduledoelen

De student:

- heeft kennis van de belangrijkste onderdelen van het staats- en bestuursrecht.
- kan aangeven hoe deze kennis toepasbaar is in zijn dagelijkse lespraktijk.
- heeft kennis van de belangrijkste onderdelen de overheid.
- weet welke visies er op staatsvorming en de relevantie van grondrechten zijn.

verplichte literatuur (tentamen)

- Loonstra, C.J., *Hoofdpijnen Nederlands Recht*, Groningen: Noordhoff, meest recente druk.
- *Wetsteksten voor het HEO* (Wolters-Noordhoff Groningen, meest recente druk)
of De Blauwe VNW, Verzameling Nederlandse Wetgeving, (SDU, meest recente druk)
- Diverse artikelen via Teams

aanbevolen literatuur

- Visscher, Y.M., *Praktisch bestuursrecht*, Groningen: Noordhoff, meest recente druk
- Hardy et al, *Boom Basic Bestuursrecht*, meest recente druk (aanrader!)
- *Ars Aequi, Arresten Staats- en bestuursrecht*, meest recente druk

afsluiting en toetsing

Schriftelijk tentamen van anderhalf uur (ca. 40% meerkeuze, en 60% open vragen). Voor het tentamen moet minimaal 55 punten worden behaald.

4.ec.5.2 Capita Selecta

modulenummer:	4.ec.5.2
plaats in de opleiding:	4 ^e jaar, 1 ^e semester
studiepunten:	3
docent:	drs. C.H. Oudijn; mr. D. Alblas AA

intro module

Inmiddels ben je in de eindfasen van je studie gekomen. Binnen afzienbare tijd hoop je als bevoegd economiedocent je plaats in het onderwijs in te nemen.

In deze module willen we je uitdagen om jezelf te etaleren als een econoom met visie. Om ons heen worden dagelijks ontwikkelingen gemeld die met de economie te maken hebben. En velen hebben er hun mening over. We gaan jou vragen om met een kritische, dat wil zeggen: onderscheidende blik naar deze ontwikkelingen te kijken.

Wekelijks verschijnen er boeken die te maken hebben met economische ontwikkelingen. Als economiedocent vinden we dat je min of meer op de hoogte moet zijn én blijven van actuele publicaties. Ook daarin dagen we je in deze module uit.

relatie met andere modules

In de eerste jaren zijn de basismodules voor AE, BE en BA aangeboden. In de diverse verdiepende modules is dieper op de stof ingegaan, zodat je nu de kennis hebt die een economiedocent moet hebben. Samen met de vakken "Geschiedenis van het economisch denken" en "ethiek" vormt deze module een integrerende drieluik: uit de basis- en verdiepingsmodules komen economische theorieën en principes aan bod die in een breder kader worden gezet.

Deze module sluit af met een kritische reflectie op of naar aanleiding van een actueel boek.

toelatingscriteria

Voor het succesvol afronden van deze module wordt geadviseerd de algemeen-economische modules van jaar 1 tot en met 3 te hebben afgerond.

aanwezigheidsplicht

Voor deze module geldt een aanwezigheidsplicht bij minimaal 80% van de ingeplande colleges. Indien de student niet aan deze norm voldoet kan hij op voordracht van de docent door de examencommissie worden uitgesloten van het tentamen. In voorkomende gevallen kan de docent, afhankelijk van de redenen van verzuim, een vervangende opdracht voorschrijven, die moet worden ingeleverd uiterlijk één dag voordat het tentamen wordt afgelegd. Zolang deze opdracht niet naar tevredenheid is afgerond worden de studiepunten voor de module niet toegekend. Als toepassing van deze regel bezwaarlijk is, beslist de docent in overleg met de studieleider.

moduledoelen

Student moet proeve van bekwaamheid afnemen op HBO-bachelorniveau kritische reflectie op economische ontwikkelingen aan de hand van een actuele of Bijbelse publicatie of thema.

De student:

- is in staat om zelfstandig op een economisch thema te reflecteren.
- is in staat om standpunten te verwoorden in een opiniërend artikel.
- is in staat om actuele literatuur te verzamelen en te beoordelen.
- is in staat om christelijk-ethische literatuur op het terrein van de economische wetenschap te verzamelen en te beoordelen.
- is in staat om (actuele) economische ontwikkelingen kritisch te beoordelen.
- relevante Bijbels-ethische grondnoties te verwoorden,
- deze toe te passen op economische verschijnselen
- kan de Bijbels-ethische grondnoties toepassen in de lespraktijk

verplichte literatuur

In overleg met de docent.

afsluiting en toetsing

De tentamenopdracht bestaat uit een zelfstandig geschreven artikel dat in principe publicabel is. Het artikel is geschreven op HBO-bachelorniveau en geschikt om in een populair-wetenschappelijk tijdschrift of de opiniepagina van een kwaliteitskrant gepubliceerd te worden.

4.ec.9.1 Landelijke Kennistoets

modulenummer:	4.ec.9.1
aantal studiepunten:	1
docent:	n.v.t.

inleiding

De minister van onderwijs wil dat alle studenten eerst aantonen dat zij voldoende parate kennis hebben van het vakgebied waarvoor zij een bevoegdheid verwerven, vóórdat ze een diploma krijgen. Daarvoor zijn de afgelopen jaren landelijke kennistoetsen ontwikkeld. Het gaat om één allesomvattende landelijke toets per opleiding. Je moet daarvoor een voldoende halen.

De inhoud van deze kennistoetsen wordt bepaald door een 'kennisbasis' per opleiding, die ook landelijk is vastgesteld. Deze kennisbasis is het minimum van wat je als docent moet beheersen om je vak goed te kunnen geven. Het is niet de bedoeling dat het tegelijk ook het maximum is. Het curriculum van onze opleiding voldoet ruim aan de kennisbasis.

toelating

Om aan de LKT mee te mogen doen zijn er enkele voorwaarden die te maken hebben met je studievoortgang. Deze voorwaarden vallen uiteen in algemene voorwaarden (geldig voor alle LVO-studenten) en vakspecifieke aanvullende voorwaarden (alleen geldig voor alle economiestudenten).

De algemene voorwaarden zijn:

- Je hebt het propedeusediploma behaald.
- Van de studiepunten van jaar 2 en 3 heb je er minimaal 100 van de 120 behaald. In totaal moet je dus voor jaar 1, 2 en 3 160 studiepunten hebben behaald.
- Het aantal punten dat je al behaald hebt in jaar 4 telt niet mee in de berekening.
- Vrijstellingen in jaar 2 en 3 tellen wel mee voor het aantal behaalde punten. Een vrijstelling betekent namelijk dat je hebt aangetoond dat je de bijbehorende leerstof aantoonbaar hebt beheerst én dat je deze nog steeds paraat hebt. Als dat laatste niet het geval is, heeft een vrijstelling een negatief effect op het kunnen volgen van de rest van de opleiding en op je kwaliteit als aanstaande leraar. De LKT toetst ook of je deze kennis paraat hebt. Kortom, ook kennis van onderdelen waarvoor je vrijstelling hebt gekregen kan onderdeel uitmaken van de LKT.

De vakspecifieke aanvullende voorwaarden zijn:

- Je hebt alle vakken (van het donderdagprogramma) van jaar 1 en 2 gehaald.
- Je hebt de vakken Micro II, Macro II en BE III gehaald.
- Je hebt deelgenomen aan de repetitieavond.

toets

De LKT wordt 2x per jaar (landelijk) afgenomen. De data worden vastgesteld door '10voordeleraar'.

De toets zelf beslaat een tijdsduur van 2 klokuren. In deze tijd krijg je ± 70 meerkeuzevragen. De LKT is een digitale toets, die afgenomen wordt op de computer via het programma QMP. Er is een landelijke commissie die bij elke toets de cesuur vaststelt en vervolgens vaststelt welke score tot welk cijfer leidt. Voor deze toets moet je een voldoende halen.

meer informatie

Voor meer informatie kun je op www.10vdleraar.nl de kennisbasis Algemene Economie vinden, evenals de toetsmatrijs en een oefentoets. Hier vind je ook de definitieve toetsdata.

In de weken voorafgaand aan de LKT organiseert de vakgroep een repetitieavond waarop de oefentoets uitgebreid wordt besproken.

Driestar hogeschool

Driestar educatief

Burg. Jamessingel 2 Postbus 368 2800 AJ Gouda
T 0182-540333 info@driestar-hogeschool.nl

www.driestar-hogeschool.nl

Driestar hogeschool leidt - al sinds 1944 - leraren op die met hart en ziel een bijdrage leveren aan het christelijk onderwijs.

*Wij zijn een onderdeel van kenniscentrum **Driestar educatief** en werken nauw samen met **Driestar onderwijsadvies** en **Driestar managementadvies**.*